

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Καλή Άγια Μεγάλη Τεσσαρακοστή

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' * ΕΤΟΣ ΚΘ' * ΤΕΥΧΟΣ 31 * ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΧΡΙΣΤΟΣ & ΚΟΣΜΟΣ

Διμηνιαίο Περιοδικό
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Κισάμου & Σελίνου

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' ἜΤΟΣ ΚΘ'
ΤΕΥΧΟΣ 31
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΙΔΡΥΤΗΣ:

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων
ἀπό Κισάμου & Σελίνου
κ.κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Κισάμου & Σελίνου
κ.κ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ

***

Ταχυδρομική Διεύθυνσις:
Ἱερά Μητρόπολις Κισάμου & Σελίνου
Κίσαμος Χανίων Τ.Κ. 734 00
Τηλ.: 28220 22128 - 22018
Fax: 28220 83037

Ἡλεκτρονική Διεύθυνσις:
www.imks.gr

E-mail: info@imks.gr
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
2492

Διανέμεται ΔΩΡΕΑΝ
Συδρομές προαιρετικές
Ἀριθμ. Λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς
Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος:
390/54013303

***

Ἡλεκτρονική ἐπεξεργασία-Σελιδοποίηση:
Ἄντ. Βακάκης, Θεολόγος-Γραμματεὺς Ι.Μ.Κ.Σ.
Διορθώσεις κειμένων:
Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Εἰρηναῖος Μπατσάκης

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Πρόσεχε οὐρανὲ καὶ λαλήσω·
καὶ ἀκουέτω γῆ ῥήματα ἐκ
στόματός μου. (Δευτερ. λβ', 1)

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ:

Χιονισμένο τοπίο...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Λόγος Κατηχητήριος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς»

Τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ .....σελ. 3-4

«Ἐγκύκλιος 1/2011 Μ. Τεσσαρακοστῆς»

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου & Σελίνου κ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ .....σελ. 5-6

«Πρόγραμμα Ἑσπερινοῦ τῆς Συγγνώμης καὶ Κατασκευτικῶν Ἑσπερινῶν Μ. Τεσσαρακοστῆς 2011» .....σελ. 6

«Μεγάλη Τεσσαρακοστή»

Τοῦ Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου ἀπὸ Κισάμου & Σελίνου κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ .....σελ. 7-8

«Ἐπικάϊρες σκέψεις. Ἄρνησις στὴν πρόκληση»

Τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Θ. Χατζηνικολάου. Θεολόγου, τ. Λυκείαρχου - Ἀκαδημαϊκοῦ - Ἱεροκέρυκος Ἰ. Μ. Κισάμου καὶ Σελίνου.....σελ. 9

«Οἰκογένεια. Πανάρχαιος ἱερός θεσμός»

Τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. Ἐμμανουὴλ Μπαριωτάκη, Ἀρχιεπ. Ἐπιτρόπου Δυτ. Κισάμου .....σελ. 10-11

«Ἡ ἔννοια τῆς σύνθεσης Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες»

Τοῦ κ. Γεωργίου Πατρώνου, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ στό τμήμα Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν .....σελ. 12-13

«Ὁ ρόλος τῆς γυναίκα στὴν σύγχρονη οἰκογένεια»

Τῆς κ. Τῆς κ. Νταγκουνάκη - Χαρτζουλάκη Ἀνθοῦλας, Διευθύντριας τοῦ 1ου Γυμνασίου Κισάμου, Προέδρου τοῦ Συλλόγου Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων Καστελλίου .....σελ. 14-16

«Λεκτικοὶ καὶ ἐννοιολογικοὶ ὑπαινιγμοὶ περὶ ξένων καὶ ἀποδημίας στὴ Χριστιανικὴ Διδασκαλία καὶ Γραμματεία. (Α' Μέρος)»

Τοῦ κ. Γεωργίου Λουπάση, Φιλολόγου .....σελ. 17-18

«Ἱερατικά πένθη. Ἐλευθέριος Καραβιτάκης. Πρωτοπρεσβύτερος» .....σελ. 19

«Ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Ἐκατὸ χρόνια μετὰ συνεχίζει νὰ φωτίζει τὸν ἄνθρωπο»

Τῆς κ. Ἐλένης Γεωργακάκη, Φιλολόγου-Προέδρου τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Κισαμικός» .....σελ. 20-21

«Αἶμα: τὸ ὑγρὸ τῆς ζωῆς»

Τοῦ κ. Κυριάκου Ν. Κακαβελάκη, Ἱατροῦ.....σελ. 22-23

«Θαλασσινοὶ στοχασμοί»

Τῆς κ. Ἀλεξανδράκη Βασιλικῆς, Φιλολόγου.....σελ. 24

«Ἡ Ἐκκλησία σὰς ἀπαντᾶ»

[Ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήματα καὶ ἀπορίες πού θέτουν οἱ ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ μας].....σελ. 25

«Βιβλιοπαρουσίαση»

Τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Μποτωνάκη, Ὑπευθύνου τοῦ Ἐκκλ.Βιβλιοπωλείου τῆς Μητροπόλεως .....σελ. 26

«Τὸ Χρονικὸ τῆς Μητροπόλεως μας»

(Ἰανουάριος - Φεβρουάριος 2011).....σελ. 27-28

«Δωρεές ὑπὲρ τῶν Ἱδρυμάτων τῆς Μητροπόλεως μας».

.....σελ. 29

«Προσκυνηματικὴ Ἐκδρομὴ στὴ Γῆ τῆς Ἰωνίας.

Σμύρνη-Κουσάντασι» .....σελ. 30-31

**ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ**

**ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ Τῷ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ**

Ἀδελφοί καί τέκνα ἀγαπητά ἐν Κυρίῳ,
«*Τό σάδιον τῶν ἀρετῶν ἠνέωκται, οἱ βουλόμενοι ἀθλῆσαι εἰσέλ-
θετε, ἀναλωσάμενοι τόν καλόν τῆς νηστείας ἀγῶνα*»¹, ἢ, καλύτερον,
πάντοτε εὐρίσκεται ἀνοικτόν, ἀπό τότε πού ὁ Πανοικτίρμων Κύριος τῆς
Δόξης νύδόκησε νά λάβῃ τήν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἐκτοτε καλεῖ διά
τῆς Ἐκκλησίας Του κάθε ἀνθρώπον νά συμμετάσῃ εἰς τās ἀπείρους
δωρεάς τῆς Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἰδιαίτερος δέ κατά τήν
εὐλογημένην ταύτην περίοδον τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἄπειρος ἀγαθότης, ὁ ἐν Τριάδι προσκυνούμενος ἀληθινός
Θεός ἡμῶν, ἀπό ἀγάπην καί μόνον ἐδημιούργησε τό ἀνθρώπινον γέ-
νος, διά νά καταστήσῃ τούς ἀνθρώπους, ὅσον εἶναι αὐτό δυνατόν εἰς
τήν ἀνθρωπίνην φύσιν, κοινωνούς καί συμμετόχους τοῦ μεγαλείου τῆς
θείας Δόξης Του. Αὐτός εἶναι ὁ ἀποκλειστικός σκοπός τῆς ζωῆς τοῦ
ἀνθρώπου εἰς ἐκάστην ἐποχὴν. Πρὸς τήν πραγμάτωσιν δέ αὐτοῦ τοῦ
σκοποῦ κατατείνει ὅλη ἡ ἁγία πνευματοφόρος παράδοσις τῆς Ὁρθο-
δόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, διδάσκουσα, διερμηνεύουσα καί προβάλλου-
σα ὅλον τό φάσμα τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί τούς ποικίλους πνευματι-
κούς ἀγῶνας, εἰς τούς ὁποίους ὀφείλει πάντοτε μέ γενναῖον φρόνημα
νά προχωρῇ ὁ πιστός.

Κάθε Χριστιανός διά τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος λαμβάνει τήν Χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐάν ἀρχίσῃ
κανεῖς μέ ὅλην του τήν διάθεσιν νά ἀγαπᾷ τόν Θεόν, τότε ἡ Χάρις δι' ἀνερμηνεύτου τρόπου μεταδίδει εἰς αὐτόν ἐκ τοῦ
πλούτου τῶν ἀγαθῶν τῆς. Αὐτός, λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νά κρατήσῃ τήν ἐμπειρίαν αὐτῆς τῆς Χάριτος, προσπαθεῖ
μέ πολλήν τήν χαράν νά παραμερίσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς του τά παρερχόμενα ἀγαθά τοῦ παρόντος αἰῶνος καί νά καταστήσῃ
κτῆμα του τόν κεκρυμμένον θησαυρόν τῆς ἀληθινῆς Ζωῆς. Ἐκ τοῦ βαθμοῦ δέ εἰς τόν ὁποῖον προκόπει ἡ ψυχὴ εἰς τόν
πνευματικόν ἀγῶνα, ἐμφανίζει ἀντιστοίχως τό θεῖον δῶρον τῆς Χάριτος, τήν κεκρυμμένην εἰς τά βάθη αὐτῆς χρυσό-
τητα τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία καί γίνεται ἀπλανῆς ὁδηγός εἰς τό πολυποίκιλον πνευματικόν ἀγώνισμα².

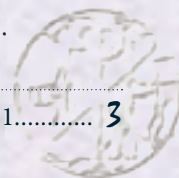
Αὐτός ὁ πνευματικός ἀγών εἶναι διαρκῆς διά κάθε πιστόν καί ὡς ἐκ τούτου χρειάζεται νά θέτῃ κανεῖς ἀρχήν κάθε
ἡμέραν, κάθε στιγμήν. «*Ἐφθασε καιρός, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγῶνων ἀρχή, ἡ κατά δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἐγκρά-
τεια, ἡ τῶν Ἀγγέλων εὐπρέπεια, ἡ πρὸς Θεόν παρρησία*»³. Ὡς μία διαρκῆς ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως καί
ἀνακαινίσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καί ἡ Ἁγία Τεσσαρακοστή. Διά τοῦτο καί ὁ ὕμνος τοῦ Τριωδίου μᾶς προσανατολί-
ζει ὀρθῶς πρὸς τό περιεχόμενον τῆς λέγων, ὅτι ἡ σωματικὴ νηστεία διά τῆς ἀποχῆς τῶν τροφῶν, ἐάν δέν ἀκολουθῆται
ἐκ τῆς καθαρότητος τῆς προερχομένης ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν παθῶν, δέν γίνεται ἀφορμὴ πρὸς βίου διόρ-

1 Τριώδιον, Κυριακή Τυρινῆς, Ὁρθρος, Ἰδιόμελα Αἰῶνων

2 Βλ. Ἁγ. Διαδόχου Φωτικῆς κεφ. οζ´, Φιλοκαλία, ἔκδ. Παπαδημητρίου, Ἀθῆναι 1957, τόμ. Α´, σελ. 258.

3 Δοξαστικόν Αἰῶνων, Κυριακή Τυρινῆς

θωσιν καί ὡς ψευδῆς μισεῖται ὑπό τοῦ Θεοῦ⁴.

Ὅπωςδήποτε, τό νά δυναθῆ ὁ ἄνθρωπος νά συγκεντρώσῃ τόν νοῦν του εἰς τήν ἐργασίαν τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καί νά τόν ἐπαναφέρῃ ἐκ τοῦ ἐμπαθοῦς διασκορπισμοῦ του εἰς τά κτίσματα, ἀποτελεῖ ἔργον κοπιῶδες καί πολυχρόνιον, ὅμως ἀπαραίτητον καί καθοριστικόν διά τήν πνευματικήν του ὑπόστασιν καί τήν ὄλην κοινωνικήν του ζωήν. Φαίνεται δέ ἡ ὁδός τῆς ἀρετῆς εἰς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι τήν ἀρχίζουν, σκληρά καί ὑπερβολικῶς δυσάρεστος, ὅχι ὅμως ἐπειδή εἶναι πράγματι τοιαύτη, ἀλλά διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἔχει ἐθισθῆ νά συναναστρέφεται μέ τήν εὐκολίαν τῶν ἡδονῶν. Εἰς αὐτούς δέ οἱ ὁποῖοι κατάρθωσαν καί ὑπερέβησαν τό μέσον τῆς ὁδοῦ ἀποδεικνύεται εὐχάριστος καί ἄνετος⁵.

Πολλοί κατά καιρούς ἀγνοοῦντες τό μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας, θεωροῦν τήν Ὁρθόδοξον ἀσκητικήν Παράδοσιν ὡς ἐπαχθῆ καί ὀδηγοῦσαν τόν ἄνθρωπον εἰς τήν στέρνησιν τῆς δημιουργικῆς φαντασίας, τῆς πρωτοτύπου πρωτοβουλίας, τῆς ἀπολαύσεως τῆς ζωῆς ἐν γένει καί τῆς ἐξ αὐτῆς προερχομένης χαρᾶς. Οὐδέν τούτου ψευδέστερον. Ὅλα ὅσα ἐδημιούργησεν ὁ Θεός, τά ἐδημιούργησε καλά λίαν καί μᾶς τά ἐδώρησε διά νά τά χαιρώμεθα καί νά τά ἀπολαμβάνωμεν καί νά γίνωνται ἀφορμή πρὸς διαρκῆ δοξολογίαν τοῦ Εὐεργέτου μας. Αἱ ἐντολαί δέ τοῦ Θεοῦ μᾶς ὀδηγοῦν καί μᾶς περιγράφουν τήν ὀρθήν χρῆσιν τῶν δωρεῶν Του, ὥστε, καί τό σῶμα μας καί ἡ φαντασία καί ὅλα αἱ ψυχικά μας δυνάμεις μεθ' ὅλων τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, νά ἀποβαίνουν κατ' ἀλήθειαν χαροποιοί καί εὐεργετικά διά τήν ζωήν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀντιθέτως, ἡ ἐγωϊστική, αὐτόνομος καί περιφρονητική πρὸς τόν σκοπόν τόν ὁποῖον ἔθεσεν ὁ Δημιουργός εἰς τά πλάσματά Του χρῆσις των, πρὸς στιγμὴν ἱκανοποιεῖ τόν παράλογον ἐγωϊσμόν τοῦ ἀνθρώπου, καταλήγει ὅμως εἰς ἀποτελέσματα τελείως διαφορετικά τῶν προσδοκιῶν του, ὀδηγοῦσα αὐτόν εἰς τήν ἀπόγνωσιν, τό ἄγχος καί τήν δυστυχίαν.

Ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ὁ ἀληθὴς Θεός καί ἀληθὴς ἄνθρωπος, ὁ ἀγνώστως γνωριζόμενος εἰς τούς ταπεινόφρονας καί δεκτικούς τῆς ἀκίστου Χάριτός Του, ὁ Κύριος τῆς Δόξης καί Κύριος τῆς ἱστορίας, ὁ ἐτάζων καρδίας καί νεφρούς, ὁ διά τῆς θείας Αὐτοῦ Προνοίας συνέχων τά σύμπαντα ἀπό τό πλέον μικρόν μόριον τῆς δημιουργίας Του μέχρι τοῦ ἀσυλλήπτου εἰς τήν ἀνθρωπίνην διάνοιαν σύμπαντος κόσμου, εἶναι διαχρονικῶς ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ζωή⁶. Ὅπως ἡ ἐνυπόστατος πηγή τῆς Ζωῆς δέν ἦτο δυνατόν νά κρατηθῆ ὑπό τοῦ θανάτου, ἀλλά τόν συνέτριψε καί ἀνεστήθη, ἔτσι δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρξῃ ἀνθρωπίνη ζωή, ἡ ὁποία νά ὀδηγῆ εἰς τήν καταξίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, χωρίς τήν συμμετοχήν εἰς τό ζωοποιόν Σῶμα τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν Του καί τήν Ἁγιοπνευματικήν τῆς Παράδοσιν. Καί, ἐν συνόψει, ὁ Κύριος μένει εἰς τόν αἰῶνα, ἐνῶ ψευδεῖς αἱ ἐπίνοιαί τῶν ὑπερηφάνων ἀνθρώπων ἦ, ὡς προσφυῶς λέγει ὁ Ἅγιος Διάδοχος, «οὐδέν πτωχότερον διανοίας ἐκτός Θεοῦ φιλοσοφούσης τά τοῦ Θεοῦ»⁷.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐπί τῆ εἰσόδῳ εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν προτρεπόμεθα πατρικῶς πάντας ὑμᾶς, ὅπως μή δειλιάσετε καί μή ὀκνήσετε νά προχωρήσετε εἰς τό σπουδαιότερον ἔργον τῆς ζωῆς ὑμῶν, εἰς τό τῆς πνευματικῆς ἐργασίας στάδιον, μετὰ ἀνδρείας καί δυνάμεως ὀλοψύχου, ὥστε νά καθαρῶσθε ψυχάς καί σώματα ἀπό παντός μολυσμοῦ καί ἐπιτύχητε τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἤδη παρέχεται ἀπό αὐτήν τήν παροῦσαν ζωήν εἰς ὅσους εἰλικρινῶς καί ἐκ βάθους ψυχῆς τήν ἐκζητοῦν.

Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καί τό ἄπειρον ἔλεος Αὐτοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή ,βια'
+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ**
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

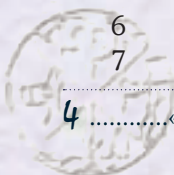

4 Τετάρτη Τυρινῆς, ἀπόστιχα Αἴνων

5 Ἁγ. Διαδόχου ὁ.π. κεφ. 93

6 Ἰωάν. 14, 6.

7 Φιλοκαλία τόμ. Α'. σελ. 237

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ

Αριθμ. Πρωτ. 1.112/Φ.5.1

Έν Κισάμω τῆ 22^α Φεβρουαρίου 2011

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1 / 2011
ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

ΠΡΟΣ:

Τόν Ἱερό Κλήρο, τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες
καί τόν φιλόθεο λαό τῶν Ἐπαρχιῶν Κισάμου καί Σελίνου

«Ἀνέτειλε τό ἔαρ τῆς νηστείας καί τό ἄνθος τῆς μετανοίας...»

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί,

Ἦλθε καί πάλι ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Ἀνοίγει ἀπό αὔριο «τό στάδιον τῶν ἀρετῶν», ὅπως ψάλλει ἡ φιλόστοργη Ἐκκλησία μας. Ἐφθασε ἡ περίοδος τῶν ἐπτὰ ἐβδομάδων θρησκευτικοῦ βιώματος καί βαθιᾶς πνευματικῆς ζωῆς, αὐτοκριτικῆς καί προσευχῆς. Περίοδος κατά τήν ὁποία ὁ πιστός πορεύεται. Διαβαίνει καί μεταβαίνει ἀπό τήν κατάσταση τῆς κατά σάρκα ζωῆς στήν κατάσταση τῆς κατά πνεῦμα ζωῆς. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά ἀντισταθοῦμε στήν ἀπολυτοποίηση τῆς ἀδιαφορίας, νά μὴν ἐπιβιβαστοῦμε στό συρμό τῆς εὐκολίας. Μᾶς καλεῖ νά ξεφύγουμε ἀπό τήν γκρίζα καθημερινότητα, ἀπό τήν κόλαση τῆς κατανάλωσης, ἀπό τήν ἀλόγιστη ἀλαζονεία μας, ἀπό τήν κατάκριση σέ βάρος τοῦ ἄλλου, ἀπό τήν καθημερινή πληξή. Μᾶς καλεῖ νά ξεφύγουμε ἀπό τίς ὁποίες κακίες μας, πού ταλανίζουν καί ἐμᾶς καί τήν κοινωνία μας καί τόν κόσμο μας. Ἡ Μεγάλη Σαρακοστή μᾶς ἀνοίγει ἕνα δρόμο, τό δρόμο τῆς ἀγάπης, τῆς προσευχῆς, τῆς ταπεινώσεως, τῆς σιωπῆς, τῆς περισυλλογῆς. Μᾶς ἀνοίγει ἕνα δρόμο γιά ἄσκηση ἐνάντια στήν καθημερινότητά μας, ἐνάντια στά πάθη μας. Ἰδιαίτερα στήν ἐποχή μας, μέ ὀρατή τήν οικονομική κρίση σέ ὀλόκληρο τόν κόσμο, πού κανεῖς δέν μπορεῖ νά προδιαγράψει τίς ἐπιπτώσεις της στό πολιτικό καί κοινωνικό «γίγνεσθαι», κυρίως ὁμως τήν ἠθική καί πνευματική ὕφεση καί παρακμή θεσμῶν καί προσώπων, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀντιπαραθέτει στή σχιζοφρένεια τῆς ὑπερκατανάλωσης τόν ἀσκητισμό της. Σ' ἕναν κόσμο πού χόρτασε «πολιτισμό», ὑποκρισία καί ψέμα, ἡ Ἐκκλησία προσφέρει τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου: ἀγάπη, εἰρήνη, μετάνοια, συμπόρευση, ταπεινώση, σιωπή.

Πῶς χρειάζεται νά ζήσωμε τήν περίοδο αὐτή; Ἀκούσαμε ἀπό τήν Ὑμνολογία τῆς σημερινῆς ἡμέρας νά περιγράφεται ὁ τρόπος: «καί ἀναλαβόντες τήν πανοπλίαν τοῦ Σταυροῦ, τῷ ἐχθρῷ ἀντιμαχησώμεθα ὡς τεῖχος ἄρρηκτον κατέχοντες τήν πίστιν καί ὡς θώρακα τήν προσευχήν καί περικεφαλαίαν τήν ἐλεημοσύνην, ἀντί μαχαίρας τήν νηστείαν, ἧτις ἐκτέμνει ἀπό καρδίας πᾶσαν κακίαν» (ιδιόμελον τῶν αἰνῶν τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς).

Τό πρῶτο, λοιπόν, πνευματικό ὄπλο εἶναι ἡ προσευχή. Ἡ προσευχή, λένε οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἔνωση ἀνθρώπου καί Θεοῦ, συντήρηση τοῦ κόσμου, καταλλαγή μέ τό Θεό, μητέρα τῶν δακρύων, συγχώρεση τῶν ἀμαρτημάτων, γέφυρα πού σώζει ἀπό τούς πειρασμούς, τεῖχος πού προστατεύει ἀπό τίς θλίψεις, συντριβή τῶν δαιμονικῶν ἐπιθέσεων, πέλεκυς τῆς ἀπελπισίας, λύση τῆς λύπης, ἀπαλλαγή τοῦ θυμοῦ, πρόξενος τῶν θείων χαρισμάτων, τροφή τῆς ψυχῆς, φωτισμός τοῦ νοῦ, καθρέφτης τῆς πνευματικῆς προκοπῆς.

Τό δεύτερο, ἡ ἐλεημοσύνη. Ἡ ἐλεημοσύνη, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ Σοφία Σειράχ (3,30) «ἐξιλάσεται ἀμαρτίας». Ὁ δέ ἱερός Αὐγουστίνος λέει ὅτι ἡ μεγαλύτερη ἐλεημοσύνη

πού μπορούμε νά κάνουμε εἶναι νά συγχωροῦμε ὀλόψυχα αὐτούς πού μᾶς ἀδίκησαν. Ἄς δείξωμε λοιπόν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τό ἄφθονο ἔλεος τῆς καρδιάς μας. Ἄς ἐλεήσωμε μέ μία συγγνώμη τούς οἰκείους μας, τούς συνεργάτες μας, τούς φίλους μας καί κάθε ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος μᾶς ἔχει πικράνει.

Τό τρίτο, ἡ νηστεία. Ἡ νηστεία ὑποτάσσει τό σῶμα στό πνεῦμα, φωτίζει τό νοῦ, ἐνισχύει τήν προσευχή, στηρίζει τήν μετάνοια, συντηρεῖ τήν κατάνυξη, στερεώνει τή σωφροσύνη. Εἶναι χαλινάρι τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν, μαχαίρι τῆς φιλαυτίας, φυγαδευτής τῆς φιληδονίας, μητέρα τῆς ἐγκράτειας, ἀδελφή τῆς κατά Θεόν πτωχείας, καλλιεργήτρια τῆς ὑπομονῆς, θεμέλιο τῆς ἀρετῆς, φύλακας τῆς σωτηρίας καί ἰσχυρή μεσίτρια στόν Κύριο. Δέν παρέχει ὅμως θεραπεία στήν ψυχή ἂν δέν τήν ἀκολουθήσει καί δέν τήν βοηθήσει ἡ δύναμη τῆς ἀγάπης, τό βάλασμα τῆς εὐσπλαχνίας, τό φάρμακο τῆς ἐλεημοσύνης. Λυχνάρι δίχως λάδι χαρακτηρίζουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες τή νηστεία πού δέν συνοδεύεται ἀπό ἔργα ἀγάπης. Χωρίς λοιπόν κρατούμενα, χωρίς ἐγωισμούς, σήμερα πού εἶναι ἡ παραμονή τῆς εἰσόδου μας στήν Ἁγία Τεσσαρακοστή ἄς δώσωμε τόν ἀσπασμό τῆς συγγνώμης καί τῆς ἀγάπης πρός ἀλλήλους ὥστε νά βαδίσουμε ἀνάλαφρα πρός τό «Πάσχα Θεοῦ τό Σωτήριον».

Ἀπομένει στόν καθένα μας, ἀδελφοί μου, νά πάρουμε τή μεγάλη ἀπόφαση, νά ἀλλάξουμε, νά δώσουμε νόημα στή ζωή μας. Νά ἀντιτάξουμε στήν ἀλαζονεία μας τήν ταπείνωση, στήν κατανάλωση τήν ἐγκράτεια, στήν ὑποκρισία τή γνησιότητα, στό ψέμα τήν ἀλήθεια, στήν κακία τήν ἀγάπη καί τήν προσφορά, στή μοναξιά τή χαρά, τήν ὁμορφιά καί τή συμπόρευση. Ἡ Μεγάλη Σαρακοστή εἶναι μιά εὐκαιρία γιά μιά πορεία πρός τόν Παράδεισο, τόν Παράδεισο τῆς ἀγάπης καί τῆς αἰωνιότητας.

Ἐλάτε νά βροῦμε τό χαμένο μας παράδεισο. Ἐλάτε νά βιώσουμε τή Μεγάλη Σαρακοστή, νά ζήσουμε αὐτήν τήν πορεία πρός τήν Ἀνάσταση, τήν μετοχή στήν αἰώνιο ζωή. Καλή Ἁγία Τεσσαρακοστή, εὐλογημένοι, νικηφόροι ἀγῶνες. Καλή μετάνοια.

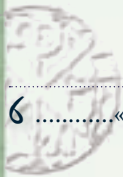
**Μετ' εὐχῶν καί πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης,
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο Κισάμου & Σελίνου
ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ**

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

ΕΣΠΕΡΙΝΟΙ ΤΗΣ ΣΤΙΓΓΗΘΗΣ - ΚΑΤΑΝΤΚΤΙΚΗΝ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
ΜΕΓ. ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ 2011

ΗΜΕΡΑ	ΩΡΑ	ΘΕΟΣ ΚΑΘΟΣ	ΟΜΙΛΗΤΗΣ	ΘΕΜΑ
Κυριακή τῆς Τυριλλῆ 6/3/2011	6.00π.μ.	Ἱ. Πατριάρχης Μόσχης Γερμάριος	Παναγ. Ἀρχμ. κ. Μασάριος Γρηγορίου Καθηγητῆς Α.Ε.Α.Η.Ε. Δ/ντῆς Παιδ. Σπουδῶν Ι.Α.Ε.	«Ἐλπίς καί Δόξα τῆς ζωῆς αἰῶνος ἡ κρονοῦ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς»
Δ. Κυριακή τῶν Νηστῶν 13/3/2011	6.00π.μ.	Ἀγίου Σπυρίδωνος	Παναγ. Ἀρχμ. κ. Γεωργίου Μασάριος Γρηγορίου Καθηγητῆς Ι.Μ. Φλωρίνης	«Ἦν μετὰ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ»
Β. Κυριακή τῶν Νηστῶν 20/3/2011	6.00π.μ.	Ἐπιγελοῦσι τῆς Θεοτόκου	Σεβ. Μητροπολίτης Πάτρης & Γερουπόλεως κ.κ. ΝΙΚΤΑΡΙΟΣ	«Ἡ Θεοτόκος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Παλαμῆ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν»
Γ. Κυριακή τῶν Νηστῶν 27/3/2011	6.00π.μ.	Ἀγίου Σπυρίδωνος	Παναγ. Ἀρχμ. κ. Χρυσόστομος Μασάριος Γρηγορίου Καθηγητῆς Ι.Μ. Νηρσοῦ & Αγ. Ὀρους	«Ὁ ἴδιος ἰσχυρὸς ὁ Αἰετός γὰρ τὴν Τροπὴν Σπυρίδου»
Δ. Κυριακή τῶν Νηστῶν 3/4/2011	6.00π.μ.	Ἐπιγελοῦσι τῆς Θεοτόκου	Παναγ. Ἀρχμ. κ. Γεράσιμος Μασάριος Γρηγορίου Καθηγητῆς Ι.Μ. Αρκαδίου	«Ἰδοὺ ἐπιπέσει εὐφροδαιετος, ἰδοὺ ἐπιπέσει μετάνοια»
Ε. Κυριακή τῶν Νηστῶν 10/4/2011	6.00π.μ.	Ἀγίου Σπυρίδωνος	Παναγ. Ἀρχμ. κ. Νεοφύλιος Κασιδιάρης Καθηγητῆς Μηλόμωνος Ι.Μ. Σιμωνίου	«Ἐπιπέσει Ἐπιφροδαιετος»

Μεγάλη

Τεσσαρακοστή . . .

Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή γιά τόν Ὁρθόδοξο Χριστιανό εἶναι ἓνα πραγματικό «στάδιον τῶν ἀρετῶν», ὅπως τονίζουσε οἱ ὠραῖοι ὕμνοι τοῦ Τριωδίου τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι ἡ περίοδος, πού καλούμεθα ὅλοι νά ζήσωμε μιά βαθύτερη πνευματική ζωή.

Ὅταν οἱ διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς μας ὁμιλοῦν γιά πνευματική ζωή, ἐννοοῦνε ἴσως κάτι ἄλλο, ἀπό κεῖνο πού καλλιεργεῖ ὁ Χριστιανισμός. Πνευματική ζωή κατ' αὐτούς εἶναι ἡ τέχνη, τό θέατρο, δηλαδή ὅ,τι σχετίζεται μέ τήν ποίηση, τή μουσική, τή λογοτεχνία, τή ζωγραφική, τόν κινηματογράφο κ.λ.π.

Θαυμάζομε καί ἐπαινοῦμε τά τάλαντα πού δίνει ὁ Θεός στά τέκνα Του καί ἀναγνωρίζομε τήν «διακονία» πού προσφέρουν μικροί καί μεγάλοι Καλλιτέχνες στήν πνευματική ζωή τῶν Λαῶν τῆς γῆς.

Ὅμως τά χαρίσματα αὐτά δέν εἶναι δυστυχῶς γιά ὅλους κι ἀκόμη δέν καλλιεργοῦνε καί δέν πνευματοποιοῦνε ὅλους, πού ἀσχολοῦνται μ' αὐτά.

Ὅπωςδήποτε ἡ Πνευματική ζωή, κατά τή χριστιανική ἀντίληψη εἶναι κάτι βαθύτερο καί πρακτικώτερο. Γιατί στή χριστιανική Πνευματικότητα, πέρα ἀπό τή γνώση καί τήν τέχνη, εἶναι ἡ ἀσκηση τῆς ἀρετῆς, τό δυσκολώτερο, ἀλλά καί τό γνησιώτερο περιεχόμενο τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὁ μέγας ἀγωνιστής τῆς ἀληθινῆς Πνευματικῆς ζωῆς, ξεχωρίζει πολύ καθαρά τό τί εἶναι ἡ πραγματική πνευματικότητα, ὅταν γράφει στήν πρός

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἀπό Κισάμου καί Σελίνου Εἰρηναίου

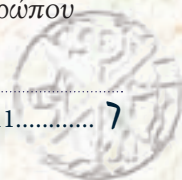
Γαλάτας ἐπιστολή του (κεφ. 5,19-26): «Φανερά εἶναι τά ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινα ἐστίν μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσελγεία, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι καί τά ὅμοια τούτοις... ὁ δέ καρπός τοῦ Πνεύματος ἐστίν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρησιμότης, ἀγαθοσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια». Μέ τά λόγια αὐτά τοῦ Ἀποστόλου, μπορεῖ ὁ καθένας μας νά μετρήσει τόν ἑαυτό του καί νά δεῖ τήν πνευματική του ταυτότητα. Ἡ Ἀρετή εἶναι τό μεγάλο κόσκινο, πού κοσκινίζει τόν καθένα μας καί δείχνει τήν πνευματική μας ποιότητα. Ἐπαναλαμβάνομε ὅτι ἡ Μεγάλη Σαρακοστή εἶναι τό Μεγάλο Στάδιο τῆς χριστιανικῆς ἀθλήσεως, γιατί μέ τά ἠθικά ἀγωνίσματα πού προτείνει στούς πιστούς τῆς Ἐκκλησίας, τούς πνευματοποιεῖ καί τούς «ἐνδυναμώνει».

α) Προσευχή καί Μελέτη: Ἡ Μεγάλη Σαρακοστή μᾶς καλεῖ συχνότερα στήν Ἐκκλησία γιά προσευχή καί μελέτη τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, μέ τά Ἀγιογραφικά τῆς ἀναγνώσεως καί τούς κατανοητικούς Ἐκκλησιαστικούς τῆς ὕμνου.

Ἡ προσευχή εἶναι ἡ συνάντηση καί ὁ διάλογος τῆς ψυχῆς μέ τό Θεό. Ἡ προσευχή εἶναι ἡ «μυστική δύναμη», πού κάνει τόν πνευματικό «ὑπεράνθρωπο» μέσα στήν ἀληθινή του ἔννοια. Ὅποιος δέν συνάντησε τό Θεό κι ὅποιος δέ μίλησε μαζί Του ἔχασε τό μεγαλύτερο μυστικό τῆς ὑπαρχῆς καί τῆς ζωῆς του.

Κι ὅποιος δέ μιλεῖ μέ τό Θεό, δέ μπορεῖ νά ἔχει ἀνθρώπινες σχέσεις ὅσο «κοινωνικός» καί νά εἶναι, γιατί οἱ «κοινωνικές σχέσεις» παραμένουν πάντα βάρβαρες ἢ ἀγονες χωρίς τή γνωριμία τοῦ Θεοῦ. Μόνον ὅποιος συναντήθηκε πρῶτα μέ τό Θεό, μπορεῖ ὑστέρα νά συναντᾶται καί μέ τούς ἀνθρώπους χωρίς νά τούς λερώνει καί χωρίς νά τούς πληγώνει.

β) Ἡ Νηστεία, ὅσο «πεζή» καί νά φαίνεται, ἔχει κι αὐτή τήν ἀσκηση καί τούς καρπούς τῆς. Μᾶς βοηθεῖ στήν ἀπλότητα καί τήν λιτότητα τῆς ζωῆς καί μᾶς ἀφήνει περιθώρια νά δοῦμε καί νά βοηθήσωμε τίς ἀνάγκες τῶν συνανθρώπων μας. Καί προπάντων εἶναι τό πρακτικώτερο πεδίου στό ὅποιον μπορούμε νά ἀσκήσωμε τήν ἐλευθερία καί νά ποῦμε στόν ἑαυτό μας «ὄχι». Κι ὅποιος μπορεῖ νά πεῖ στόν ἑαυτό του «ὄχι», αὐτός μπορεῖ νά ἀπαντήσῃ στήν πρόσκληση τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου «ναί».

Τή νιοστεία ἄλλωστε μᾶς συνοιστᾶ σήμερο ἡ ἱατρική, ἡ ὁποία διαπιστώνει ὅτι πολλές σύγχρο-
νες ἀσθένειες ποῦναι ἀληθινές πληγές τοῦ Φαραῶ, ὅπως οἱ διάφοροι καρκίνοι, τὰ ἐγκεφαλικά καί
καρδιακά ἐμφράγματα, ἀφείλονται στήν κατάχρηση λιπαρῶν φαγητῶν.

γ) Ἡ Μετάνοια. Τό τρίτο μεγάλο ἀγώνισμα τῆς Μ. Σαρακοστῆς εἶναι ἡ Μετάνοια, ἡ ἀλλαγὴ
δηλαδή τοῦ νοῦ, τῆς σκέψης καί τῆς συμπεριφορᾶς μας πρὸς τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας καί πρὸς
τούς συνανθρώπους μας.

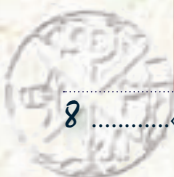
«Τῆς Μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα...», ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας σ' ὅλη τή Μ. Σαρα-
κοστή καί μᾶς ὑπενθυμίζει νά ἀλλάξωμε σκέψη καί νοοτροπία, νά κατανικήσωμε, τὰ ἐλαττώματα
καί τὰ πάθη μας καί στή θέση των νά βάλωμε χαρίσματα καί ἀρετές. Ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς μας
γεμᾶτοι ἀπό ἐνοχές καί «κόμπλεξ» τρέχουν στούς ψυχαναλυτές γιά νά βροῦν τάχα τή θεραπεία
τῆς ψυχοσθένειάς των. Δέν περιφρονοῦμε κάθε βοήθεια πού μᾶς παρέχει ἡ ἀληθινή ἐπιστήμη,
ὅμως ἡ ἐξομολόγηση, ὅπως τήν ὀρίζει τό Μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἡ φυσικότερη καί
ὑγιέστερη ψυχανάλυση, γιατί ἀδειάζει τό «ὑποσυνείδητό μας» ἀπό τὰ «ἀπωθημένα», τὰ ἔνοχα
δηλαδή καί δυσάρεστα συναισθήματα, καθαρίζει τό ρύπο τῆς ψυχῆς μας, δένει τὰ τραύματα καί τίς
πληγές της καί χύνοντας τό βάλοισμα τῆς θείας συγγνώμης καί εὐσπλαχνίας, γεμίζει τήν ὑπαρξή
μας μέ γαλήνη καί υἰεία. Γενικά ἡ Μ. Σαρακοστή, πού καθιερώθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία μας σάν
συμμετοχή στήν πορεία τοῦ Χριστοῦ στά Ἱεροσόλυμα γιά τή Σταύρωσή Του, μᾶς καλεῖ ἄλλη μιά
φορά ν' ἀνεβοῦμε μαζί Του στά Ἱεροσόλυμα, ν' ἀγωνισθοῦμε δηλαδή ὁ καθένας μας γιά τή δική
του πνευματική οἰκοδομή.

Ὅσοι ὑπολογίζομε «κατ' ἄνθρωπο», πῶς οἱ Σαρακοστές πού μᾶς μένουν ἀκόμη εἶναι λιγές ἢ
ἐλάχιστες, πρέπει νά βιώσωμε καί νά «τρυγήσωμε» βαθύτερα τή Σαρακοστή τοῦ παρόντος ἔτους.
Ἄν πιστεύομε στ' ἀλήθεια πῶς εἴμαστε «συντεταγμένοι» κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ Χριστοῦ, τότε
στίς τελευταῖες μάχες πού μᾶς μένουν ἀκόμη στή ζωὴ πρέπει νά φανοῦμε πιστοί καί γενναῖοι.

Καί γιά κείνους πού ἀρχίζουν τώρα τό στάδιο τῆς ζωῆς των καί ζητοῦνε ἰδανικά γιά νά στρα-
τευτοῦνε στή σημαία των, ὑπενθυμίζομε πῶς ὁ Σταυρός μένει καί σήμερο καί πάντα ἡ μοναδική
«τετιμημένη» σημαία τοῦ κόσμου.

Μέ τίς πνευματικές αὐτές συμβουλές καί ὑποθήκες οἷς καλοῦμε, ἀγαπητά τέκνα καί ἀδελφοί
χριστιανοί τῶν Ἐπαρχιῶν Κισάμου καί Σελίνου νά ζήσωμε μέ υἰεία καί πνευματική πρόοδο τῆ
φρετινῆ Μ. Σαρακοστή καί νά φτάσωμε στό Ἅγιο Πάσχα.

(Ἐγκύκλιος Μ. Τεσσαρακοστῆς, Καθαρά Δευτέρα, 1993)

Ἄρνησις στήν πρόκληση

Αρχίζοντας τό γραφτό μου αὐτό φέρνω στήν σκέψη μου καί στήν καρδιά μου τήν εἰκόνα **τῆς ὑποδοχῆς-ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ** ἀπό τόν πρεσβύτερον Συμεών καί διαβάζω (Λουκ. 2,29-35) τά εὐχαριστήρια λόγια του πρὸς τόν Θεόν καί ἐκεῖνα πρὸς τήν Παναγία. Ὅλα πλούσια γιά σκέψη, γιά περισυλλογή καί γιά προβληματισμόν. **Καί μάλιστα εὐκαιρικά μέ τήν ἑορτή τῆς Ὑπαπαντῆς.**

Χωρίς νά θέλω νά ὑποτιμήσω κανέναν, ἄλλωστε ποιός τολμᾷ τέτοιο πράγμα, αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά σταθῶ σ' αὐτό πού εἶπε στήν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ ὁ δίκαιος Συμεών «*Ἰδοὺ οὗτος κείται...καί εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον*». Τί εἶναι τό «σημεῖον» καί τά λεγόμενα «*σημεῖα τῶν καιρῶν*». Θέμα πάντοτε ἐπίκαιρο.

Ὁ ὅρος «σημεῖον» σημαίνει κάποιο σημάδι πού προειδοποιεῖ γιά κάτι ἢ φανερώνει κάτι. Τά σήματα τροχαίας π.χ. μπορεῖ νά θεωρηθοῦν «σημεῖα», ὑπό τήν ἔννοια ὅτι προειδοποιοῦν γιά μιὰ πραγματικότητα πού δέν φαίνεται, ὅπως εἶναι π.χ. μιὰ «στροφή», ἢ ἓνα Σχολεῖο κ.λ.π.

Στήν Θεολογική ὀρολογία τό «σημεῖον» ἀναφέρεται σέ ἐξαιρετικά γεγονότα ἢ συμβάντα τῆς Ἰστορίας. Τά γεγονότα αὐτά εἶτε φανερώνουν ἄμεσα τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στούς ἀνθρώπους, εἶτε τούς προειδοποιοῦν γιά καταστάσεις ἢ πραγματικότητες πού θά συμβοῦν στό ἄμεσο ἢ ἀπώτερο μέλλον. Γι αὐτό καί τά σημαδιακά αὐτά γεγονότα θεωροῦνται «**σημεῖα τοῦ Θεοῦ**». Ὁ Κύριος τά ὀνόμασε «**σημεῖα τῶν καιρῶν**». (Ματθ. 16,3).

Ὡς πρὸς τό περιεχόμενο, τά «σημεῖα τῶν καιρῶν» εἶναι θετικά ἢ ἀρνητικά. Εἶτε δηλ. ἐκφράζουν μιὰ νέα εὐκαιρία καί μιὰ νέα πρόσκληση τοῦ Θεοῦ πρὸς τούς ἀνθρώπους, εἶτε ἀποτελοῦν κρίση καί ἀποδοκιμασία τοῦ Θεοῦ γιά συγκεκριμένες ἄνομες καί ἀντίθετες καταστάσεις.

Ἡ Ἅγία Γραφή, ἐπειδή περιέχει ὅλην τήν Ἰστορία τῶν ἀνθρώπων τῆς Γῆς, μπορούμε νά ποῦμε, ὅτι εἶναι τό Βιβλίον τῶν «σημείων τοῦ Θεοῦ» στό χῶρο καί τό χρόνο τῆς ἀνθρώπινης Ἰστορίας.

Ὁ χῶρος, μέσα στόν ὁποῖον συμβαίνουν τά «σημεῖα» εἶναι ὁ κόσμος αὐτός, καί ὁ χρόνος εἶναι ὁ ἱστορικός χρόνος, ἀφοροῦν δέ στούς κατοίκους αὐτοῦ τοῦ πλανήτη, τούς ἀνθρώπους δηλαδή. Ἡ «Ἐξοδος» π.χ. τοῦ Ἰσραήλ ἀπό τήν Αἴγυπτον ἦταν ἔκφρασις τῆς μεγάλης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν καταδυναστευόμενον λαόν Του καί μιὰ πρόσκλησις γιά τή δημιουργία ἑνός καινούργιου κόσμου, πού θά γίνονταν τελικά Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας γιά ὀλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα.

Ἐξ ἄλλου, ἡ καταστροφή τῶν πόλεων Σόδομα καί Γόμορα (Γεν. 19,25) ἦταν «σημεῖον» κρίσεως τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἠθική διαφθορά τῶν κατοίκων τῶν πόλεων αὐτῶν. Ἐπίσης ἡ διακοπή τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Πύργου

τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου
Ἰγνατίου Θ. Χατζηνικολάου
Θεολόγου-τ. Λυκειάρχου-Ἀκαδημαϊκοῦ

τῆς Βαβέλ (Γεν. 11, 1-9), ἦταν καί αὐτό «σημεῖον» ἐλέγχου τοῦ Θεοῦ, μέ τό ὅποιο ὁ Κύριος ἀποδοκίμασε τήν εἰδωλολατρική ἀλαζονεία τῶν ἀρχόντων καί τῶν κατοίκων τῆς **Βαβυλώνας**. Σημεῖα ἐλέγχου, ἀλλά καί παιδαγωγίας. Μνημεῖα ἀποστασίας μέ ὅλες τίς συνέπειές τους.

Τά «σημεῖα τῶν καιρῶν»: ἐκτός ἀπό τούς παραπάνω σκοπούς, ἔχομε καί τήν περίπτωση προειδοποίησεως γιά ἐπερχόμενα εὐχάριστα ἢ δυσάρεστα γεγονότα. Ἡ ἀποστολή π.χ. τοῦ προφήτη **Ἰωνᾶ** στή μεγάλη πόλη **Νινευή** ἦταν μιὰ προειδοποίησις τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἀπειλή πού κρεμόταν πάνω ἀπό τήν ἀρχαία αὐτή πολιτεία. Ἡ ἀπειλή προερχόταν ἀπό τό κακό καί τήν διαφθορά τῆς πόλεως. Ἡ προειδοποίησις ἦταν τοῦ Θεοῦ καί εἶχε σκοπό νά προλάβει καί νά ματαιώσει τήν καταστροφή τῆς πόλεως. Καί ἡ Νινευή σώθηκε, διότι οἱ ἄρχοντες καί οἱ κάτοικοι δέχθηκαν τό «σημεῖον» τοῦ Ἰωνᾶ. Σέ ἄλλες ὁμως περιπτώσεις, ὅπως τοῦ Φαραῶ (Ἔξοδ. 7,3) ἢ τοῦ Νῶε (Γεν. 7), οἱ ἄνθρωποι δέν ἔδωσαν σημασία στά προειδοποιητικά «σημεῖα» τοῦ Θεοῦ καί γι' αὐτό δέν γλύτωσαν ἀπό τήν καταστροφή. Ὁ Χριστός εἶναι ἐπικριτικός σέ ὅσους ἀρνοῦνται αὐτά τά «σημεῖα»: **«ὑποκριταί, τό μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γνῶσκετε διακρίνειν, τὰ δέ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε γνῶναι;»** (Ματθ. 16,3).

Παλαιά καί σήμερα εἶχαμε, καί ἔχομε, ἀρκετά καί τρανταχτά «σημεῖα», πολλά ἀπό τά ὁποῖα ἐπαληθεύτηκαν μέ ὅλες τίς συνέπειες. Γιατί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀλήθεια (Ἰωάν. 17,17). Πολλές φορές καί Αὐτός, καί οἱ ἀπεσταλμένοι Του ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη μέχρι σήμερα, μίλησαν γιά τά **«σημεῖα τῶν καιρῶν»** καί τίς ἐπαληθεύσεις τους.

Τά ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος (Ρωμ. 6,23) Καί ἂν παλιά καί σήμερα ζοῦμε τόσα δράματα, καί θά δοῦμε καί χειρότερα, αὐτό ὀφείλεται ἀκριβῶς στό ὅτι δέν λάβαμε σοβαρά τίς προφητείες καί τά κηρύγματα τῶν ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ. Δέν διδαχθήκαμε ἀπό τά παθήματά μας καί ἐπιμένομε στήν παρανομία καί στά ἔργα τῆς **«κενῆς ἀπάτης»** (Κολοσ. 2,8).

Ὁ Θεός στέλνει **σημάδια καί μηνύματα**. Σημάδια καί μηνύματα, στά ὁποῖα μένομε ἀπαθεῖς καί πεισματικά στό κατρακύλισμά μας. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἐλάλησε, προεμήνυσε, ποιός ὁμως τόν ἄκουσε; «Εἰ μή ἦλθον καί ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. Νῦν δέ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν». (Ἰωάνν. 15, 22).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ. Πανάρχαιος ιερός δεσμός

«Μακάρια ή οίκογένεια πού ἔχει ἀόρατο ἀρχηγό καί οἰκοδεσπότη της τόν Ἰησοῦν Χριστόν»

(Γέρων Παΐσιος)

Πατρίδα, Θρησκεία, Οικογένεια! Αυτό τό ιερό τρίπτυχο υπήρξε τό ισχυρότερο θεμέλιο πάνω στό ὁποῖο στηρίχθηκε διαχρονικά τό οἰκοδόμημα τῆς ζωῆς. Δέν θά μπορούσε νά υπάρξει συνέχεια τῆς ζωῆς, οὔτε πρόοδος καί πολιτισμός, ἄν οἱ τρεῖς αὐτοί θεσμοί, ὡς ἕνας ἀκλόνητος βράχος, δέν ἐπιδροῦσαν καταλυτικά καί δέν πρόσφεραν ὅ,τι πιό ιερό, ὅ,τι πιό ὠφέλιμο, ὅ,τι πιό σπουδαῖο καί πολύτιμο στόν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο.

Δοσμένα ἀπό τόν Θεό καί στηριζόμενα στό λόγο καί τίς ἐντολές Του συνθέτουν ἀναμφισβήτητα τήν

**Τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου
Ἐμμανουήλ Μπαριωτάκη
Ἀρχιεπ. Ἐπιτρόπου τῆς Ἱ. Μ. Κισάμου & Σελίνου**

ὁμορφιά καί τήν τάξη τῆς πλάσης καί τοῦ πλάσματος.

Οικογένεια! Πανάρχαιος θεσμός, ἀλλά καί πανίερος, ἀφοῦ Ἐκεῖνος πού τόν συνέστησε καί τόν εὐλόγησε εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Πανάγαθος Θεός καί Δημιουργός τοῦ σύμπαντος.

Ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος ὀνομάζει τήν οἰκογένεια Ἐκκλησία καί τήν ἔνωση τῶν μελῶν της μυστήριον ἱερό, ἐνῶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος συμπληρώνει: «Οἰκογένεια, ἐκκλησία μικρά ἐστὶ καί καταγωγίον ἀγίων».

Κάποιος Ἕλληνας φιλόσοφος ὀνόμασε τήν οἰκογένεια «συγκρότημα ἱερό, θεῖο φυτώριον καί ὀλιγάριθμον βασίλειον», ἐντός τοῦ ὁποῖου παρουσιάζεται μία ποικιλία ὡς πρὸς τήν ἡλικία, τό φύλλον, τόν χαρακτήρα, τή μορφωσι καί τά προσόντα καί ὁμως, ὅταν αὐτό τό πᾶν συγκολληθεῖ μέ τήν ὑπερκόσμια δύναμη τοῦ χριστιανικοῦ γάμου ἀποτελεῖ ἕνα θαυμάσιον ἁρμονικόν σύνολον καί γίνεται θαυμαστό ἐργαστήριον, τό ὁποῖον προσφέρει ὑποδειγματικούς πολίτες στό Ἔθνος, τήν Ἐκκλησία καί τήν Κοινωνία.

Τέτοια υπήρξε ἀνά τούς αἰῶνες ἡ Ἑλληνική Χριστιανική οἰκογένεια, ἡ ὁποία πρόσφερε χριστούς πολίτες στήν Πατρίδα καί οὐρανοπολίτες στήν Ἐκκλησία μας. Ὅμως, τούς δισεκατοῦς αὐτούς καιρούς πού ζοῦμε, ὅπου θεσμοί καί ἀξίες βάλλονται, κρημνίζονται καί ἰσοπεδώνονται, ὁ ἱερός αὐτός θεσμός ἀπειλεῖται καί σείεται ἐκ θεμελίων. Ἐπαψαν φαίνεται τά μέλη τῶν πλείστων οἰκογενειῶν μας νά ζοῦν ζωή εἰρηνική μέ ὁμοφροσύνη, ὁμόνοια, καί ἀγάπη.

Τί κρίμα! Τί δυστυχία, τί κατάπτωση, τί προδοσία! Κρίμα γιά τίς ἀπρόσεκτες ἐκεῖνες οἰκογένειες οἱ ὁποῖες στενάζουν συνεχῶς, πάσχουν ἀφάνταστα καί βρίσκονται σέ μία καθημερινή κόλαση ὄχι ἀπό ἀρρώστιες, ὄχι ἀπό οικονομικές δυσκολίες, ὄχι ἀπό δοκιμασίες τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἀπό ἐγωϊσμούς καί πάθη τά ὁποῖα μπορούσαν νά προλάβουν καί δέν τό θελήσανε.

Γιά κείνες τίς οἰκογένειες πού δέν πάλεψαν μέ εὐλικρίνεια, μέ ἀποφασιστικότητα, μέ ταπείνωση γιά νά ἀποφύγουν τίς πληγές ἀπό τήν ψυχή τῶν ἀθῶων παιδιῶν τους, τό πόνο καί τή θλίψη ἀπό τούς συγγενεῖς καί φίλους τους, ἀλλά καί τόν ἀλληλοσπαραγμό, τό διαζῦγιον, τό μίσος μέ ὅλα τά ἐπακόλουθά του.

Ἄν κάποιος προσπαθήσει νά ἐντοπίσει τούς βασικότερους ἀπό τούς λόγους καί τίς αἰτίες τῆς σημερινῆς τραγικῆς κατάστασης καί κρίσης πού προκαλεῖ τά ἀδιέξοδα στά ὁποῖα ἔχει περιέλθει ἡ σημερινή οἰκογένεια, εὐκόλα θά διαπιστώσει ὅτι εἶναι πολλοί καί ποικίλοι.

Ἀπό τίς πρῶτες καί βασικές αἰτίες τῶν οἰκογενειακῶν προβλημάτων θεωροῦνται οἱ ἐξω-οικογενειακοί παράγοντες, δηλαδή οἱ ἐπεμβάσεις τρίτων, συγγενικῶν ἢ καί φιλικῶν προσώπων, πού ἀναρμοδιῶς, χωρίς νά ἔχουν τήν κατάλληλη ἐπιστημονική καί βαθειά χριστιανική καλλιέργεια, ἴσως συμπαθῶντας περισσότερο τόν ἕνα ἀπό τούς συζύγους, ἐπεμβαίνουν ἐντελῶς ἀσύνητα καί χωρίς δικαιοσύνη, σπέρνοντας ζιζάνια καί ἐπιφέροντας τήν ὀλοκληρωτική καταστροφή. Οἱ τρίτοι πού συχνά εἰσέρχονται στήν οἰκογένεια ἄδολα ἄλλοτε, ἀλλά κατά τό πλεῖστον δόλια καί συμφεροντολογικά, εἶναι οἱ πιό ἐπικίνδυνες βόμβες στά θεμέλια της καί τήν γαλήνια συμβίωσή της.

Ὁ ἐγωκεντρισμός, ὁ ἐγωισμός καί ὁ μοντερνισμός θεωροῦνται

ἀπό τούς μεγαλύτερους ἐχθρούς καί ταραξίες οἱ ὁποῖοι παίζουν βασικό ρόλο στήν ἀναταραχή, τήν διχόνοια καί τό καταραμένο διαζύγιο. Ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος ὁ ὁποῖος φιλοσόφησε πάνω στό θέμα, ἐπισημαίνει συχνά στίς ἐπιστολές Του τήν ἰσότητα, τήν εὐθύνη, τόν ἀλληλοσεβασμό, ἀλλά καί τούς ρόλους τῶν συζύγων μέσα στήν οἰκογένεια.

Ἀλαζόνες καί ὑπερήφανοι πού κατάργησαν τό «ἐμεῖς» καί στή θέση του ἔβαλαν τό «ἐγώ», αὐτοί πού ἀπομάκρυναν καί πέταξαν ἀπό τό οἰκογενειακό τους περιβάλλον ἀλλά καί ἀπό τίς καρδιές τους τόν Θεό, ἐκεῖνοι πού σάν πρωταρχικό τους μέλημα ἔχουν τό ξενύχτι, τήν διασκέδαση καί ἄσπυτη ζωή, ἀμελώντας τήν παιδεία καί τήν νοθεσία τῶν παιδιῶν τους, δέν θά ἀποφύγουν τό φοβερό οἰκογενειακό ναυάγιο.

Κάποιος ναύτης πιστός χριστιανός, πού βρέθηκε στό γνωστό ὑπερωκεάνιο, τόν «Τιτανικό», τό ὁποῖο ἐπιχειροῦσε τό παρθενικό του ταξίδι ἀπό τήν Ἴρλανδία στήν Ἀμερική, ἔστειλε λυπημένος ἐπιστολή στούς γονεῖς του, στό Δουβλίνο, κι ἔγραφε. «*Εἶμαι σχεδόν βέβαιος ὅτι τό πλοῖο δέν θά φθάσει στόν προορισμό του διότι ὁ κυβερνήτης συμπεριφέρεται ἐγωϊστικά, περιφρονεῖ τούς πάντες ἀκόμα καί τόν Θεό, ἀλλά καί οἱ ἐπιβάτες καί τό πλήρωμα ὑβρίζοντας καί αἰσχρολογῶντας, ἔχουν ἐπιδοθεῖ σέ ἀθλιότητες καί ἀμαρτίες*». Δυστυχῶς ὁ φόβος τοῦ ναύτη ἐπαληθεύτηκε, ἀφοῦ τό πλοῖο ναυάγησε σέ σύγκρουση μέ παγόβουνο καί τράβηξε 1.100 ψυχές στό βυθό καί τήν ἀπώλεια.

Ἄν στό πλοῖο κάθε οἰκογένειας δέν σταματήσουν οἱ ἐγωϊσμοί, οἱ ἀτελείωτες διαφωνίες, οἱ ἀδιάκοπες ἀναταραχές, οἱ συγκρούσεις καί οἱ θόρυβοι, οἱ κατάρες καί οἱ βλαστήμιες, ἀλλά συνεχίζεται ἡ ἀρρωστημένη αὐτή κατάσταση, βεβαίωτα τό πλοῖο θά καταποντισθεῖ παρασύροντας καί τά ἀνεύθυνα μέλη τοῦ πληρώματος στό βυθό.

Ἑλληνικές Ὁρθόδοξες οἰκογένειες! «*Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετά φόβου*».

Εἶναι ἀλήθεια καί πραγματικότητα ἀναμφισβήτητη ὅτι ὅλοι ὅσοι ζοῦμε στόν πολυστέναστο αὐτό πλανήτη δέν εἶμαστε ἄγγελοι ἀλλά ἄνθρωποι γεμάτοι ἀπό ἀδυναμίες καί ἐλαττώματα, τά ὁποῖα συχνά ἐκδηλώνονται στήν οἰκογένεια. Ὅμως ἡ γνήσια Ἑλληνορθόδοξη οἰκογένεια πού ἔχει ἐπίγνωση τοῦ χρέους καί τῆς ἀποστολῆς της, καλεῖται μέ σύνεση καί ἐπιμέλεια νά ἐργάζεται γιά τήν θεραπεία ὅλων τῶν ἀναφουμένων προβλημάτων, ὥστε πάντοτε νά σκορπίζεται πλούσιο τό ἄρωμα τῆς εἰρήνης καί τῆς γαλήνης μέσα σέ αὐτήν.

Ἄν στά μέλη κάθε οἰκογένειας, εἰδικά τῶν κυρίως ὑπευθύνων συζύγων συνεχιστεῖ ἡ σκληροκαρδία, τά πάθη καί τά λάθη, ἄς εἶναι σίγουροι ὅτι θά ἀπολαύουν τά ἀγαθὰ τῶν κόπων των καί θά καμαρώσουν τά ἐρείπια τῶν πράξεών τους.

Ἄν ὅμως ἔλθουν εἰς ἐπίγνωση καί μέ ἀγῶνα καί κόπο μεταβάλλουν τήν ψυχή τους ἀπό βράχο σέ βαμβάκι, τότε ἐκέρδισαν. Ἐκέρδισαν τήν οἰκογένεια, τήν χαρά, τήν ἡρεμία καί αὐτόν ἀκόμα τόν Θεό.

Ἀναγκαία προϋπόθεση γι' αὐτό τό κατόρθωμα εἶναι ἡ ἀμοιβαία ἀνοχή, ἡ παραδοχή τῶν λαθῶν καί τῶν σφαλμάτων πού στόν καθένα ἀπό τούς συζύγους ἀναλογεῖ, καθῶς καί ἡ εἰλικρινής μετάνοια καί ἐπιστροφή στήν πρώτη εὐλογημένη ἀγάπη.

Σύζυγοι πού τήρησαν αὐτή τήν γραμμή καί κράτησαν τό Σταυρό τῆς θυσίας, εἶδαν τό μέγα θαῦμα μιᾶς χαρούμενης ζωῆς, ἀπήλαυσαν τέκνα τέκνων, ἔφθασαν σέ βαθύ γῆρας καί δόξασαν τόν δωροδότη Θεό.

Κυκλοφορία CD

Ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἡ Μητρόπολις μας κυκλοφόρησε ἕναν ψηφιακό δίσκο, μέ τόν τίτλο «*Ἀνθολόγιο Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς*», ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει σύντομες ὁμιλίες τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καί Σελίνου κ.κ. Ἀμφιλοχίου καί τοῦ Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου ἀπό Κισάμου καί Σελίνου κ.κ. Εἰρηναίου, (ἀπό παλαιότερη Ραδιοφ. ἐκπομπή) καί Ὑμνους τῆς περιόδου τοῦ Τριωδίου, ἀπό διάφορους ἱεροψάλτες καί Βυζαντινές Χορωδίες.

Τό ἐν λόγω cd διανέμεται δωρεάν μέ τήν εὐχή καί εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. Ἀμφιλοχίου.

Ἡ ἔννοια τῆς σύνθεσης Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες

Τοῦ κ. Γεωργίου Πατρώνου
Ἵμοτίμου Καθηγητοῦ στοῦ τμήμα Θεολογίας
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ρίζουμε ὅτι εἴμαστε οἱ γνήσιοι ἐκφραστὲς του, γιατί μᾶς καλεῖ σέ ἐσωτερικό αὐτοέλεγχο, κατάσταση πού δέν ἀποδεχόμαστε γιατί δέν τὴν ἀντέχουμε.

Ὡς συνέπεια αὐτῆς τῆς βασικῆς ἀρχῆς, οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καταπιάστηκαν ὑπεύθυνα μέ τὰ σπουδαιότερα προβλήματα τῆς ἐποχῆς τους ὄχι τόσο σέ μία ἀτομική καὶ προσωρινή βάση ἐπίλυσής τους, ἄλλα κυρίως σέ μία καθολικότερη καὶ οἰκουμενικότερη προοπτική, δημιουργώντας ἔτσι τίς κατάλληλες προϋποθέσεις γιὰ ἓνα νέο ἦθος ζωῆς καὶ γιὰ ἓναν ἀνθρωπιστικότερο πολιτισμό γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Δυστυχῶς, ὁ «ἐλληνοχριστιανικός πολιτισμός» πού ξεπήδησε μέσα ἀπὸ τίς πνευματικές διεργασίες τῶν σκαπανέων τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους, κακοποιήθηκε οἰκτρά ἀπὸ ὅλους μας, εἴτε ἀπὸ τοὺς πολιτικούς ἀνδρες, εἴτε ἀπὸ τοὺς θρησκευτικούς ἡγέτες, καὶ τοῦτο ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι προτάθηκε στὴν ἐποχή μας ἀπὸ μερικούς ἀνεγκέφαλους, ὡς «ἐθνικιστικό ιδεολόγημα» καὶ ἀποκόπηκε ἀπὸ τίς φυσικές ρίζες τῆς Πατερικῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ Χριστιανισμός, ὡς πρόταση ζωῆς καὶ ἱστορίας, ἰδιαίτερα στὴν ὀρθόδοξη οἰκουμενική προοπτική του, ἀποτελεῖ σύνθεση τῶν ὑγιῶν στοιχείων τοῦ ἐλληνισμοῦ μέ τὸν σωτηριολογικό σκοπὸ τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος. Ὁ Χριστιανισμός, δηλαδή, καλεῖται νά βρίσκεται πάντοτε στό κέντρο τῆς ἱστορίας καὶ νά εἶναι λειτουργικό στοιχεῖο κάθε καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ στό ἱστορικό πολιτιστικό γίγνεσθαι. Αὐτό σημαίνει, πῶς ἀπὸ ἐμᾶς τουλάχιστον δέν μπορεῖ νά κατανοηθεῖ καὶ νά βιωθεῖ σωστά ἡ Ὁρθοδοξία, χωρὶς τὰ δύο αὐτὰ μεγέθη πού εἶναι ὁ Χριστιανισμός καὶ ὁ Ἑλληνισμός. Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, ἂν καὶ Ρώσος στὴν καταγωγή καὶ ἀκαδημαϊκὸς δάσκαλος σ' ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ φημισμένα κοσμικά ἐκπαιδευτικά ἴδρύματα παγκοσμίως, ἔχει τονίσει μέ ἔμφαση, πῶς ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ τὸ ὀρθόδοξο πνευματικό ἦθος δέν εἶναι δυνατὸ νά κατανοηθοῦν σωστά ἔξω ἀπὸ τὴ θαυμαστὴ σύνθεση τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου.

Τὸ κάλλος τῆς φύσεως καὶ ἡ ὠραιότητα τοῦ σώματος, ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἐλευθερία, οἱ ἀξίες τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας, ἡ γνώση καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου, μερικά μόνο ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, δέν εἶναι ἀξίες καὶ μεγέθη πού ἀντίκεινται στὴν πνευματική τελείωση καὶ τὸν ἀγιασμό τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ πού

Εἶναι γνωστό, ὅτι ἡ κλασικὴ ἐλληνικὴ σοφία καὶ τὸ βυζαντινὸ χριστιανικὸ πνεῦμα δημιούργησαν τίς προϋποθέσεις ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες ὀδήγησαν σέ μιὰ σύνθεση ἀξιῶν καὶ διαμόρφωση τῆς μεταγενέστερης παιδείας, μέ βάση δύο πνευματικούς ἄξονες πού ἐπηρεάζουν τὰ ἐλληνικά Γράμματα καὶ τὸν πολιτισμό μας μέχρι σήμερα. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄξονες εἶναι αὐτονόητο ὅτι ξεπήδησαν ἀπὸ τὸν ὀρθὸ λόγο τῆς κλασικῆς Ἑλλάδας καὶ τὴν ὀρθή δόξα καὶ πίστη τῆς Ὁρθοδοξίας. Στούς μεγάλους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερα στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες μας ἡ ἐλληνικότητα καὶ ἡ ὀρθόδοξη χριστιανικὴ πίστη ἀποτελέσαν τοὺς βασικούς ἄξονες τῆς οἰκουμενικότητάς τους. Οἱ μέγιστοι αὐτοὶ φωστῆρες δέν ἐξέφραζαν μόνο μιὰ βαθιὰ πίστη, οὔτε ἀπλῶς διέθεταν μιὰ γόνιμη θεολογικὴ σκέψη, ἀλλ' ἦσαν καὶ καλοὶ γνῶστες τῆς οὐσιαστικῆς ἐλληνικῆς παιδείας.

Ὁ «ἔλλην νοῦς» πού ἀπέκτησαν μέ σκληρὴ μαθητεία στὰ ἐλληνικά γράμματα καὶ στὴν κοσμικὴ Ἀθήνα, ἔπρεπε ν' ἀποκαθαρθεῖ καὶ νά δοκιμασθεῖ μέσα στὴν ἀσκητικὴ ἔμπνευση καὶ ἐμπειρία τῆς θεολογίας τῆς ἐρήμου, προκειμένου νά ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ κάθε διανοητικὴ καὶ ὠφελμιστικὴ ἀπάτη. Ἡ «ἀφώτιστος ψυχὴ ἀδύνατος ἐστὶν πρὸς νόησιν», θετικὴ καὶ οὐσιαστικὴ, θά ἐπισήμαιναν πρὸς τὸ ποίμνιο τους οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες μας. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο ἡ γνώση καὶ ἡ μάθηση νά συνδέονται πάντοτε ἄμεσα μέ τὴν ἀρετὴ καὶ τὸν ἀγιασμό. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος γίνεται ἀκόμη πιὸ συγκεκριμένος, ὅταν ὀμιλεῖ γιὰ τὴν Παιδεία, ἀφοῦ τὴ θεωρεῖ ὡς «μετάληψιν ἀγιότητος». Ἡ ἱερότητα αὐτῆς τῆς Παιδείας συνδέεται ἄμεσα καὶ μέ τὴν προσωπικὴ «ἀσκητικὴ τῆς ζωῆς» καὶ δυστυχῶς συχνὰ ἀποσιωπᾶται αὐτὴ ἡ διάσταση καὶ ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς κήρυκες τοῦ Χριστιανισμοῦ πού ὑποστη-

ονομάζουμε ανακαίνιση και θέωση του ανθρώπου, με όλες τις ιστορικές συνέπειες και τις έσχατολογικές προεκτάσεις, δεν βρίσκεται σε αντίπαράθεση και δεν είναι διάφορο προς τον άνθρωπο του ελληνικού πολιτισμού.

Τό ερώτημα πού τέθηκε ήδη από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες και μάλιστα με έναν τρόπο σαφή και απόλυτο διατυπώθηκε τελικά ως εξής: «τί θά αποδεχθεῖ και τί θά απορρίψει ὁ χριστιανισμός ἀπό τήν κλασική ἑλληνική παιδεία;» "Έτσι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες βρέθηκαν μπροστά στό πρόβλημα σχέσεως Χριστιανισμοῦ και Ἑλληνισμοῦ, ἢ σχέσεως Χριστιανισμοῦ και ἀνθρωπισμοῦ. Τό πρόβλημα αὐτό εἶναι πάντοτε ἐπίκαιρο και ὁπωσδήποτε ἦταν ἐξαιρετικά ἐπιτακτικό στήν ἐποχή τῶν Πατέρων.

Ὁ ἀνθρωπισμός ἔχει ὡς μέτρο ὄλων τῶν πραγμάτων τόν ἄνθρωπο. Ὁ Χριστιανισμός ἔχει τόν Θεάνθρωπο Χριστό. Ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια, ἢ χριστιανική κοσμοθεωρία και βιοθεωρία εἶναι διπολική: ἀνθρωποκεντρική και συγχρόνως θεοκεντρική. Μὲ ἄλλα λόγια, στό κέντρο βρίσκεται και πάλι ὁ ἄνθρωπος, ἀλλά, πλέον, ὡς θεωμένη προσωπικότητα. Σέ ὅλες τίς θρησκείες τοῦ κόσμου κυρίαρχη ἔννοια εἶναι ἡ θεότητα. Ὁ θεός δέν πρέπει οὔτε νά μειώνεται, οὔτε και νά κενώνεται. Ἡ ὅλη προσοχή στρέφεται στή διασφάλιση τῆς ἔννοιας τοῦ θεοῦ, τῆς δυνάμεως και τῆς κυριότητάς του. Μόνο στό Χριστιανισμό ἔχουμε μία κενωτική θεολογία. Τό ἐνδιαφέρον ἐπικεντρώνεται στόν ἄνθρωπο και ἡ ὅλη ἀγωνία εἶναι νά προφυλαχθεῖ και νά σωθεῖ ἀπό κάθε ἀλλοτρίωση ἢ ἀκραιότητα τοῦ ἀνθρώπου. Θά λέγαμε ὅτι μόνο ὁ Χριστιανισμός εἶναι κατ' οὐσίαν ἀνθρωποκεντρικός, μέ τήν ἔννοια και τήν προϋπόθεση τῆς Χριστολογικῆς κατάφασης στήν ἱστορία.

Γιά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὅλα τά στοιχεῖα πού ἐμπεριέχει ἡ ἀνθρωπιστική ἑλληνική παιδεία εἶναι ἀποδεκτά και χρήσιμα, ἀφοῦ συντελοῦν στά «γυμνάσια τῆς ψυχῆς», ὥστε ὁ ἄνθρωπος νά κατανοήσει οὐσιαστικότερα και ἀψευδέστερα, αὐτά πού προσφέρει ὁ ἀποκαλυπτικός λόγος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μία ἀνθρωπιστική, ὅμως, παιδεία μπορεῖ νά ἀποβεῖ τελικά πλάνη, καθώς και ἀπάτη, ὅταν ὡς μοναδικό κέντρο θέτει τόν ἄνθρωπο και μάλιστα ἕναν ἄνθρωπο πεπτωκότα και ἁμαρτωλό, τόν ἄνθρωπο τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ὅταν κανεῖς ἀπολυτοποιεῖ τόν ἄνθρωπο και μάλιστα στήν ἐνδοκοσμικότητα και τήν ἀτέλειά του, χωρίς νά προσβλέπει πρὸς τή χριστιανική ἐσχατολογική τελειότητα και θέωση, τότε τόν ὀδηγεῖ σέ μία παιδευτική πλάνη και δημιουργεῖ χιμαιρικές προσδοκίες μίας «τέλειας» κοινωνίας πού στήν οὐσία εἶναι κοινωνία ἀπανθρωπιᾶς.

Ὁ Χριστιανισμός, ἀσφαλῶς και δέν ἀγνοεῖ τόν ἄνθρωπο τοῦ παρόντος. Διανοίγει, ὅμως, σ' αὐτόν τούς ὀρίζοντες πρὸς τό ἐσχατολογικό τέλος, πρὸς τήν αἰω-

νιότητα και τήν ἐπιθυμητή τελείωση και θέωσή του. Ἡ ὕπαρξη τοῦ ἀνθρώπου και τῆς ἱστορίας του δέν ἐξαντλεῖται στό παρόν. Ἡ τελείωση και ἡ θέωσή του ἀνήκουν και στό μέλλον μέ μία ἐλπιδοφόρα ἐσχατολογική προοπτική: «νῦν τό ἐκ μέρους, τότε δέ τό ὅλον», «νῦν δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δέ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον», θά ἐπισημάνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α' Κορ. 13, 9-12). Ἡ πατερική ἀνθρωπολογική ἀντίληψη ξεκινᾷ ἀπό τό δεδομένο τῆς πρωτολογικῆς ἀρχικῆς τελειότητας τῆς δημιουργίας, δέν ἀγνοεῖ τήν πτωτική ἱστορική πραγματικότητα, ἀλλά ὁραματίζεται γιά τόν ἄνθρωπο τήν ἐσχατολογική του θέωση και δοξοποίηση. Προβάλλει μία ἐνδιαφέρουσα δυναμική στήν ἱστορική του πορεία, παιδευτικό μέγεθος πού δέν πρέπει νά παραβλέπεται ἀπό τήν Παιδεία.

Κατά τό Χριστιανισμό, ἡ ἱστορία, ἡ παιδεία και ὁ πολιτισμός καταξιώνονται σέ μία συνεχῆ και διαρκῆ δυναμική δημιουργικότητα. Οἱ ἐπιστῆμες, οἱ τέχνες και τά γράμματα, γίνονται ἀποδεκτά ἀρκεῖ συνεχῶς νά «ἐξανθρωπίζονται» τόν ἄνθρωπο και νά ἐξυπηρετοῦν τόν τελικό του σκοπό πού εἶναι ἡ τελείωση και ὁ ἀγιασμός και φυσικά νά μὴν τόν ἀλλοτριώνουν και πρὸ παντός νά μὴν τόν δαιμονοποιοῦν. Γι' αὐτό ἡ «κατά Χριστόν παιδεία», δηλαδή ἡ μορφοποίηση μέσα μας τοῦ «καινοῦ ἀνθρώπου» ἢ τοῦ «ἀγίου», κατά τήν ὀρθόδοξη προοπτική, ὑπερβαίνει τούς ἀνθρωπιστικούς σκοπούς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Ἡ ἐπισήμανση ἐδῶ μερικῶν βασικῶν κατευθύνσεων τῆς «πατερικῆς ὀρθόδοξης ἀγωγῆς» εἶναι δυνατὸ νά ἀποβεῖ χρήσιμη και ὠφέλιμη γιά κάθε μεταρρυθμιστική παιδευτική προσπάθεια πού θά συντελεσθεῖ στό μέλλον στό χῶρο τῆς ἐθνικῆς μας Παιδείας. Σκοπός εἶναι νά ἀποκτήσουμε, ἐπιτέλους, συνείδηση τῆς δικῆς μας ἑλληνορθόδοξης πνευματικῆς ἰδιαιτερότητας, πέρα ἀσφαλῶς ἀπό τούς τεχνοκρατικούς και ἐκσυγχρονιστικούς σκοπούς πού θέτει συχνά ἡ παιδεία και ὁ πολιτισμός στήν ἱστορική πορεία τοῦ λαοῦ μας.

Ἡ ἐορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἶναι ἐορτή χριστιανικῆς Παιδείας, ἀλλά και ἐορτή ἑλληνικῆς Παιδείας. Στή σύνθεση αὐτῶν τῶν δύο ἱστορικῶν μεγεθῶν βρίσκεται τό ἱστορικό πατερικό θαῦμα. Δέν θεωροῦνται ἀπλά οἱ προστάτες τῶν γραμμάτων και τῆς παιδείας, ἀλλά ὑπῆρξαν οἱ πρωτοπόροι και οἱ θεμελιωτές αὐτῆς τῆς σύζευξης. Ἡ ἑλληνική Παιδεία ἔχει μιά ὠραιότητα πού δέ δικαιούται κανεῖς νά βεβηλώσει. Τό ὀρθόδοξο χριστιανικό και τό οἰκουμενικό ἑλληνικό εἶναι δομικά πλέον στοιχεῖα σ' αὐτό τό θαυμαστό πάντρεμα τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας και τῆς θείας ἀποκάλυψης, πού ἀποτελεῖ τή διαχρονική Παιδεία μας μέσα στήν ἱστορία δύο χιλιῶν χρόνων, τήν ὁποία ὀφείλουμε νά διαφυλάξουμε, ὡς ἱερό χρέος, και νά τή μεταφέρουμε στίς νέες γενεές.

Ο ρόλος τῆς γυναίκα στὴν σύγχρονη οἰκογένεια

Τῆς κ. Νταγκουνάκη - Χατζουλάκη Ἀνθοῦλας,
Διευθύντριας τοῦ 1ου Γυμνασίου Κισάμου,
Προέδρου τοῦ Συλλόγου Κυριῶν καὶ Δεσποινίδων Καστελλίου

Ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ ρόλος της στὴν κοινωνία ἔχουν ἀποτελέσει ἀντικείμενο συστηματικῆς μελέτης, τόσο τῶν ἀνθρωπολόγων, ὅσο καὶ τῶν ψυχολόγων καὶ τῶν παιδαγωγῶν, ἀνὰ τοὺς αἰῶνες μέχρι καὶ σήμερα. Αὐτὴ ἡ συστηματικὴ μελέτη τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογένειας στὶς διάφορες ἐποχές ἀποδεικνύει καὶ τὴν ὑψιστὴ σημασία της.

Ὅταν λέμε οἰκογένεια, ἐννοοῦμε ἓνα σύνολο ἀνθρώπων, πού ἔχουν πυρῆνα τους δύο ἄτομα διαφορετικοῦ φύλου, πού συνδέονται μεταξύ τους μὲ τὰ ἱερά δεσμὰ τοῦ γάμου καὶ πλαισιώνονται ἀπὸ τὰ παιδιά πού γεννοῦν. Ἄν δοῦμε βέβαια τὸν ὄρο στὴν πλατύτερη ἔννοιά του, μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι οἰκογένειες, εἶναι εὐρύτερες κοινωνικὲς ομάδες, πού τὰ μέλη τους συνδέονται μὲ σύγγενεια αἵματος ἢ ἀγχιστείας.

Ἡ ἐμφάνιση τῆς οἰκογένειας χάνεται σὰ βάρη τῶν χιλιετηρίδων καὶ ἀποτελεῖ σταθμὸ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἐπῆρξε ἡ ἀρχὴ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ συνέπεσε μὲ τὴν ἔξοδό του ἀπὸ τὸ στάδιο τῆς περιπλάνησης καὶ τὴ συγκρότηση ἰδιοκτησίας.

Ἡ σύνθεση καὶ οἱ κανόνες ὀργάνωσης τῆς οἰκογένειας διέφεραν καὶ διαφέρουν στὶς διάφορες κοινωνίες καὶ στὶς διάφορες ἐποχές, ἀνάλογα μὲ ποικίλους παράγοντες: (πολιτικὰ συστήματα, θρησκεία, οικονομία, ἀντιλήψεις καὶ ἀπόψεις γιὰ τὴ θέση τῆς γυναίκα. Γιὰ τὴν ἀρχικὴ της μορφή, ἔχουν διατυπωθεῖ διάφορες θεωρίες. Ὅλες συμφωνοῦν στὸ ὅτι στὴν παλαιότερη οἰκογένεια ἀρχηγὸς ἦταν, γιὰ αἰῶνες, ἡ γυναίκα – μητέρα. Ἦταν ἡ ἐποχὴ τῆς μητριαρχίας. Ἡ γυναίκα βέβαια οὐδέποτε ἄσκησε ἐξουσία μὲ ὅλη τὴ σημασία τοῦ ὄρου. Ἀπλὰ, ἐπειδὴ οἱ συνθηκὲς ἐπιβίωσης ἐπέβαλαν στὸν ἄντρα νὰ ἀπομακρύνεται ἀρκετὲς ὥρες, ἡ γυναίκα εἶχε τὴν κύρια εὐθύνῃ νὰ ὀργανώσει τὴν οἰκογένεια, νὰ προστατεύσει τὰ παιδιά της, νὰ διατηρήσει ἄσθητη τὴ φωτιὰ στὴν ἐστία, νὰ κατευθύνει τὶς ἐργασίες τῆς ομάδας, νὰ τελεῖ τὶς θρησκευτικὲς τελετουργίες. Οὐδέποτε αὐτὴ τὴν προσφορά της, δὲν τὴν ἐκμεταλλεύτηκε γιὰ νὰ γίνῃ ἀρχηγὸς - δυνάστης.

Καθὼς ἐξελίχτηκε ἡ ἀνθρωπότητα ἡ οἰκογένεια ἄλλαξε τύπο καὶ φτάσαμε στὴν πατριαρχικὴ μορφή της, πού διατηρήθηκε μέχρι τὴν ἐποχὴ μας, ὅποτε τὸ φεμινιστικὸ κίνημα ἔφερε τὴν ἰσότητα τῶν δύο φύλων ἐπομένως καὶ τῶν συζύγων.

Ὁ ἄντρας ὅμως, γιὰ

πολλοὺς αἰῶνες, σὰν ἰσχυρὸ φύλο, ἄσκησε πραγματικὴ ἐξουσία σὰ μέλη τῆς οἰκογένειας καὶ στὴ γυναίκα βέβαια... Ὅπως ὁ Θεός, κύριος στὸν οὐρανό, ἔτσι καὶ ὁ ἄντρας στὸ σπίτι. Δὲ σῆκωνε καμιά ἀμφισβήτηση σὲ λόγια καὶ ἔργα. Ἡ μάνα ἦταν πάντα ὁ ἀκούραστος ἐργάτης. Ἡ Διδῶ Σωτηρίου θυμᾶται: «στὸ σπίτι δύο ἐξουσίες ὑπολογίζαμε ὅλοι: τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πατέρα, γιατί μ' αὐτὲς εἶχαμε δέσει τὴν ὑπαρξή μας. Τὴ μάνα μας τὴ βλέπαμε σὰν τὸν σκεπασμένο ἥλιο, πού τὸν μαντεύεις, μὰ οἱ ἀχτίδες του δὲ φτάνουνε ἴσαμε σένα νὰ σὲ ζεσταίνουνε. Ξύπναγε ὀλοχρονὶς χαράματα, ἄναβε φωτιὰ, ἔσπινε τσουκάλι νὰ προλάβει τόσα στόματα. Εἶχε νὰ φροντίσει τὰ ζωντανά, νὰ βάλει σκάφη, νὰ ζυμώσει, νὰ πλύνει, νὰ γυροφέρει τὸ νοικοκυριό, νὰ πιάσει βελόνι. Ὑστερα εἶχε πάντα στὴν κούνια κι ἓνα μυξιάρικο νὰ τσιρίζει. Ποτὲ της δὲν ἔβρισκε καιρὸ νὰ μᾶς χαϊδέψει, νὰ μᾶς πάρει σὰ γόνατά της, νὰ μᾶς πεῖ παραμῦθι.»

Στὴν οἰκογένεια, ὅπως τὴν ἔχουμε γνωρίσει στὴν ἐποχὴ μας, δὲν ἀρκεῖ ἡ συνύπαρξη ἀπλὰ τῶν συζύγων μὲ τὰ παιδιά πού θὰ γεννήσουν. Πρέπει νὰ γίνῃ πίστη, ὅτι, ἀρχικὰ ὁ ἄνδρας μὲ τὴ γυναίκα καὶ λίγο ἀργότερα τὰ παιδιά, θὰ διατρέξουν μαζί τὸν ἴδιο ἀνφορικὸ δρόμο τῆς ζωῆς καὶ θὰ σκώσουν τὰ ἴδια βάρη, πού κάποτε μπορεῖ νὰ εἶναι ἀσήκωτα. Πρέπει νὰ περπατοῦν ὅλοι πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση, στηρίζοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, ἀνάλογα μὲ τὶς δυνατότητές τους. Τότε τὰ βάρη γίνονται πιὸ ἐλαφρὰ καὶ ἡ ἔνωση ἀποδεικνύεται σταθερὴ καὶ εὐτυχισμένη.

Ὁ Κ. Τσιρόπουλος γράφει, πὼς στὴν οἰκογένεια, ὁ ἄνθρωπος ἀποφασίζει ἐλεύθερα καὶ ἐλεύθερα δε-

σμεύεται. Διαλέγει τὸν ἄνθρωπο πού ἐπιθυμῆ νὰ συμπληρώσει τὸ βίό του, τὸ σῶμα του, τὸ χρόνο του, τὴν δραστηριότητά του, τὴ χαρὰ καὶ τὴν ὀδύνη, τὸ βάρος τῆς ἀρρώστιας καὶ τὴν ταπείνωση τῶν γηρατειῶν.

Τόσο ὁ ἄνδρας ὅσο καὶ ἡ γυναίκα, πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουν ὅμως τὸ ρόλο τους σωστά. Ἄν τὸν παίξουν λοιπὸν ὑπεύθυνα καὶ οἱ ὑπόλοιποι θὰ τὸν ἀποδεχτοῦν μὲ διάθεση σύμπραξης. Οἱ γονεῖς, πέρα ἀπὸ τὴν εὐθύνη τῆς τεκνοποίησης, ἔχουν βαρύτερη τὴν εὐθύνη τῆς διαπαιδαγώγησης. Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει: «*Δὲν εἶναι πατέρας μόνο αὐτὸς πού θὰ δώσει παιδιά, ἀλλὰ αὐτὸς πού θὰ ἐκπαιδεύσει σωστά. Οὔτε μπτέρα μόνο αὐτὴ πού θὰ γεννήσει, ἀλλὰ αὐτὴ πού θὰ ἀναθρέψει ἄριστα*». Σκεφτεῖτε στὶς μέρες μας πόσες μάνες ἐγκαταλείπουν ἔτσι ἀπλὰ τὰ παιδιά τους, χωρὶς βέβαια αὐτὲς νὰ δίνουν τὸ σίγμα πού ἀρμόζει στὴ σύγχρονη γυναίκα.

Οἱ σχέσεις ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειας εἶναι καθοριστικῆς σημασίας, ἰδιαίτερα γιὰ τὰ παιδιά. Καθορίζουν τὴν μελλοντικὴ τους ἔνταξη στὴν κοινωνία. Ἐπειδὴ ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν εἶναι μία ἐπιστήμη πού δὲ διδάσκεται σὲ κανένα σχολεῖο, ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ αἰώνιο σχολεῖο καὶ ὁ δάσκαλος τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Δάσκαλοι εἶναι ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας, ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον, ἀκόμη καὶ οἱ μικροὶ γιὰ τοὺς μεγάλους. Βασικὰ συνηθίζουν ὅλα τους τὰ μέλη στὴν ὀργανωμένη κοινωνικὴ ζωή, ὁπότε σωστὰ θεωρήθηκε ζωντανὸ κύτταρο τῆς εὐρύτερης κοινωνίας. Προσφέρει τὸ κλειδί τῆς ἠθικῆς ψυχοπνευματικῆς ὑγείας, δημιουργεῖ ἰσχυρὲς ἀνεξάρτητες προσωπικότητες, πού μποροῦν νὰ συνεργαστοῦν, νὰ μοιραστοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ αὐτενεργήσουν καὶ νὰ ἐπιβιώσουν κάτω ἀπὸ τίς ὅποιες συνθήκες. Καὶ ἐδῶ βέβαια πρωτοστατεῖ ἡ γυναίκα ἀπὸ τὴν ὁποιαδήποτε θέση. Τῆς μπτέρας, τῆς γιαγιάς, τῆς μεγάλης ἀδερφῆς.

Μέσα στὴ σύγχρονη οἰκογένεια, τὸ ἄτομο βρίσκει τὰ μέσα νὰ ἀναπτύξει τὴν ὕλικὴ καὶ πνευματικὴ του φύση. Τοῦ προσφέρεται ὕλικὴ προστασία, καὶ κάλυψη κάθε βιοτικῆς ἀνάγκης, πού συχνὰ φτάνει στὰ

ὄρια τῆς ὑπερβολῆς. Ἐνεργοποιεῖται ἡ νόηση, καλλιεργεῖται ἡ λογικὴ καὶ ἡ ψυχὴ, ἐξασφαλίζεται ἡ ψυχοπνευματικὴ ἰσορροπία, πραγματώνεται ἡ ἠθικὴ διαμόρφωση.

Ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς οἰκογένειας καλλιεργοῦνται οἱ κοινωνικὲς ἀρετὲς τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἀλληλοβοήθειας, τῆς ἀνεκτικότητας καὶ τῆς μετριοπάθειας, τῆς ἀφοσίωσης καὶ τῆς προσφορᾶς, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργῆς, τοῦ θάρρους καὶ τῆς τόλμης, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐπιμονῆς, τῆς ἐντιμότητας, τοῦ αὐτοσεβασμοῦ καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἄλλων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ δεδομένα τῆς οἰκογένειας εἶναι ἰδιαίτερης βαρύτητας γιὰ τὰ παιδιά, πού ἀνήκουν σ' αὐτὴν καὶ σχηματίζονται σὰν ἄτομα. Παίρνουν τίς πρῶτες πληροφορίες γιὰ τὸν ἑαυτό τους καὶ γιὰ τὸν κόσμο γύρω τους. Καλλιεργοῦν τὴν αἴσθηση τοῦ ωραίου καὶ τοῦ ἀσχημοῦ, τοῦ ἀξιόλογου καὶ τοῦ ἀσήμαντου. Μαθαίνουν νὰ ὑπακοῦνε καὶ νὰ σωπαίνουν, νὰ συλλογίζονται καὶ νὰ κρίνουν, νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό τους καὶ νὰ ἔχουν φιλοδοξίες. Παίρνουν πρότυπα ἀπὸ ζωντανὲς πράξεις. Πειθαρχεῖ τὸ ἐγὼ στὸ ἐμεῖς, τὸ ἀτομικὸ στὸ συλλογικὸ συμφέρον. Γίνονται φορεῖς ὑψηλῶν στόχων καὶ ἰδανικῶν, ὅπως τῆς πατρίδας, τῆς θρησκείας, τῆς παράδοσης, τῆς ἰστορίας, τῶν ἀξιών τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέει: «*Ὅταν ἀνατρέφεις παιδιά ἔχεις πολὺ ἀνώτερη τέχνη. Δὲ διαμορφώνεις χρυσὰ σκεύη, ἀλλὰ διαμορφώνεις ψυχές, πού εἶναι πολυτιμότερες ἀπὸ ὁποιαδήποτε χρυσὰ σκεύη*». Τὸ βάρος καὶ αὐτῆς τῆς εὐθύνης βαρβαίνει τοὺς ὤμους τῆς γυναίκας τῆς οἰκογένειας, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ φύση της μπορεῖ νὰ πλησιάσει τοὺς πάντες, νὰ ἀντιληφθεῖ τὰ πάντα, νὰ προλάβει τὰ πάντα.

Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν ἡ κάλυψη τῶν ὕλικῶν ἀναγκῶν τῶν παιδιῶν, πού στὴν ἐποχὴ μας γίνεται ἀπλόχερα. Προέχει ἡ ψυχοπνευματικὴ προσέγγιση ἡ ἠθικὴ ἀνάπτυξη, ἔτσι ὥστε νὰ ἐνταχθοῦν ὁμαλὰ στὴν κοινωνία. Τότε ἡ οἰκογένεια γίνεται ἀφετηρία πολιτισμοῦ. Δὲ διατηρεῖ ἀπλὰ τὸ εἶδος μὲ τὴν ἀναπαραγωγή, ἀλλὰ προάγει καὶ ἀναβαθμίζει τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρη. Γίνεται τὸ ἱερὸ καὶ πιὸ γλυκὸ

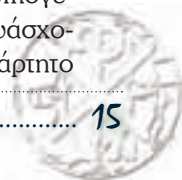
καταφύγιο. Οἱ ρίζες τῶν νέων ἀνθρώπων πού φυτρώνουν ἐκεῖ ἐπιβάλλεται νὰ ποτισθοῦν μὲ μόχθο καὶ εὐθύνη γιὰ νὰ γίνουν στέρεο ὑπόβαθρο γιὰ τὸ μέλλον.

Ὅπως ὅμως ὅλοι οἱ θεσμοί, ἔτσι καὶ ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογένειας, στὸ πέρασμα τῶν χρόνων μὲ τίς ὅποιες μορφῆς ἀνακατατάξεις, ἔχει ἐπηρεαστεῖ ἀδιαμφισβήτητα. Ἐτσι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια, δὲν διαθέτει τὴν προηγούμενη κοινωνικὴ τῆς ὑπόστασι, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὴ λειτουργικὴ τῆς αὐτονομία.

Ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '60 οἱ ἀλλαγὲς εἶναι ταχύτατες. Ἐντονη κρίση παρουσιάζεται σὲ θεμελιώδεις ἀρχὲς καὶ ἀξίες πατροπαράδοτες. Ἡ κρίση εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ ἀντανάκλαση τῆς γενικότερης κοινωνικῆς καὶ πολιτισμικῆς κρίσης. Μὲ τὸ φεμινιστικὸ κίνημα ἔγινε ἐκθρόνιση τοῦ πατέρα ἀφέντη, ἐξίσωση τῆς γυναίκας μὲ τὸν ἄντρα, μὲ παράλληλη ἀπομάκρυνσή της ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἀποδέσμευση ἀπὸ τὸν ἄντρα σύζυγο. Ἡ κίνηση πῆρε τὴ μορφή ἐπανάστασης, στὴν ὁποία, μὲ μία συνετὴ κριτικὴ, διακρίνουμε καὶ κάποιες ἀκρότητες. Ἐδῶ τὸ θέμα σηκώνει πολλή συζήτηση καὶ προβληματισμὸ.

Ἡ γυναίκα κατέκτησε ἐπιτυχημένα ὅλες τίς βαθμίδες τῆς ἐκπαίδευσης, δοκίμασε τίς δυνάμεις της σὲ κάθε θέση ἐργασίας, ἔγινε καλὸς ἐπιχειρηματίας, μπῆκε δυναμικὰ καὶ στὴν πολιτικὴ πάλη. Εἶναι ἐπόμενο νὰ περιορίσει τὴν παρουσία της στὸ σπίτι. Ἀπὸ πολὺ μικρὰ τὰ παιδιά βολεύονται στοὺς παιδικοὺς σταθμούς, τότε πού ἔχουν ἀνάγκη νὰ πάρουν πρότυπα στέρεα καὶ δοκιμασμένα ἀπὸ τὴν οἰκογένεια. Ἐκεῖ μιμοῦνται συνομήλικα παιδιά καὶ συχνὰ θαυμάζουν τὰ χειρότερα. Ἡ μπτέρα συνεχίζει ἀναμφισβήτητα νὰ ἀγαπᾷ τὰ παιδιά της, νὰ ἀγωνίζεται γι' αὐτὰ, ἀδυνατεῖ ὅμως νὰ ἐκπληρώσει στὸ ἀκέραιο τὰ βασικὰ γονικά της καθήκοντα, καὶ νὰ δώσει ὅσα τῆς ἐπιβάλλει ὁ ρόλος της σὰν στήριγμα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς οἰκογένειας.

Τὸ οἰκογενειακὸ τραπέζι σὲ καθημερινὴ βάση ἔπαψε νὰ εἶναι πόλος ἔλξης καὶ κέντρο τῆς οἰκογένειας, ἀφοῦ τὰ μέλη της, πολυάσχολα καθὼς εἶναι, ἔχουν ἀνεξάρτητο

πρόγραμμα εργασίας και επιστροφής . Συχνά περνούν μέρες για να ιδωθούν, όχι να συγκεντρωθούν. Εκείνη ή ιεροτελεστία του φαγητού με όλη την οικογένεια, που είχε βαθύ νόημα για τις ψυχές και τους δεσμούς, τώρα χάνεται στη δύνη των καιρών. Η γυναίκα δεν κυριαρχεί πλέον στην οικογενειακή συγκέντρωση, αφού απουσιάζει άλλοτε για εργασία και άλλοτε για προσωπική της έξοδο, που βέβαια το δικαιούται.

Αλλά και μέσα στο σπίτι η τεχνολογία ψυχαγωγεί το κάθε μέλος της οικογένειας ξεχωριστά. Ο καθένας έχει τη δική του όθονη της τηλεόρασης ή του κομπιούτερ, φορά τα ακουστικά του δικού του στερεοφωνικού ή ραδιοφώνου. Λείπει ο αυθορμητισμός του άσεισμού, του παιχνιδιού ή του τραγουδιού. Και εδώ η γυναίκα πρέπει να είναι διακριτικά το άγρυπνο μάτι για όλους. Τί παρακολουθούν τα παιδιά, ποιές είναι οι παρέες τους, τί συμβαίνει με την έφηβεία τους, μην κλεισθεί καθένας στον εαυτό του, μη χαλαρώσουν οι σχέσεις στα μέλη της οικογένειας, μην παραμεληθούν πατροπαράδοτες αρχές και αξίες, πώς θα βρουν τελικά όλοι το δρόμο τους.

Δεν μπορούμε βέβαια να μην παραδεχθούμε, ότι έχουμε ρυθμίσει τη ζωή μας έτσι, ώστε κινούμαστε με έξωντιμικούς ρυθμούς, -στις πόλεις πολύ περισσότερο- ρυθμούς που σκοτώνουν πραγματικά κάθε όρεξη για ευχάριστη συνύπαρξη. Έτσι φτάνουμε αρκετές φορές σε σχέσεις τυπικές, χωρίς ουσιαστική επικοινωνία ή σε συγκρούσεις για ασήμαντες αφορμές.

Οι νέοι, τα παιδιά μας, διεκδικούν νωρίς την ανεξαρτησία τους και κάποτε την κατακτούν πριν ολοκληρωθούν σαν άτομα, ή πριν αποκατασταθούν επαγγελματικά. Συχνά ακολουθεί επιπολαιότητα στη σύναψη σχέσεων και πρόωροι γάμοι με αμφίβολη στερεότητα. Γενικά υπάρχει διάχυτη ή τάση προς τα ελεύθερα ήθη, προς την αμφισβήτηση αξιών, πριν καλά καλά τις εξετάσουν σε βάθος. Γι' αυτό συχνά παραιτούνται άβασάνιστα, διαλύουν γάμους, αφήνουν απροστάτευτα παιδιά. Είναι μάλιστα κάποτε της μόδας ή αγαπημύτερα, ως δείγμα ηθικής απελευθέρωσης ή και συμβίωση με άτομα του ίδιου φύλου. Και σ'

αυτά τα θέματα τα παιδιά θα πρέπει να έχουν πάρει τα σωστά μηνύματα με λόγια και έργα, για να κάνουν σωστές επιλογές και τα λάθη τους να είναι όσο γίνεται πιο ανώδυνα.

Συχνά παρανοείται η έννοια της χειραφέτησης, από εμάς τις ίδιες τις γυναίκες, σε μία προσπάθεια αλληλοεξόντωσης των συζύγων. Η νέα γυναίκα - σύζυγος κάποτε αρνείται να παίξει το ρόλο του υποδεέστερου και της άμισθης εργάτριας του σπιτιού, όπως συχνά θεωρεί τον εαυτό της, και εύκολα εγκαταλείπει την οικογένεια.

Όμως είναι στατιστικά αποδειγμένο ότι σε όλες αυτές τις νέες τάσεις, στάσεις και απόψεις, οφείλεται το πολυσυζητημένο χάσμα των γενεών και η εγκληματικότητα των νέων. Το παιδί, αυτό το αύριανό πρόσωπο της κοινωνίας, εκδικείται με τις πράξεις του τους γονείς, που σε κάποια ευαίσθητη φάση της ζωής του του τραυμάτισαν την ψυχή. Θα αναζητήσει εύκολα τη ζεστασιά έξω από το σπίτι και θα τη βρει σε κακές συναναστροφές και σε ανεξέλεγκτες σειρήνες των καιρών μας.

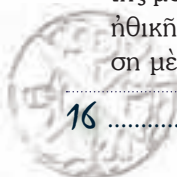
Κάποιοι επώνυμοι ανά τον κόσμο δίνουν πρότυπα και μηνύματα κάθε άλλο παρά θετικά στο θέμα του οικογενειακού θεσμού. Οι σύζυγοι με χαλαρούς δεσμούς που εύκολα αλλάζουν στέγη, έξωσυζυγικές σχέσεις με δημοσιότητα, είναι πρότυπα που έχουμε καθημερινά στα σπίτια μας, είτε μέσα από την τηλεόραση, είτε με διάφορα έντυπα. Είναι έντονη και η εικόνα της μοντέρνας γυναίκας, ξένης όμως προς τα παραδοσιακά μας πρότυπα. Αποτελούν έρεθίσματα που προβάλλονται στα παιδιά μας και κάποτε είναι ισχυρότερα από αυτό που προσφέρουν οι γονείς ή το σχολείο, καθώς είναι ντυμένα με τα φαντασμαγορικά έφε της λάμπης και της υποτιθέμενης μόδας. Όλα αυτά, που θεωρούμε αυτονόητα και δεδομένα στη ζωή μας, έχουν βάλει το λιθαράκι τους για να φτάσουμε σ' αυτά που λέμε κρίση στην οικογένεια, χάσμα γενεών, πολλά διαζύγια, καταστάσεις που το θύμα τους είναι κυρίως η γυναίκα και αιχμάλωτοι τα παιδιά. Βρισκόμαστε βέβαια σε κρίση. Δε φτάσαμε όμως στο τέλος ή στο θάνατο του θεσμού της οικογένειας. Ίσως είναι

ακόμη καιρός να προλάβουμε. Θα ήταν υπερβολή και θανάσιμο λάθος να νομίσουμε, ότι ένας άλλος θεσμός μπορεί να υποκαταστήσει την οικογένεια στους μοντέρνους καιρούς μας.

Γι' αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη να μελετήσουμε σε βάθος το θέμα. Να το επαναποθετήσουμε σε νέες αρχές και βάσεις έναρμονισμένες με τα μηνύματα και τα δεδομένα των καιρών μας, τα όποια με κανέναν τρόπο δεν πρέπει να αγνοήσουμε. Να δούμε ξανά και με ξεκάθαρη κριτική σκέψη το θέμα γυναίκα, ισότητα, σημασία, συνέπειες.

Επιβάλλεται να προβληματιστούμε σοβαρά για τη θέση της σύγχρονης γυναίκας, τόσο μέσα στη στενή οικογένεια, όσο και στην κοινωνία πλατύτερα. Είναι δεδομένο, ότι απολαμβάνει το θείο δώρο της μητρότητας και είναι ξεκάθαρο ότι αυτή η μητρότητα από τα πανάρχαια χρόνια της έδωσε το βάρος και την ευθύνη στην ανατροφή των παιδιών της. Τελικά και σήμερα, ακόμη και εργαζόμενη ή γυναίκα καταφέρνει να οργανώσει το σπίτι, να κρατήσει την οικογένεια, να τα βγάλει πέρα, όπως λέμε. Έχει πολλές δυνατότητες μέσα στην ψυχοσύνθεσή της αρκεί να τις ενεργοποιήσει σωστά.

Επομένως είναι αναγκαίο η γυναίκα με σύνεση να ζυγίσει και να ισορροπήσει τις έννοιες φεμινισμός, ελευθερία, ισότητα, με τις αντίστοιχες: καθήκοντα, υποχρεώσεις, αντοχές, που της καταχωρήθηκαν τελικά στο τραπέζι της άτυπης μοιρασιάς των ευθυνών. Να εξετάσει με πολλή περίσκεψη τα γεγονότα και να είναι ανοιχτή σε διάλογο, για θέματα που τυχόν της επιβάλλονται καταναγκαστικά να έχει τις αντιρρήσεις της όταν χρειάζεται, να αγωνίζεται για τον σεβασμό στην προσωπικότητά της, να μην ανέχεται ρατσιστική διαφοροποίηση από τον άνδρα, να κερδίσει τελικά τη θέση που της αξίζει. Γιατί όσες επαναστατικές αλλαγές και να συμβούν στα πολιτεύματα, στην τεχνολογία και τις κοινωνίες, η γυναίκα θα εξακολουθεί να είναι ο στυλοβάτης της οικογένειας, η βάση της κοινωνικής ισορροπίας, η αθάνατη ρίζα της ίδιας της ζωής. □

ΛΕΚΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΥΠΑΙΝΙΓΜΟΙ ΠΕΡΙ ΞΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΗΜΙΑΣ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ*

Τοῦ κ. Γεωργίου Λουπάσι, Φιλολόγου

Ἕνας φιλόλογος ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ ἔχει ἀφ' ἑνὸς ὅσο τὸ δυνατὸν ἐπαρκέστερη γνῶσις τοῦ ἀχανοῦς πεδίου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ ἀφ' ἑτέρου συχνὴ ἢ καὶ μόνιμη ἐπικοινωνία μὲ τὸ χῶρο καὶ μὲ τὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας στέκεται κατ' ἀρχὴν σὲ δύο σημεῖα τοῦ θέματος: τὸ πρῶτο εἶναι τὸ γλωσσικὸ ἔνδυμα τὸ ὁποῖο κατὰ καιροὺς χρησιμοποιήθηκε γιὰ ἔκφραση τῶν ἀντίστοιχων ἐννοιῶν, τὸ δεύτερο εἶναι οἱ θέσεις τῆς ὁποῖας ἔχει καὶ διδάσκει στοὺς πιστοὺς τῆς ἡ Ἐκκλησία.

Καὶ τὰ δύο αὐτὰ σημεῖα συνιστοῦν μεγάλα σὲ ἔκταση καὶ σημασία κεφάλαια, κάτι ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ παρουσίαση καὶ μάλιστα ἡ ἀνάπτυξή τους, σὲ ἀκροατήριό δὲ ἐκλεκτὸ καὶ ὑψηλῶν ἀπαιτήσεων, εἶναι ἔργο δυσχερὲς καὶ ἐπομένως ἐπικίνδυνο. Ἐπικαλούμενος ὁμως τὴν ἀγάπην σας καὶ ἐλπίζοντας στὴν ἐπιείκειά σας θὰ ἐπιχειρήσει ὁ ὁμιλῶν νὰ προσεγγίσει τὴν οὐσία τους βέβαιος ἂν ὅτι στὸ τέλος θὰ ἔχουν ἀπομείνει πολλὰ σημεῖα στὸ ἡμίφως ἢ καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ βεληνεκὲς τῆς ὅλης ἐπιχείρησής.

Μεταξὺ τῶν κριτηρίων τὰ ὁποῖα προσδιόρισε ὁ Χριστὸς γιὰ τὸ διαχωρισμὸ κατὰ τὴ μέλλουσα κρί-

ση τῶν προβάτων ἀπὸ τὰ ἐρίφια εἶναι καὶ τὸ πᾶς οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσία τους συμπεριφέρθησαν πρὸς τοὺς ξένους: «ξένος ἦμιν καὶ συνηγάγετέ με» / «ξένος ἦμιν καὶ οὐ συνηγάγετέ με». Ἡ βαρύτητα τὴν ὁποία ἀποκτᾷ τὸ θέμα εἶναι προφανές. Καὶ ἐπιτείνεται ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ συναγωγή καὶ περιποίηση ὀφειλόμενη σὲ τυπικὴ ὑποχρέωση – συστατικὸ τῆς λεγόμενης καλῆς συμπεριφορᾶς, ἀλλὰ γιὰ πράξη ποὺ ἀποκαλύπτει τὰ αἰσθήματα ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. Τὸ ὅτι ὁ Κύριος βάζει τὸν ἑαυτό του στὴ θέση τῶν ξένων στέλνει σαφὲς τὸ μήνυμα: τὸ πρὸς τὸν ξένο χρέος εἶναι τοῦ ἴδιου μεγέθους μὲ τὸ ὀφειλόμενο πρὸς τὸν Κύριο.

Ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο σημεῖο τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς προβάλλει πολὺ παραστατικὴ μιὰ εἰκόνα συνηθισμένη καὶ γνώριμη σὲ ὅλους, μιὰ εἰκόνα ρεαλιστικὴ ὅσο καὶ σκληρὴ. Κομμάτι τῆς ἀδυσώπητης πραγματικότητας μέσα στὴν ὁποία τὸ ἄτομο βρίσκεται ἔχοντας ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν δικό του, καὶ ἴσως ἀσφαλῆ, χῶρο. Εἰκόνα – κομμάτι τῆς πεζῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς ποὺ περνᾷ μέσα ἀπὸ τὴν ὕλη. Λίγο πολὺ

* Εἰσήγηση σὲ διημερίδα ποὺ ὁργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης στὸ Κολυμπάρι Χανίων (13-14 Ἀπριλίου 2002) μὲ θέμα «Ξένος ἦμιν».

ὄλων τῶν ἐποχῶν οἱ ἄνθρωποι, ἄλλοῦ περισσότερο, ἄλλοῦ λιγότερο, στάθηκαν μὲ περισυλλογὴ καὶ κατόπιν μὲ συμπόνια μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἄνοιξαν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τους καὶ τῆς καρδιάς τους, ἔστρωσαν τραπέζι καὶ κλίνη, μοιράστηκαν τὸν πόνο καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ ὁδοιπόρου, ρώτησαν γιὰ τὶς περιπέτειες καὶ γιὰ τὸ δρομολόγιό του. Τὸν δέχτηκαν ἀκόμη καὶ νὰ μείνει κοντά τους, στὴν πόλη τους, τὸν ἔβλεπαν νὰ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν προστασία θεῶν, ὅπως ἦταν ὁ Ξένιος Ζεὺς τῶν Ἑλλήνων. Δὲν τὸ ἔκαναν αὐτὸ γιὰτὶ περιέμεναν κάποια πληρωμὴ ἢ ἕνα «εὐχαριστῶ.» Καὶ διεκήρυσσαν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀρχὴ ἀδιαπραγμάτευτη τῆς συμπεριφορᾶς τους: ὁ Ἄδμητος, βασιλιάς τῶν Φερῶν τῆς Θεσσαλίας, στὴν Ἄλκιστιν τοῦ Εὐριπίδου εἶναι σαφής: τὰ ἐμὰ οὐκ ἐπίσταται μέλαθρα ἀπωθεῖν οὐδ' ἀτιμάζειν ξένους (τὸ σπῆτι μου δὲν γνωρίζει νὰ περιφρονεῖ οὐδὲ νὰ διώχνει τοὺς ξένους).

Ἄν ὅμως δοῦμε μὲ μεγαλύτερη προσοχὴ αὐτὴ τὴν ἐξαισία συμπεριφορᾶς, θὰ διαπιστώσουμε πῶς στοιχίζεται πίσω ἀπὸ μιὰ γραμμὴ ἐπίπεδη, δίχως ἐξάρσεις καὶ προοπτικὴ. Ὅλα μένουν στὴ γῆ, σὲ χαμηλὴ ἔστω πτήση, ὑπακούουν σὲ κανόνες ἀγραφῶν εὐγένειας καὶ καλῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς. Δὲν δικαιώνουν τὸν ἄνθρωπο ὡς ἄνθρωπο καὶ μάλιστα τὴν παρουσία του ὡς ὄντος μὲ ὑπόστασι, ἐκτὸς τῆς ὑλικῆς, καὶ πνευματικῆς.

Στὸ 18ο κεφάλαιο τῆς Γενέσεως ἐξιστορεῖται ἕνα ἀξιοπρόσεκτο περιστατικό. Ἡ ὥρα ἦταν περίπου μεσημέρι καὶ ὁ Ἀβραὰμ καθόταν ἔξω ἀπὸ τὴ σκηνὴ τοῦ ἔτοιμος νὰ φιλοξενήσει, κατὰ τὴν προσφιλεῖ του συνήθεια, κανέναν περαστικό. Κάποια στιγμή ἀντιλήφθηκε τρεῖς ξένους νὰ στέκονται λίγο παραπέρα. Σηκώθηκε, ἔτρεξε κοντά τους παρὰ τὰ γερράματά του, τοὺς προσκύνει προσφωνώντας τὸν ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς «Κύριο» καὶ τοὺς προσκάλεσε γιὰ προσφορὰ φιλοξενίας - κάτι ποὺ ἔγινε μὲ τήρησι ὄλων τῶν συνθηγιῶν ποὺ ὑπῆρχαν καὶ μὲ παράθεσι πλουσιοπάροχου γεύματος. Ποιοί ἦταν οἱ τρεῖς ξένοι; Φαίνεται πῶς ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς μὲ δύο ἀγγέλους του. Καὶ σύμφωνα μὲ ἑρμηνευτὲς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, πρόκειται γιὰ προτύπωση τῆς τριαδικῆς θεότητος. Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες δίκαιοι φιλοξενοῦνται καὶ ἀναπαύονται ἐν κόλλοις Ἀβραὰμ - κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο προσεύχεται ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου. Μέσα ὅμως ἀπὸ τὴ διήγησι αὐτὴ τῆς Γενέσεως ἀναδεικνύεται, γιὰ πρώτη ἴσως φορὰ στὴν ἱστορία τῶν ἀνθρώπων, ἡ πνευματικὴ διάστασι τῆς

προσφορᾶς φιλοξενίας, ἀφοῦ ἡ σκηνὴ αὐτὴ στὸ σύνολό της καὶ μὲ τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποῖους ἐξυπηρετεῖ εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ.

Ἦρθε ὅμως κατόπιν ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος διεκήρυξε μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια ὅτι ἡ φιλοξενία δὲν εἶναι ἀπλῶς θεάρεστι πρᾶξι, ἀλλὰ καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου ποὺ θέλει νὰ λέγεται Χριστιανός. Ὁδηγώντας αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο στοὺς κόλλους τοῦ Πατρὸς καὶ καθιστῶντας τὸν κληρονόμο τῆς ἡτοιμασμένης αὐτῶ βασιλείας θέτει καὶ τὴν πρᾶξι τῆς φιλοξενίας σὲ τροχιὰ οὐράνια. Τὴν ἀποσυνδέει ἀπὸ τὰ ἐπίγεια καὶ ἀπὸ τὴν ὕλη παρέχοντας τὴν ὑπόσχεσι-βεβαιότητα ὅτι ὁδηγεῖ στὴν χωρὶς τέλος πνευματικὴ τράπεζα τοῦ παραδείσου.

Ἄν μὲ προσοχὴ ἐξετάσουμε τὰ κριτήρια ποὺ ἔθεσε ὁ Κύριος γιὰ τὴ μέλλουσα κρίσι, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι τίποτε ἀπὸ ὅσα ζητεῖ δὲν εἶναι χωρὶς θυσίας. Φαίνεται πῶς καὶ ἡ φιλοξενία, αὐτὴ ποὺ ἔχει τὴν πνευματικὴ διάστασι γιὰ τὴν ὁποία ἔγινε λόγος, εἶναι ἔργο δύσκολο. Ἀναφέρεται στὸν Συναξαριστὴ ὅτι κάποιος νέος ἀποφάσισε κάποτε νὰ πάει σὲ μοναστήρι καὶ νὰ ἀφιερῶθαι στὸν Θεό. Ἐνῶ βρισκόταν ἀκόμη στὸ στάδιο τῆς δοκιμασίας, ὁ ἡγούμενος τοῦ εἶπε ἕνα πρῶνὸ νὰ ἐτοιμάσει γεῦμα γιὰ τοὺς ξένους. Ξαφνιαστικὴ αὐτός, γιὰτὶ ξένοι δὲν ὑπῆρχαν στὸ μοναστήρι. Τὸ εἶπε στὸν ἡγούμενο, ὁ ὁποῖος ἀπέδωσε τὸ λάθος του σὲ σατανικὴ παρεμβολή. Ὑστερα ἀπὸ λίγο ὅμως ἐμφανίστηκαν δύο ξένοι, κάτι ποὺ ἔκαμε τὸν δόκιμο μοναχὸ νὰ θαυμάσει τὸν ἡγούμενο γιὰ τὴ διαίσθησή του καὶ νὰ φροντίσει νὰ πληροφορηθεῖ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐπισκέπτες πῶς βρέθηκαν ἐκεῖ. Σὲ σχετικὴ ἐρώτησή του αὐτοὶ τὸν διαβεβαίωσαν ὅτι δὲν εἶχαν εἰδοποιήσει γιὰ τὴν ἐπίσκεψή τους τὸν ἡγούμενο... Τώρα πιά ὅμως ὁ δόκιμος ἔπρεπε νὰ ἐτοιμάσει τὸ φαγητό. Νομίζοντας κάποια στιγμή ὅτι κανεὶς δὲν τὸν βλέπει, ἀποτόλμησε λαθροχειρία: ἔκρυψε μιὰ μερίδα, γιὰ νὰ τὴν ἀπολαύσει ἐν εὐθέτω χρόνῳ. Ὅταν ὕστερα ἀπὸ λίγη ὥρα πῆγε νὰ φέρει νερό, ὁ ἡγούμενος φρόντισε νὰ πάρει καὶ νὰ κρύψει τὴ μερίδα αὐτὴ τοῦ φαγητοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα, ἀργότερα, νὰ προκαλέσει τὴν ἔντονη διαμαρτυρία τοῦ ἀνετομίου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ πράγματα, μοναχοῦ. Ἡ ἀπάντησι ποὺ ἔλαβε ἀπὸ τὸν ἡγούμενο ἦταν πολὺ διδακτικὴ: «τὸ φαγητὸ ποὺ παρασκευάσαμε γιὰ τοὺς ξένους δὲν ἦταν δικό μας. Μᾶς τὸ ἔστειλε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τοὺς τὸ προσφέρουμε. Μὲ ποῖο λοιπὸν δικαίωμα θὰ τοὺς τὸ ἀφαιρέσουμε;».

(συνεχίζεται)

Ἐλευθέριος Καραβιτάκης. Πρωτοπρεσβύτερος

πρ. Ἐφημέριος Βουβῶν Κισάμου

νας ταπεινός καί πρᾶος Κληρικός, ἕνας εὐσεβῆς λειτουργός τῆς Μητροπόλεως μας, ὁ πατήρ Ἐλευθέριος (Βενιζέλος) Καραβιτάκης μετέβη εἰς τὰς αἰώνιους μονάς τὴν 25ῃ Ἰανουαρίου 2011. Ὁ μακαριστός π. Ἐλευθέριος γεννήθηκε στὰ Ποντικιανὰ Κισάμου τὸ 1921. Παιδί ἀγροτικῆς οἰκογένειας ζεῖ τὰ παιδικὰ του χρόνια στὸ χωριό του ὅπου καί τελειώνει τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο. Τὴ φοίτησή του στὸ ὀκτατάξιο Γυμνάσιο Καστελλίου διακόπτει τὸ 1940 ὁ ἑλληνοϊταλικὸς πόλεμος, ἐνῶ ἡ ἱερατικὴ του κλίση τὸν φέρνει στὸ Ἐκκλησιαστικὸ Φροντιστήριο Κορίνθου ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀποφοιτᾷ τὸ 1953.

Ἐχοντας ἐκπληρώσει τίς στρατιωτικῆς του ὑποχρεώσεις σέ καιροὺς ἰδιαίτερα χαλεπούς, νυμφεύεται τὴν Μαρία Τζαγκαράκη, μέ τὴν ὁποία δημιουργεῖ μιά θαυμάσια χριστιανικὴ οἰκογένεια κι ἕνα σπιτικό πάντα ἀνοιχτό καί φιλόξενο.

Τὸ ἔτος 1952 ἔμελε νά γίνει σταθμὸς στὴ ζωὴ του ἀφοῦ στίς 27-7-1952 χειροτονεῖται Διάκονος στὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι τῆς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων Γωνιάς καί λαμβάνει τὸ ὄνομα Ἐλευθέριος, ἐνῶ τὴν 28ῃ Δεκεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους χειροτονεῖται Πρεσβύτερος στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγ. Νικολάου Βουβῶν, ἀπὸ τὸ Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Κισάμου καί Σελίνου Κυρὸ Εὐδόκιμο.

Ἀπὸ τὴν 1ῃ Ἰουλίου 1953 τοποθετεῖται κανονικὸς Ἐφημέριος στὴν Ἐνορία Βουβῶν ὅπου καί παρέμεινε μέχρι καί τὴν συνταξιοδότησή του, τὸ 1994.

Σεμνὸς καί ταπεινός, εὐγενὴς καί διακριτικός, στοργικὸς ποιμένας καί καλὸς λειτουργός θά προσφέρει τὴν Ἱερατικὴ του διακονία στὴν Ἐνορία Βουβῶν πάνω ἀπὸ σαράντα χρόνια.

Εὐθύς καί ἀκέραιος ἄνθρωπος κερδίζει γρήγορα τὸ σεβασμὸ, τὴν ἐκτίμησι καί τὴν ἀγάπη τῶν ἐνοριτῶν του μέ τούς ὁποίους τὸν συνδέουν ἱεροί καί ἀκατάλυτοι δεσμοί.

Παρὼν στίς κορυφαῖες στιγμῆς τῆς ζωῆς τους ἀπὸ τὴ βάπτισι ὡς τὸ θάνατο χαίρεται στίς χαρὲς τους καί τούς παρηγορεῖ στὸν καῦμό καί τὸν πόνο τους.

Προικισμένος μέ πολλά χαρίσματα καί κυρίως ὑπακούοντας στὴν ἐντολή τοῦ Κυρίου «ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» ἀνέπτυξε πλούσια φιλανθρωπικὴ καί κοινωνικὴ δράσι τόσο στὴν ἐνορία του ὅσο καί στὴν εὐρύτερη περιοχή.

Ἡ τοπικὴ μας Ἐκκλησία ἀναγνωρίζοντας τὴν ἐνοριακὴ του δραστηριότητα καί προσφορά τοῦ ἀπένευσε τὸ ὄφρικό τοῦ Οἰκονόμου, τὸ 1979.

Καί τώρα πού ὁ μακαριστὸς Παπᾶ Λευτέρης μετέβη στὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία, ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κισάμου καί Σελίνου αἰσθάνεται καί πάλι βαθεῖα τὴν ἀνάγκη νά ἐκφράσει τίς εὐχαριστίες καί τὴν εὐαρέσκειά της γιὰ τὴν μακρὰ καί καρποφόρα ὑπηρεσία του στὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου.

Τὸν εὐχαριστεῖ γιὰ τίς στρατιές του ἀπὸ τὰ Ποντικιανὰ ὡς τίς Βουῖβες γιὰ νά σπερνιαῖσει καί νά λειτουργήσι. Τὸν εὐχαριστεῖ γιὰ τὰ ἀνδρόγυνα πού εὐλόγησε καί τὰ παιδιά πού βάπτισε.

Τὸν εὐγνωμονεῖ, γιατί ἐγκαταλείποντας τὰ ἐγκόσμια ἄφησε καλὴ μνήμη καί ἀγαθὴ μαρτυρία στοὺς ἐνορίτες του καί κατὰ κοινὴ ὁμολογία τίμησε τὸ «μέγα τῆς ἱερωσύνης ὑπόργημα».

Εὐχεται καί δέεται, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς τὸν κατατάξει μεταξύ τῶν δικαίων καί ἁγίων Του.

Αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τό περιοδικό μας μέ τήν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης 100 χρόνων ἀπό τό θάνατο τοῦ «Ἁγίου» τῆς Λογοτεχνίας μας, Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη, θά δημοσιεύει σέ κάθε τεῦχος του, καθ' ὄλο τό ἔτος καί ἓνα ἄρθρο ἀφιερωμένο στή ζωή καί τό ἔργο του, ἀρχῆς γενομένης ἀπό τό παρακάτω.

Ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Ἐκατό χρόνια μετά συνεχίζει νά φωτίζει τόν ἄνθρωπο

Χρονιά μνήμης φέτος γιά τόν «Ἅγιο» τῆς λογοτεχνίας μας, τόν Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη, καθώς συμπληρώθηκαν ἑκατό χρόνια ἀπό τό θάνατό του στίς 3 Ἰανουαρίου τοῦ 1911 στή γενέθλια γῆ του, στό νησί πού ἀγάπησε καί ὕμνησε μέ τή γραφίδα του ὅσο κανεῖς ἄλλος, στή Σκιάθου.

Ἐφυγε ἀπό τά ἐγκόσμια ψάλλοντας ὅπως λέγεται, τό τροπάριο τῶν ὠρῶν τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων, χωρίς νά μάθει πῶς λίγες μέρες νωρίτερα μέσα στόν Δεκέμβρη τοῦ 1910 ἡ κυβέρνηση τοῦ εἶχε ἀπονεύσει τό Σταυρό τοῦ Σωτήρος... Ὁ ἴδιος ἄλλωστε ποτέ δέν ἐπέδωξε τιμές, τό ἀντίθετο μάλιστα. Σ' ὅλη του τή ζωή

Τῆς κ. Ἐλένης Γεωργακάκη

Φιλολόγου-Προέδρου τοῦ Φιλολογικοῦ

Συλλόγου «Κισσαμικός»

φτωχός ἀλλά ὀλιγαρκής, μέσα στίς ἀπογοητεύσεις καί στίς κακουχίες πού δέν τόν ἀφῆσαν ποτέ, κράτησε πάντα τήν ἡρεμία καί τήν ἀξιοπρέπεία του μακριά ἀπό κοσμικότητες. Ὅταν μάλιστα τό 1908 γιορτάστηκαν μέ ἐπισημότητα τά 25 χρόνια φιλολογικῆς του δουλειᾶς ἀπό τό Φιλολογικό Σύλλογο «Παρασός», ὁ ἴδιος δέν παρευρέθηκε...

Ὡστόσο στόν Σκιαθίτη λογοτέχνη, τόν ποιητή, ὅπως καθόλου τυχαῖα τόν χαρακτηρίζει ὁ Γιώργος Σεφέρης, ἀξίζει κάθε τιμῆ γνήσια καί οὐσιαστική, γιατί μαζί μέ τόν Γεώργιο Βυζηνό ὑπῆρξε πρωτοπόρος τοῦ Νεοελληνικοῦ διηγήματος, τῆς ἠθογραφίας, καί ὄχι μόνον, καθώς συνολικά ἔγραψε τρία μυθιστορήματα, 3 νουβέλες, 180 διηγήματα, 40 ἄρθρα καί πολλά ποιήματα.

Ἄνθρωπος μοναχικός, ἀπόκοσμος, βαθιά θρησκευόμενος, μέ καλλιεργημένες σέ ὑψηλό βαθμό ὅλες τίς ἠθικές ἀξίες, ὑπῆρξε γιά τούς συγχρόνους του ἓνας «Ἅγιος». Μισοῦσε καθε τί πού θά τόν ὀδηγοῦσε σέ μιὰ συμβατική, πρακτική καί εὐκόλη ζωή. Ἀπό τά λίγα πού πληρωνόταν γιά τά ἔργα του, πού δημοσιεύονταν κατά καιρούς σέ ἐφημερίδες καί περιοδικά -ποτέ σέ βιβλία ὅσο ζοῦσε- διέθετε τά περισσότερα γιά τούς φτωχοῦς τῆς γειτονιάς του...

Ἡ χριστιανική συνείδηση πού διαμόρφωσε παιδί ἀκόμα στό οἰκογενειακό του περιβάλλον, ὄντας γιός ἱερέα, τόν συνοδεύει τόσο στή ζωή του ὅσο καί στό ἔργο του. Γιατί ὄλο τό ἔργο του εἶναι μιὰ ἔκφραση τοῦ «μυστικοῦ» του κραδασμοῦ, ἓνας καθρέπτης τῆς καθαρότητας τῆς ψυχῆς του, καί γι' αὐτό «λευκοφόρο στή διάνοια» τόν ἀναγνώρισε ὁ Ἐλύτης. Σ' ὅλη του τή ζωή γράφει συνεπαρμένος ἀπό ἓνα διαρκές θρησκευτικό συναίσθημα, ἐνῶ οἱ ἤχοι τῆς Βυζαντινῆς ὑμνωδίας ἀντηχοῦν μέσ στα γραπτά του.

Πηγές ἔμπνευσῆς του εἶναι κυρίως οἱ παιδικές του ἀναμνήσεις ἀπ' τή ζωή στό νησί του, μὰ καί βιώματα τῆς μετέπειτα διαμονῆς του ἐκεῖ.

Ἡ καταπράσινη Σκιάθος εἶναι τό σκηνικό ὅπου ἐκτυλίσσονται οἱ περισσότερες ἱστορίες τῶν διηγημάτων του.

Ἄοκνος μελετητής τῆς διεθνούς λογοτεχνίας καί σκέψης, ἔχει μελετήσει τόν Σταντάλ, τόν Φλωμπέρ, τόν Νίτσε, τόν Ντοστογιέφκω, πού κατά κάποιον τρόπο ὑπῆρξαν «δάσκαλοι» του. Ὡστόσο, ὅταν κάποτε οἱ φίλοι του μέ ἐνθουσιασμό, μετά τίς πρῶτες του δημοσιεύσεις, τόν παρομοίασαν μέ τόν Ντίκενς καί τόν Πόε, ὁ ἴδιος διαμαρτυρήθηκε: «Δέν ὀμοιάζω οὔτε μέ

τόν Πόε, οὔτε μέ τόν Δίκενς· ὁμοιάζω μέ τόν ἑαυτό μου, τοῦτο δέν ἀρκεῖ». Δυστυχῶς δέν ἀρκοῦσε, θά ἐπισημάνει ὁ Ὀδυσσεύς Ἐλύτης. Χρειάστηκε νά καταρρεύσει τό σκηνικό τῶν μεγάλων ξένων προτύπων, πού τόν ἐπηρεάσε στά πρῶτα του μυθιστορήματα, γιά νά ἀναδυθεῖ μισοπραγματική, μισοφανταστική, σταλάζοντας ἀκόμα ἀθωότητα, ἡ Σκιάθος, ὁ τόπος του, πού, μολονότι ἐκτείνεται σέ ἐξήντα περίπου τετραγωνικά χιλιόμετρα γῆς, μέ τρεῖς χιλιάδες ψυχές νά τόν κατοικοῦν, ἔφτασε μέ τή γραφίδα τοῦ Παπαδιαμάντη ν' ἀποκτήσει τή σημασία ὁλόκληρης ἠπείρου, γιατί ἦταν ὁ τρόπος πού ἔβλεπε τά πράγματα γύρω του, ὥστε νά μεταφέρει σέ μιά μικρή κλίμακα τά ἀνθρώπινα, ὅσο μεγάλα κι ἂν εἶναι! Στρεφόμενος σταθερά μέ ἀπεριόριστη ἀγάπη στήν παρακολούθηση τῆς ζωῆς κυρίως τῶν συγχωριανῶν του, στήν καταγραφή τῶν ἠθῶν καί τῆς ψυχολογίας τους, στήν περιγραφή τῆς φύσης καί τοῦ τόπου του, νιώθει βαθιά τήν ἐλληνικότητά του καί τήν ἐσωτερική του ἀρτίωση πού ἀρχίζει καί τελειώνει στό ἀρχετυπικό καί ἐξαίσιο Αἰγαῖο, στή ζωή στίς Σποράδες, στή Σκιάθο κι ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται μιά ἀπό τίς γοητείες τοῦ Παπαδιαμάντη:

Αὐτός ὁ χριστιανός πεζογράφος, ὁ λάτρης τῆς ἀγιότητας καί ὁ ἀναζητητής τῆς ἠθικῆς τελειότητας, ἀποκαλύπτεται βαθύς γνώστης αὐτῆς τῆς ζωῆς καί κάθε ἄλλο παρά ἀρνητής της!

Ὁ ἰδεαλιστής συγγραφέας πού συνεπαίρνεται ἀπό τό ἀπόκοσμο, εἶναι ταυτόχρονα ἕνας αἰσθησιακός, πού ἀναζητᾷ τήν ὁμορφιά τῆς ζωῆς σέ κάθε ἐκδήλωσή της, ἀκατάπαυστα καί μέ πάθος. «Ἐγώ καταγίνομαι μέ τό ἀραῖο» ἔχει δηλώσει, ἐνῶ μεστά καί περιεκτικά δίνει τό στίγμα του ὡς ἀνθρώπος καί ποιητής: «Τό ἐπ' ἐμοί, ἐν ὅσῳ ζῶ καί ἀναπνέω καί σωφρονῶ, δέν θά παύσω νά ὑμῶν μετά λατρείας τόν Χριστόν μου, νά περιγράψω μετ' ἔρωτος τήν φύσιν καί νά ζωγραφῶ

μετά στοργῆς τά γνήσια Ἑλληνικά ἦθη».

Κι αὐτό ἔκανε στά κείμενά του τά γραμμένα σέ μιά θαυμάσια μικτή ἐκφραστική γλῶσσα, ὅπου συνδυάζονται φυσικά καί ἀβίαστα ὅλες οἱ ἐκφάνσεις τῆς πλούσιας γλῶσσας μας, ἀπό τήν ἀρχαία ἐλληνική, τή Βυζαντινή, τήν καθαρεύουσα ὡς τή δημοτική! Μέσα ἀπ' τά κείμενά του μάς ἔμαθε νά βλέπουμε τόν τόπο πού ζοῦμε, τόν τρόπο πού ζοῦμε, νά κατανοοῦμε τοῦς συνανθρώπους μας μέ τίς μικρότητες καί τό μεγαλεῖο πού κρύβουν στήν ψυχή τους καί αὐτά τά ἀποκαλύπτουν μέ τίς πράξεις τους καί τοῦς δισταγμούς τους. Χωρίς νά κηρύττει ἠθικά διδάγματα, δείχνει βαθιά γνώση καί κατανόηση τοῦ ἦθους τῶν ἀνθρώπων...

Ἐκατό χρόνια μετά τό θάνατό του, μέσα ἀπό τά κείμενά του, ἀπ' τά ὁποῖα πάντοτε, ἄλλοτε μέ λυρισμό καί ἄλλοτε μέ ρεαλισμό μάς ἀποκαλύπτει τήν «ιερή πραγματικότητα», φαίνεται ὅτι ἐξακολουθεῖ νά λειτουργεῖ ὡς μεσάζων στήν ἀνακάλυψη τοῦ βαθύτερου ἑαυτοῦ μας, βοηθώντας μας ν' ἀποκτήσουμε μιά ἀναγκαῖα αὐτογνωσία, ἐνθυμούμενοι, σέ καιρούς πού τά οἰκονομικά μεγέθη μονοπωλοῦν τίς εὐρωπαϊκές καί ἐθνικές διαβουλεύσεις, πῶς εἴμαστε ἀνθρώποι πού πάνω ἀπ' ὅλα ἔχουμε ἀνάγκη ἠθους, ἀνθρωπιᾶς, ἀξιοσπέπειας γιά νά ζήσουμε σάν ἀνθρώποι.

Ὁ «κύρ Ἀλέξανδρος» μέ τή ζωή καί τό ἔργο του, χωρίς νά τό ἐπιδιώξει, δίδαξε ἦθος καί ἀξιοσπέπεια, συμπόνια καί ἀνθρωπιά ὄντας ἕνας ἐξαίσιος ἠθογράφος, ἕνας ταπεινός ἀσκητής, ἕνας εὐαίσθητος παρατηρητής τοῦ ἔσω καί ἔξω κόσμου, πού τόν ἀποτύπωσε μέ εἰλικρίνεια, μέ καθαρότητα, μέ ἐντιμότητα, μέ πληρότητα ἀποδίδοντας ὅλη τήν ποικιλομορφία του μέ τίς φωτοσκιάσεις της, βάζοντας ἐμᾶς νά νιώσουμε, νά σκεφτοῦμε, νά συναισθανθοῦμε τήν οὐσία καί νά ἐπαναπροσδιορίσουμε τή ζωή μας καί τήν κλίμακα τῶν ἀξιῶν μας... □

Αἷμα: τὸ ὑγρὸ τῆς ζωῆς

Τοῦ κ. Κακαβελάκη Ν. Κυριάκου
Ἱατροῦ

Ἀνασκοπώντας τὸν πολυδιάστατο συμβολισμό τοῦ αἵματος σὲ ὅλη τὴν ἀνθρώπινη ἱστορία, ἀναγνωρίζονται οἱ ποικίλες συναισθηματικές, κοινωνικές καὶ πνευματικές του παράμετροι, ἀλλὰ καὶ ὁ μαγικός, μυστικιστικός καὶ βαθεῖα θρησκευτικός του χαρακτήρας. Τὸ αἷμα ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους κάτι τὸ μυθικό, μὲ μαγικές καὶ θεραπευτικές ιδιότητες. Ἡ ἀπώλεια του ταυτιζόταν μὲ τὸν θάνατο, ἐνῶ ἡ θέα καὶ μόνον τοῦ αἵματος ποὺ ἔτρεχε ἀπὸ τὶς πληγές προκαλοῦσε δέος καὶ φόβο. Ἐπιπλέον, εἶναι γνωστὴ ἡ χρῆση του στὴν ἀρχαιότητα ὡς ὑπέρτατο θυσιαστικὸ μέσο πρὸς τοὺς θεοὺς ἀλλὰ καὶ σύμβολο – μέσῳ τῆς πόσης του - ἐνότητας καὶ ἀφοσίωσης. Στους κλασικοὺς πολιτισμοὺς ἐπίσης χρησιμοποιοῦσαν αἷμα ἀπὸ ζῶα γιὰ τὶς θυσίες, ἐνῶ ἰδιαίτερα τὸ αἷμα τοῦ ἀμνοῦ ὑπῆρξε σύμβολο τῶν Ἑβραίων στὴν Αἴγυπτο. Γιὰ τοὺς Ἄραβες, τὸ ρητὸ «τὸ αἷμα ἔτρεξε, ὁ κίνδυνος πέρασε» ἀποτυπώνει τὴν κεντρικὴ ἰδέα κάθε θυσίας, ἡ ὁποία - σύμφωνα μὲ τὴν παράδοσή τους - κατευνάζει τὸ κακὸ καὶ ἀπομακρύνει τὰ δεινὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑποφέρουν οἱ ἄνθρωποι. Ἄξιος ἀναφορᾶς εἶναι ὁ ρόλος τοῦ αἵματος στὸ βιβλίο τῆς Ἀποκάλυψης, ὅπου χρησιμοποιεῖται ἐπανειλημμένα, ὄχι ἀπλᾶ ὡς ἓνα μονοδιάστατο λογοτεχνικὸ μοτίβο τοῦ συγγραφέα της, ἀλλὰ ἀντίθετα ὡς ἓνα δυναμικὸ σύμβολο ζωῆς καὶ θανάτου. Τέλος, σὲ μία μελανὴ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα σελίδα τῆς ἱστορίας, τὰ χρόνια τοῦ Ναζισμοῦ, τὸ αἷμα ἀπέκτησε, ἐνδεχομένως, τὸν χειρότερο συμβολισμό του, ἀφοῦ ἡ «καθαρότητα» του ταυτίστηκε μὲ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ἄρειας φυλῆς.

Στὴν Χριστιανικὴ διδασκαλία, ὁ Χριστὸς μᾶς καλεῖ στὴν Καινὴ Διαθήκη νὰ μεταλάβουμε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του εἰς ἄφεση ἁμαρτιῶν καὶ ζωὴ αἰώνια. Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δηλαδή, βρίσκεται στὸ κέντρο τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἀποτελεῖ καθαρτήριο τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ σύμβολο ὑψίστης ἀναζήτησης τοῦ ἀνώτερου ἀνθρώπου.

Ἡ προσέγγιση τοῦ αἵματος ἀπὸ τὴν βιολογικὴ του ἄποψη, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τὸ χαρακτηρίσουμε ὡς ὑγρὸ τῆς ζωῆς,

δεδομένου ὅτι ἐκτελεῖ κάποιες λειτουργίες ἀπαραίτητες γιὰ τὴ λειτουργία τοῦ ὄργανισμοῦ. Τὸ αἷμα, ὁ κόκκινος ὑγρὸς ἰστός, καταλαμβάνει στὸ μέσο ἐνήλικα συνολικὸ ὄγκο περίπου 5 λίτρων καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄρκετὰ διαφορετικὰ συστατικά, καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπιτελεῖ μία συγκεκριμένη λειτουργία. Τὸ 55% τοῦ αἵματος ἀφορᾶ στὸ ὑγρὸ συστατικὸ του, τὸ ὁποῖο ὀνομάζεται πλάσμα, μέσα στὸ ὁποῖο αἰωροῦνται τὰ ἔμμορφα συστατικά του (διάφορα εἶδη κυττάρων), ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὸ ὑπόλοιπο 45% τοῦ αἵματος. Τὸ πλάσμα ἀποτελεῖται κατὰ 90% ἀπὸ νερὸ μέσα στὸ ὁποῖο βρίσκονται διαλυμένες πολλὲς οὐσίες, ὅπως πρωτεΐνες, λιπίδια, βιταμίνες, ὁρμόνες καὶ θρεπτικὰ συστατικά. Τὰ κύτταρα τοῦ αἵματος εἶναι τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια, τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια καὶ τὰ αἰμοπετάλια καὶ παραγονται κυρίως στὸ μυελὸ τῶν ὀστέων.

Ἡ βασικὴ λειτουργία τοῦ αἵματος εἶναι ἡ μεταφορὰ ὀξυγόνου καὶ θρεπτικῶν οὐσιῶν στους ἰστούς, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀπομακρύνει τὸ διοξειδίου τοῦ ἄνθρακα καὶ τὰ ἄχρηστα προϊόντα τοῦ μεταβολισμοῦ. Γιὰ τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν ἀερίων ἰδιαίτερο ρόλο παίζουν τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια. Ἐπίσης τὸ αἷμα μεταφέρει καὶ ἄλλες χρήσιμες οὐσίες (π.χ. ὁρμόνες) ἀπὸ τὸ σημεῖο παραγωγῆς στὸ σημεῖο δράσης τους, ὅπως ἐπίσης καὶ λευκὰ αἰμοσφαίρια καὶ αἰμοπετάλια ὅπου χρειάζονται. Τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια (λευκοκύτταρα) ἀποτελοῦν λιγότερο ἀπὸ τὸ 1% τοῦ πλήρους αἵματος καὶ πρωταρχικὴ λειτουργία τους εἶναι ἡ ἄμυνα καὶ ἡ καταπολέμηση τῶν λοιμώξεων μέσω τῆς ἐπίθεσης καὶ τῆς καταστροφῆς ἐπιβλαβῶν ξένων οὐσιῶν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μυελὸ τῶν ὀστέων, λευκοκύτταρα παράγονται στὸ σπλήνα καὶ στους λεμφαδένες. Τὰ αἰμοπετάλια εἶναι τὰ μικρότερα σὲ μέγεθος ἀπὸ τὰ ἔμμορφα συστατικά τοῦ αἵματος καὶ παίζουν σημαντικὸ ρόλο στὴν πήξη τοῦ αἵματος καὶ τὴν αἰμόσταση, δηλαδή στὴν ἀναστολὴ τῆς αἱμορραγίας, δημιουργώντας τὸ φαινόμενο τῆς πήξης, μὲ σκοπὸ νὰ ἀποτραπῆ ἡ διαρροὴ αἵματος ἀπὸ τὶς πληγές.

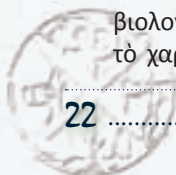
Τὸ αἷμα συμμετέχει ἐπίσης στὴν κατανομὴ τοῦ νεροῦ, τῶν διαλυμμένων

οὐσιῶν καὶ τῆς θερμοκρασίας σὲ ὅλο τὸ σῶμα, συμβάλλοντας ἔτσι στὴν ὁμοιοστασία (σταθερότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ περιβάλλοντος, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἐξωτερικὲς μεταβολές). Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος στὸ σῶμα ἐπιτελεῖται μέσω ἑνὸς περίπλοκου συστήματος μεγάλων καὶ μικρῶν «σωλήνων» (αἱμοφόρων ἀγγείων) μὲ τοὺς ὁποίους τὸ αἷμα μεταφέρεται ἀπὸ τὴν καρδιὰ στους πνεύμονες καὶ σὲ ὅλα τὰ ὅργανα καὶ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος (π.χ. μῦς) καὶ ἀντίθετα.

Ὁ ὄργανισμὸς ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διατηρεῖ σταθερὴ τὴν ποσότητα αἵματος καὶ νὰ ἀντικαθιστᾶ μικρὲς ἢ βραδέως ἐπιτελούμενες ἀπώλειες, διαμέσου ἀναπλήρωσης τῶν ὑγρῶν καὶ παραγωγῆς νέων ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων, ἐντὸς ὀλίγων ἐβδομάδων. Ὅταν ἡ ἀπώλεια αἵματος εἶναι δυσανάλογα μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τοῦ ὄργανισμοῦ νὰ τὴν ἀναπληρώσει χωρὶς συνέπειες, ἐπιβάλλεται ἡ πραγματοποίηση μετάγγισης, δηλαδή τῆς διαδικασίας κατὰ τὴν ὁποία αἷμα ἢ παράγωγα αἵματος ἀπὸ κάποιον δότη (αἱμοδότη) χορηγοῦνται ἐνδοφλέβια, ἀπευθείας στὸ κυκλοφορικὸ σύστημα κάποιου λήπτη (αἱμολήπτη). Ἀποτελεῖ τὴν ἀπλούστερη ἐφαρμογὴ τῶν μεταμοσχεύσεων, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται σὲ εὐρύτατο φάσμα καὶ συνίσταται σὲ μεταφορὰ ὑγροῦ ἰστοῦ ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο. Στὴν καθημερινὴ ἱατρικὴ πρακτικὴ, μετάγγιση εἶναι ἀναγκαῖα σὲ ἀσθενεῖς ποὺ ἔχουν χάσει αἷμα λόγω τραυματισμοῦ ἢ ἐγκαύματος, κατὰ τὴ διάρκεια χειρουργικῆς ἐπέμβασης ἢ τοκετοῦ, σὲ πάσχοντες ἀπὸ ὀγκολογικὰ προβλήματα καὶ σὲ ἀσθενεῖς μὲ χρόνιες ἀναιμίες (π.χ. μεσογειακὴ ἢ δρεπανοκυτταρική ἀναιμία).

Ἡ πρώτη προσπάθεια μετάγγισης, μὲ δότη πρόβατο καὶ λήπτη ἓνα 15χρονο παιδί, χρονολογεῖται τὸ 1667 καὶ ἐγένε ἀπὸ τὸν Jean-Baptiste Denys. Αἷμα ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο μεταγγίστηκε τὸ 1829, ἀπὸ τὸν Λονδρέζο ἱατρὸ James Blundell. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ διαδικασία τῆς μετάγγισης στὰ πρῶτα αὐτὰ στάδια ἦταν ἄρκετὰ ἐπικίνδυνη, μὲ μεγάλο ποσοστὸ ἐπιπλοκῶν, οἱ ὁποῖες ὀδηγοῦσαν τοὺς λήπτες ἀκόμα καὶ στὸ θάνατο.

Ἡ ἐξήγηση γιὰ τὸ ὑψηλὸ αὐτὸ πο-

σοστό θνητότητας, δόθηκε με την ανακάλυψη των ομάδων αίματος και την κατάταξή τους σύμφωνα με το σύστημα ABO το 1900, από τον Βιεννέζο ιατρό Karl Landsteiner, εργασία που αποτέλεσε σταθμό στην ιστορία της μετάγγισης, και για την οποία ο προαναφερθείς ιατρός τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Ιατρικής το 1930. Σύμφωνα με αυτό, το αίμα διακρίνεται σε τέσσερις ομάδες: A, B, AB και O. Αν δύο ασύμβατοι τύποι αίματος αναμειχθούν, μπορεί να γίνει συγκόλληση των έρυθρων αιμοσφαιρίων και στη συνέχεια καταστροφή τους (αιμόλυση). Ο ίδιος ιατρός ανακάλυψε το 1940 ένα άλλο βασικό σύστημα ταξινόμησης, το σύστημα Ρέζους (Rh), σύμφωνα με το οποίο ο καθένας από τους τύπους αίματος ABO προσδιορίζεται είτε ως Rh-θετικός είτε ως Rh-αρνητικός, ανάλογα με το αν υπάρχει ή όχι στα έρυθρα αιμοσφαίρια ο όμω-νυμος παράγοντας. Το Rh-θετικό αίμα είναι το πλέον κοινό καθώς χαρακτηρίζεται το 85% όλων των ομάδων αίματος ABO.

Τις τελευταίες δεκαετίες η διεθνής ιατρική πρακτική δίνει ολοένα και αυξανόμενη έμφαση στη δραστική μείωση των μεταγγίσεων αίματος. Αυτό υπαγορεύεται από το γεγονός ότι οι κίνδυνοι της μετάγγισης, αν και ελαχιστοποιημένοι - μετά και τους αυστηρούς κανόνες έλέγχου που έχει θεσπίσει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας - είναι υπαρκτοί και, εν πολλοίς, αναπόφευκτοι, άφοροῦν δὲ κυρίως σὲ ἀντιδράσεις λόγω τῆς μετάγγισης καὶ σὲ μετάδοση μολυσματικῶν ἀσθενειῶν. Ἐπίσης τὸ πρὸς μετάγγιση αἷμα προσφέρεται ἀπὸ ἐθελοντὲς αἱμοδότες (τὸ πολυτιμότερο δῶρο πὸν μπορεῖ νὰ κάνει κάποιος ἄνθρωπος σὲ κάποιον ἄλλο...) καὶ ἡ προσφορά δὲν εἶναι ἀπεριόριστη, ἐνῶ ταυτόχρονα τὸ κόστος λήψης καὶ ἐπεξεργασίας του εἶναι σημαντικό. Στὰ πλαίσια αὐτά, ἔχουν γίνει πολλές προσπάθειες καὶ ἔχει καθιερωθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ κατ'ἀλληλων συνδυασμῶν μηχανισμῶν, ἱατρικῶν συσκευῶν καὶ χειρουργικῶν τεχνικῶν καὶ μεθόδων προκειμένου νὰ μειωθεῖ ἡ ζήτηση αἵματος. Αὐτὲς ἀφοροῦν στὸν ἔλεγχο τῆς αἱμορραγίας, τὴν ἐνίσχυση τοῦ αἱμοποιητικοῦ συστήματος καὶ τὴν βελτίωση τῆς ἀναιμίας. Δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχει διαθέσιμο τεχνητὸ ὑποκατάστατο αἵματος, ἡ σύγχρονη ἱατρικὴ τεχνολογία ἔχει καταστήσει τὴν ἀναίμακτη χειρουργικὴ σὰν μία πολὺ διαδεδομένη πρακτικὴ.

Ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἱατρικὲς θεραπευ-

τικὲς παρεμβάσεις, ἡ μετάγγιση αἵματος θὰ πρέπει νὰ πραγματοποιεῖται μόνον ἂν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητη. Ὁ θεράπων ἱατρός θὰ συνεκτιμήσει τὰ ὀφέλη ἀλλὰ καὶ τὸν κίνδυνο στὸν ὁποῖο θὰ ἐκτεθεῖ ὁ ἀσθενὴς του μετὰ τὴν μετάγγιση, σὲ σχέση μετὰ τὸν κίνδυνο στὸν ὁποῖο ἐκτίθεται ἂν δὲν ὑποβληθεῖ σὲ αὐτήν. Πρὶν ἐπιλεχθεῖ ὁποιαδήποτε θεραπεία, εἶναι σημαντικό ὁ ἀσθενὴς καὶ ὁ γιατρός του νὰ ἐξετάσουν προσεκτικὰ ὅλες τὶς ἐπιλογές. Ὁ τελευταῖος, βασιζόμενος στὶς ἱατρικὲς ἐνδείξεις καὶ μετὰ τὴν γνώμη νὰ ὠφελήσῃ τὸν ἀσθενῆ του, θὰ λάβῃ τὴν σωστὴ ἀπόφαση, ἀφοῦ πρῶτα ἐξασφαλίσει τὴν συγκατάθεσή του. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐγείρονται διάφορα ἠθικοδεοντολογικὰ ἀλλὰ καὶ νομικὰ ζητήματα, ὅταν οἱ ἀσθενεῖς δηλώσουν Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, ἀφοῦ οἱ συγκεκριμένοι, γιὰ λόγους ἀρχῆς πὸν πηγάζουν ἀπὸ «ἐρμηνεία» δικῆς τῶν κειμένων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀρνοῦνται κατηγορηματικὰ τὴν μετάγγιση αἵματος. Δυστυχῶς στὴ συγκεκριμένη περίπτωση ὁ ἱατρός ὑποχρεώνεται νὰ δράσῃ ἀκόμα καὶ ἐναντὶα στὶς ἀρχὲς καὶ κανόνες τῆς ἐπιστήμης του, δεδομένης τῆς νομικῆς ἐπιταγῆς (Συμφωνία γιὰ τὰ Ἀνθρώπινα Δικαιώματα καὶ τὴ Βιοϊατρικὴ τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἄρθρο 5), σύμφωνα μετὰ τὴν ὁποία «κάθε παρέμβαση στὴν ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ γίνει μόνο μετὰ ἀπὸ ἐνημέρωση καὶ συναίνεση τοῦ ἴδιου...». Δεδομένης τῆς σύγκρουσης ἀρχῶν πὸν προκύπτει στοὺς ἱατροὺς, μεγάλο ποσοστὸ ἀπὸ αὐτοὺς ἀρνεῖται νὰ ἀναλάβῃ τοὺς συγκεκριμένους ἀσθενεῖς. Τὸ θέμα εἶναι πιὸ περίπλοκο καὶ σοβαρὸ ὅταν ὁ ἱατρός καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει σὲ ἐπείγουσα βάση κρίσιμα πάσχοντες ἀσθενεῖς ἢ ἀκόμα καὶ παιδιὰ πὸν ἔχουν ἀνάγκη μετάγγισης, παρότι, ἰδιαίτερα γιὰ τὴν τελευταία περίπτωση, προβλέπεται ὄχι μόνο μέριμνα γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνηλίκου (N 3418, ἄρθρο 12), ἀλλὰ χαρακτηρίζεται καὶ ποινικὸ ἀδίκημα ἢ μὴ ἀποτροπὴ θανάτου αὐτοῦ.

Ἡ ἀποψη τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά στηρίζεται σὲ βιβλικὲς ἀναφορές, ὅπου ἀπαγορεύεται ἡ πόση αἵματος. Ὁ Θεός, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπαγορεύει στὸ λαὸ Του νὰ τρώῃ αἷμα ζῶου, πράξη στὴν ὁποία προέβαιναν οἱ εἰδωλολάτρες πιστεύοντας ὅτι τοὺς παρέιχε δύναμη καὶ εὐρωστία. Ἡ μετάγγιση αἵματος δὲν ἔχει καμία σχέση μετὰ τὴ βρώση του καὶ, φυσικὰ, δὲν ὑπῆρχε σὰν πρακτικὴ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

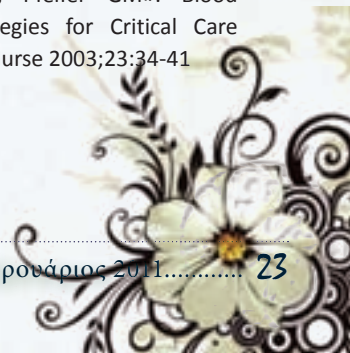
Ἡ θέση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας εἶναι σαφὴς ἀναφορικὰ μετὰ τὶς μεταγγίσεις αἵματος, τασσομένη ἀνεκαθεν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἡ στάση αὐτὴ τεκμηριώνεται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν θεολογικῶν προϋποθέσεων πὸν ἀναφέρονται στὴ σχέση ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ ἀπόδειξη κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ μετάγγιση στηρίζεται στὴν ἔμπρακτη ἀγάπη, πὸν πρέπει νὰ ἔχουμε ὡς χριστιανοὶ στὸν κάθε ἄνθρωπο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πίστη του καὶ τὴν ἐθνικότητά του.

Ἡ προσφορά αἵματος εἶναι μία εὐλογημένη καὶ θεάρεστη πράξη, διότι σώζει τὴ ζωὴ, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ ἀπαγόρευση τῆς φονεύει τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Τέλος δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι ὁ πρῶτος αἱμοδότης τῆς ἀνθρωπότητας ἦταν ὁ Χριστός! Τὸ αἷμα παραπέμπει συνειρμικὰ στὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ μετάγγιση - πράξη θυσιαστικῆς ἀγάπης - στὴν προσφορά τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματός Του ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, «λύτρο ἀντὶ πολλῶν»...

****

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Ἱεροθέου Μητροπολίτη Ναυπάκτου. Βιοηθικὴ καὶ Βιοτεχνολογία». Ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), 2005, σελ. 153-155.
2. «Καλλίνικου Μανιάτη Α. Ἱατρικὴ τῶν μεταγγίσεων». Ἐκδ. Παρισιάνου, Ἀθήνα 2001.
3. Νικολαΐδη Ἀπ. «Ἀπὸ τὴ γένεση στὴ γενετική». Ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 2006, σελ. 219-222
4. «Νικολάου Μητροπολίτη Μεσογαίας. Ἐλεύθεροι ἀπὸ τὸ γονιδίωμα». Ἐκδ. Κέντρου Βοιᾶτρικῆς Ἠθικῆς καὶ Δεοντολογίας, Ἀθήνα 2002, σελ. 291-307
5. «Berne R, Levy M. Ἀρχὲς Φυσιολογίας». Πανεπιστημιακὲς Ἐκδόσεις Κρήτης, Ἡράκλειο 1996, σελ. 261-267
6. «Practice Guidelines for Perioperative Blood Transfusion and Adjuvant Therapies». Updated Report by the American Society of Anesthesiologists Task Force. Anesthesiology 2006;105:198-208
7. «The Leukemia and Lymphoma Society». Blood Transfusion. http://www.leukemia-Lymphoma.org/attachments/National/br_1144786293.pdf
8. «Vernon S, Pfeifer GM». Blood Management Strategies for Critical Care Patients. Crit Care Nurse 2003;23:34-41

Θαλασσινοί στοχασμοί

Της κ. **Άλεξανδράκη Βασιλικής,**
Φιλολόγου

Στό αγνάντεμά σου συλλογίζομαι πώς πρώτα απ' όλα γίνεται νά παραμένεις ίδια στο πέρασμα τών χρόνων, αγέρωχη, αναλλοίωτη, κοινωνός και μύστης ταυτόχρονα του σύμπαντος, ζωτικό στοιχείο της ίδιας της ύπαρξής μας.

Καί εγώ σέ θαυμάζω γαλαζοπράσινη, πλανεύτρα, γαλήνια και ύπουλη συνάμα, πού περικλείεις άφατες όμορφιές, ταξίδια άνομολόγητα, άπειρες συγκινήσεις μά και πόνο, πολύ πόνο πού σφραγίζει τό στόμα κι ανεβάζει τόν κόμπο στό λαιμό.

Καί τότε όλοι έμεϊς, παράλληλα μέ τό θαυμασμό, σου καταθέτουμε και τό σεβασμό μας. Γιατί έτσι πρέπει νά γίνει. Έμεϊς μπορούμε. Έσύ δέν μπορείς ν' αλλάξεις, νά κάνεις ύποχωρήσεις. Μας τό 'χει μάθει ή ιστορία... Παράξενο άπόσταγμα σοφίας πού συνταιριάζει τή γνώση, τόν άγώνα, τόν πόνο και σπάνια τή νίκη.

Τά κύματά σου ένέπνευσαν, τό άλμυρό νερό σου νοστήμισε τή ζωή μας. Στην άμμο σου φτιάχτηκαν παλάτια, έλπίδες φρουδες μιας άλλης ζωής πού έστω κι άν λίγο ζωντάνεψαν φτάνει για νά άκουμπήσουμε κάτι από τή γλύκα της. Μνήμες παιδικές, μνήμες θαλασσινές πού συνταιριάστηκαν και συντροφεύουν τά χρόνια της ώριμότητας.

Καί οί φαράδες άκάματοι συλλέκτες του πλούτου σου, μάρτυρες ειρηνικής και δημιουργικής ζωής διαλαούν μέ τό πάθος τους για σένα τίς όμορφιές και τούς στεναγμούς σου. Κοράλλια, σφουγγάρια μά και μανιασμένα κύματα πού θαλασσοδέρνουν βράχια και ανθρώπινες ψυχές.

Κι ό βυθός σου άπέραντος, άπατος, μαγικός, πού μόνο αυτός τά βλέπει όλα, άγρυπνος παρατηρητής αλλά και βουβός ταυτόχρονα. Αιώνιος θαυμαστής της δικής σου και μόνο όμορφιάς.

ΈΗ άπόλυτη σιωπή, τό ρυθμικό πλατάγιασμα του νερού στην άκρογιαλιά κι ή όργισμένη βοή τών κυμάτων σου πού έναλλάσσονται είναι προσπάθειες ήχητικής επικοινωνίας. Κάτι θέλεις στά σίγουρα νά μας πεις. Όστόσο λίγοι αυτοί πού σέ ... έρμηνεύουν. Χρόνια και χρόνια έχεις φιλοξενήσει στην άλμυρα τών νερών σου άκούραστους μαχητές της έλευθερίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας κι έχεις πυροδοτήσει μέ τό πάθος της δικής σου ανεξαρτησίας τόν άγώνα για μία καλύτερη ζωή χωρίς δυνάστες χωρίς προστάτες. ΈΗ αναμέτρηση σκληρή. Πολλές φορές τό νερό σου από μπλέ βάφτηκε κόκκινο. Όστόσο οί Κανάρηδες άγωνίζονται άκόμη και σήμερα. Γιατί ή ίδια ή ζωή είναι

άγώνας. Κι οί άγώνες δίνονται και σέ στεριές και σέ θάλασσες.

Κι οί ναύτες ένστολοι, καμαρώνουν στην πλώρη ταγμένοι στη δική σου ύπηρεσία, φάχνοντας για φάρο, για σημάδι προσανατολισμού. Δύσκολο πράγμα, στ' αλήθεια, ό προσανατολισμός, κι άς υπάρχουν πυξίδες. Άλλοι από μας συνειδητοποιημένοι μένουμε σταθεροί στις αξίες μας και ρίχνουμε άγκυρα μόνο όταν φτάσουμε στον φάρο τόν ένα και μοναδικό, πού σηματοδοτεί άνώτερες αξίες ζωής, κι άλλοι παρασυρμένοι από τό φώς και τό τραγούδι τών πλανευτρών σειρήνων, ξεχνάμε τήν Έθάκη.

Καί νά, για τούς πρώτους τό λιμάνι μακριά άχοφαίνεται. ΈΗ ώρα της επιστροφής, «τό νόστιμον ήμαρ», πράγματι συγκινητική. Μετά από μερόνυχτα συντροφιά μέ τή θαλασσινή άντάρα, μέ προστάτη τόν Άϊ Νικόλα, ή στεριανή μυρωδιά έλκύει τίς αισθήσεις μέ μία άκατανίκητη έλξη. Τό στόμα έχοντας άκόμη τήν άλμυρα της θάλασσας, έναγωνίως ζητά κι άλλες γεύσεις. Τά πόδια, παραζαλισμένα, ζητούν έδαφος σταθερό, σημείο έκφρασης κι έναπόθεσης τών έμπειριών τους. Μάνες, γυναίκες, παιδιά, έμψυχωτές της ζωής, σημεία αναφοράς, αναθεματίζουν τήν αντίζηλο πού 'ναι ντυμένη στο μπλέ και στρέφοντας τό βλέμμα στον ουρανό εύχαριστούν μ' όλη τή δύναμη της ψυχής τους τόν Κύριο για τήν πολυπόθητη επιστροφή. Καί έσύ άπομένεις εκεί, άπλός παρατηρητής μελοδραματικών σκηνών, αγέρωχη και στωική, καθώς γνωρίζεις ότι τό κάλεσμά σου είναι ισχυρό και ότι τά παιδιά σου εύκολα δέ θά σέ άπαρνηθούν. Έσύ μέ τό γαλαζοπράσινο χρώμα σου μά και μέ τή λευκότητα τήν «πολιά» του Όμήρου, πού παίρνεις στους ξαφνικούς θυμούς σου, τούς συνεπαίρνεις όλους. Καί τότε ό άποχαιρετισμός για μία άκόμη φορά θά ναι δύσκολος.

Θάλασσα μέ τίς χίλιες όψεις και τά χίλια χαμόγελά σου, χιλιοτραγουδισμένη και χιλιοζωγραφισμένη θάλασσα τίποτε ποτέ δέ θά ναι άρκετό για σένα. Γιατί έσύ είσαι άκαταμάχητη κι άκατανίκητη, άξεπέραστη κι άπαράμιλλη, θεριό άνήμερο.

Έσύ ένώνεις λαούς από τή μία άκρη της γής στην άλλη και διαλαείς πώς σύνορα δέν υπάρχουν. Άραγε ποιοί μπορούν νά σέ άκούσουν;

Έσύ τά καταλύεις μονάχα και γίνεσαι δίοδος ειρηνικών κι άνθρωπιστικών μηνυμάτων. Καί έμεϊς, σήμερα σέ τιμάμε. Όμως έσύ δέν έχεις άνάγκη από τιμές. Έχεις άνάγκη από προστασία. Πηγή της ίδιας της ζωής κάτι παραπάνω από χρέος μας.

Ἡ Ἐκκλησία αἰς ἀπαντή...

Εὐχαριστοῦμε ἀναγνώστη τοῦ Περιοδικοῦ μας γιὰ τὸ ἐρώτημά του:
«Πότε θὰ γίνει ἡ δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου καὶ ἡ τελικὴ Κρίση»;

Εἶναι γεγονός ὅτι τὸ ἐρώτημα αὐτὸ τίθεται ἀπὸ πολλοὺς Χριστιανούς μας κατὰ καιροὺς. Γεγονὸς ἐπίσης εἶναι ὅτι δίδονται διάφορες ἀπαντήσεις, πολλές ἀπὸ τίς ὁποῖες προκαλοῦν σύγχυση, φόβο καὶ ἀγωνία στοὺς πιστοὺς. Γιὰ τοῦτο καὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας δέν ἔχομε δικαίωμα νὰ καταθέτομε τὴν «ἀποψή» μας κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀλλὰ νὰ μαρτυροῦμε καὶ νὰ καταγγέλλομε τὸν λόγο τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἀληθείας.

Ἀπαντώντας, λοιπόν, στό συγκεκριμένο ἐρώτημα χρειάζεται νὰ ποῦμε ὅτι ὁ Χριστός, ἂν καὶ ρωτήθηκε ἀπὸ τοὺς μαθητὲς Του, γιὰ τὸ πότε θὰ γίνει ἡ δευτέρα παρουσία Του καὶ ἡ τελικὴ Κρίση δέν θέλησε νὰ φανερώσει. Ὁ χρόνος μένει ἀγνωστός. «Ποιὰ μέρα καὶ ποιὰ ὥρα θὰ ἔρθει τὸ τέλος, κανένας δέν τὸ ξέρει, οὔτε οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, παρά μόνο ὁ Πατέρας μου», ἀποκρίθηκε. (Μαθ. 24:36). Ἐδῶσε ὅμως κάποια σημεῖα-σημάδια, τὰ ὁποῖα βλέποντάς τα κανεῖς θὰ γίνει ἀντιληπτό ὅτι πλησιάζει ἡ ὥρα τῆς Κρίσεως.

Τὰ σημάδια αὐτὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

1. Ἡ κήρυξη τοῦ Εὐαγγελίου σέ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς: «Πρῶτα θὰ κηρυχθεῖ σέ ὅλη τὴν οἰκουμένην τὸ Εὐαγγέλιο γιὰ τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τὸ ἀκούσουν ὅλα τὰ ἔθνη, κι ὕστερα θὰ ἔρθει τὸ τέλος» (Μαθ. 24:14).

2. Ἡ μεγάλη ἀποστασία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὸν νόμο Του: «Δέν θὰ ἔρθει ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἂν πρῶτα δέν γίνει ἡ ἀποστασία» (Β' Θεσ. 2:3).

3. Ἡ ἐμφάνιση πολλῶν ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδομεσσιῶν, πού θὰ προσπαθήσουν νὰ παραπλανήσουν τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν δηλ. ἀπὸ τὸν Θεό: «Θὰ ἐμφανιστοῦν ψευδομεσσίες καὶ ψευδοπροφῆτες, πού θὰ κάνουν μεγάλα καὶ φοβερά θαύματα, γιὰ νὰ παραπλανήσουν, ἂν εἶναι δυνατόν, ἀκόμα καὶ ὅσους διάλεξε ὁ Θεός» (Μαθ. 24:22).

4. Τῆς ὥρας ἐκείνης θὰ προηγηθοῦν πείνα, δυστυχία καὶ φυσικὲς καταστροφές. «Θὰ ἔρθουν πείνα, ἀρρώστιες καὶ σεισμοὶ σέ διάφορα μέρη» (Μαθ. 24:7).

5. Πόλεμοι, ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ καὶ ἄλλες ἀκαταστασίες: «Τὸ ἓνα ἔθνος θὰ ξεσηκωθεῖ ἐναντίον τοῦ ἄλλου καὶ τὸ ἓνα βασίλειο ἐναντίον τοῦ ἄλλου» (Μαθ. 24:7).

6. Θὰ προηγηθεῖ ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἀντιχρίστου: «Δέν θὰ ἔρθει ἡ ὥρα ἐκείνη, ἂν πρῶτα... δέν φανερωθεῖ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, αὐτὸς πού εἶναι προορισμένος γιὰ τὴν ἀπώλεια. Τότε θὰ φανερωθεῖ ὁ ἄνομος, πού ὁ Κύριος θὰ

τὸν ἐξολοθρεύσει μέ τὴν πνοή τοῦ στόματός Του καὶ θὰ τὸν ἀφανίσει, ὅταν θὰ ἐμφανιστεῖ κατὰ τὴν παρουσία Του. Αὐτὸς ὁ ἄνομος θὰ ἔρθει μέ τὴν ἐνέργεια τοῦ σατανᾶ. Θὰ κάνει κάθε λογῆς θαυματουργικὲς δυνάμεις μέ ἀπατηλά σημεῖα καὶ τέρατα. Θὰ παρασύρει μέ κάθε εἶδους ἄνομα καὶ ἀπατηλά μέσα ὅσους βαδίζουν πρὸς τὴν καταστροφή, ἐπειδὴ δέν ἀγάπησαν τὴν ἀλήθεια γιὰ νὰ σωθοῦν. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεός θὰ ἐπιτρέψει νὰ ἐνεργεῖ σ' αὐτούς ἡ πλάνη, γιὰ νὰ πιστέψουν σ' αὐτὸ τὸ ψέμα. Ἔτσι θὰ τιμωρηθοῦν ὅλοι ὅσοι δέν πίστεψαν σπὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ δέχτηκαν ὀλόψυχα τὴν ἀδικία» (Β' Θεσ. 2:3, 8-12).

Εἶναι κατανοητό, πιστεύομε, ἀπὸ ὅλα τὰ παραπάνω ὅτι βάση τῶν Γραφῶν, δέν γνωρίζομε, οὔτε καὶ μπορεῖ νὰ προβλεφθεῖ ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς τελικῆς Κρίσεως. Κάθε προσπάθεια πρόβλεψης ἐγκυμονεῖ τὸν κίνδυνο τῆς κινδυνολογίας, καὶ εἶναι λάθος μεγάλο. Ἄντι λοιπόν νὰ ἐξαντλοῦμε τὴν ἀγωνία μας γιὰ τὸ πότε, χρειάζεται καὶ καλοῦμαστε νὰ εἴμαστε πάντα ἔτοιμοι γιὰ τὴν ἀπολογία μας ἐνώπιον τοῦ Δικαιοκρίτου Θεοῦ. «Ἀγρυπνεῖτε, λοιπόν», παραγγέλλει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, «γιατί δέν ξέρετε οὔτε τὴν ἡμέρα, οὔτε τὴν ὥρα πού θὰ ἔρθει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» (Μαθ. 25:13).

Γιὰ ὁποιοδήποτε θέμα, ἐρώτημα ἢ ἀπορία σας μπορεῖτε νὰ μᾶς γράφετε στὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση <http://www.imks.gr/cgi-bin/fpm.cgi>

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Από τόν υπεύθυνο
του Έκκλ. Βιβλιοπωλείου τῆς Μητροπόλεως
κ. Έμμανουήλ Μποτωνάκη

Ακάθιστος Ύμνος

Έκδ. Παπαδημητρίου, σελ. 190

Οι έκκλησιαστικοί ὕμνοι εἰς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

- 1) Ακάθιστος Ύμνος
- 2) Μικρός καί Μέγας Παρακλητικός κανών
- 3) Κατανυκτικά πατερικά εὐχαί πρός τήν Παναγίαν.

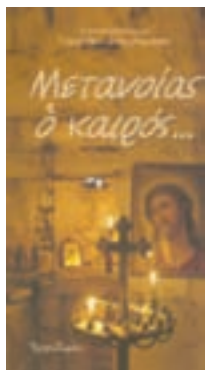

Νηστεία: Βασίλισσα τῶν ἀρετῶν

Έκδόσεις Θαβώρ, σελ. 175

Συγγραφέας Βασίλειος Μπακογιάννης

Τό φίδι (λέει ὁ ὅσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης) δέν μπορεῖ νά βγάλει ἀπό πάνω του τό παλιό του δέρμα, ἄν προηγουμένως δέν περάσει μέσα ἀπό στενή ὄπη. Καί μεῖς, δέν θά «πετάξομε» ἀπό πάνω μας τόν παλιό μας ἑαυτό (κ.ἄ), ἄν προηγουμένως δέν περάσομε μέσα ἀπό τήν στενή καί τεθλιμμένη ὁδό τῆς νηστείας.

Μετανοίας ὁ καιρός...

Έκδόσεις Αρχονταρῆ, σελ. 55

Συγγραφέας Γεώργιος Δορμπαράκης.

«Μετανοίας ὁ καιρός» εἶναι ἡ κάθε ἡμέρα μας, ἄρα καί ὅλη ἡ ζωή μας. Διότι αὐτό πού πρέπει νά κάνουμε κάθε ἡμέρα, προσδιορίζεται καί τήν ὅλη πορεία τῆς ζωῆς μας...

Από τό καθ' ἡμέραν στό καθ' ὁμοίωσιν.

Έκδόσεις Ἐν πλῶ, σελ. 195

Συγγραφέας Νικόλαος, Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς.

Ἡ ζωή μας, τό φρόνημά μας, ἡ καθημερινότητά μας, ἡ σκέψη μας, ἡ προοπτική μας, δέν ἔχουν νά κάνουν μέ τά γήινα, μέ τά χρονικά, μέ τά χωρικά. Ἀλλά ἔχουν νά κάνουν μέ τά αἰώνια, μέ τά πνευματικά. Ὅσα κι ἄν ἀποκτήσεις σέ αὐτό τόν κόσμο εἶναι

λίγα. ὅσα χρόνια κι ἄν ζήσεις - καί ἑκατό πενήντα ἀκόμη - εἶναι πολύ λίγα. Ὅ,τι κι ἄν κάνεις πεθαίνει. Τί φοβερό πράγμα

ὁμως, νά ζεῖ κανεῖς ἀπό τώρα, μέσα ἀπό τήν καλλιέργεια τοῦ φρονήματος τῶν ἀρετῶν, στήν κατάσταση τῆς αἰώνιας Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅπου «οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλά ζωή ἀτελετήτος». Αὐτή εἶναι ἡ σχέση μας μέ τόν χρόνο: νά τόν μεταμορφώσουμε σέ αἰωνιότητα.

Μεγάλη Εβδομάδα καί Πάσχα, πᾶμε ἐκκλησία!

Έκδόσεις Ἀκρίτας, σελ. 52

Συγγραφείς Γεώργιος Ἀντωνάκης, Γεωργία Ἀντωνάκη.

Τῆ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τά παιδιά βρέθηκαν σ' ἕνα ἀνθισμένο λιβάδι. Γέμισαν τίς χουφτες τους ἀγριολούλουδα καί τά πήγαν στήν ἐκκλησία.

Ἡ Ἔρη καί ἡ Μαρία βοήθησαν τήν Παναγία νά στολίσει τόν Ἐπίταφιο. Τ' ἀγόρια χτυποῦσαν ὅλη τήν ἡμέρα λυπητερά τήν καμπάνα.

Τῆ νύχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ὁ ἄγγελος ἐγίνε παιδί καί τά παιδιά ἐγίναν ἄγγελοι.

«Χριστός Ἀνέστη».

Τά παιδιά ἄγγιξαν γιά λίγο τόν οὐρανό...

Καλό Πάσχα!

Έκδόσεις Ἀκρίτας, σελ. 31

Συγγραφείς Πηνελόπη Μωραΐτου-Μαρία Μωραΐτου

Μύρισε Πασχαλιά καί ὅλη ἡ πλάση ετοιμάζεται γιά τή μεγαλύτερη γιορτή τῆς Χριστιανοσύνης, τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Ἐλάτε μαζί μου. Ξεφυλλίζοντας τίς πολύχρωμες σελίδες μου θά μάθετε τί συμβαίνει τίς ἅγιες αὐτές μέρες, μά καί θά διασκεδά-

σετε μέ ζωγραφική, σταυρόλεξα, πασχαλιάτικες κατασκευές, παιχνίδια καί πολλές ἄλλες δραστηριότητες.

Ἡ Ἀγάπη φέρνει τήν Ἀνοιξη.

Έκδόσεις Ἄθως παιδικά, σελ. 50

Συγγραφέας Σταυρούλα Κάτσου-Καντάνη.

Ἐνα χωριό πλάι σ' ἕνα ποτάμι, ἕνας νερόμυλος κι ἕνας μυλωνάς πού τραγουδοῦν. Μά ὁ χειμῶνας φώλιασε στίς καρδιές καί στή φύση καί ἡ Ἀνοιξη, παρόλο πού τό Πάσχα πλησίαζε, ἀρνιόταν νά φανεῖ.

Καί μόνο δταν ἀνοιξαν οἱ δρόμοι τῆς ἀγάπης, φύτρωσε ἡ πρώτη παπαρούνα κι ἤρθε

ἡ Ἀνοιξη καί τό Πάσχα.

Ἡ Ἀνοιξη καί τό Πάσχα τῆς ἀγάπης!

(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011)

Έορτή τῶν Θεοφανείων

Ἡ μεγάλη Δεσποτική ἐορτὴ τῶν Θεοφανείων ἐορτάστηκε μὲ τὴν δέουσα μεγαλοπρέπεια καὶ στίς Ἐνορίες τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφέρειας. Σὲ ὅσες Ἐνορίες γεινιάζονται μὲ θάλασσα τελέσθηκε ὁ Ἁγιασμὸς τῶν ὑδάτων καὶ ἡ ρίψις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας μετὰ τὴν Θεία Λειτουργία πὺν τέλεσε στὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, τέλεσε τὸν Ἁγιασμὸ τῶν ὑδάτων καὶ τὴν ρίψη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στὴν παραλία τοῦ Καστελλίου μὲ τὴν συμμετοχὴ καὶ τῶν ἄλλων Ἐνοριῶν τῆς πόλεως καὶ τὴν παρουσία πλήθους κόσμου.

Ἐόρτια ἐκδήλωση - Κοπή Βασιλόπιτας

Τὸ ἑσπέρας τῆς 6ης Ἰανουαρίου ἡ Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης σὲ συνεργασία μὲ τὸν Δήμο

Πλατανιά διοργάνωσαν, στοὺς χώρους τῆς ΟΑΚ, ἐόρτια ἐκδήλωση κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία ἔκοψε τὴν Βασιλόπιτάν της καὶ ὁ Δήμος Πλατανιά τίμησε τοὺς ἐπιτυχόντες σὲ ΑΕΙ καὶ ΤΕΙ, οἱ ὁποῖοι κατάγονται ἀπὸ τὸν παλαιὸν Δήμο Κολυμβαρίου. Κατὰ τὴν διάρκειά τῆς τελετῆς ἡ Ἀκαδημία τίμησε τὸν μέχρι πρότινος Δήμαρχο Κολυμβαρίου κ. Πολυχρόνη Πολυχρονίδη γιὰ τὴν ἀγαθὴν συνεργασία καὶ στήριξη τοῦ Δήμου Κολυμβαρίου πρὸς τὸ ἔργο τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ ἐκδήλωση διανθίστηκε μὲ μουσικὸ πρόγραμμα ἀπὸ τὴν χορωδία τοῦ Γυμνασίου καὶ Δημοτικοῦ Σχολείου Κολυμβαρίου.

Κοπή Βασιλόπιτας

Τὸ Σάββατο 15 Ἰανουαρίου ἡ «Συντροφιά τῆς Χαρᾶς» ἔκοψε τὴν Βασιλόπιτάν της στοὺς χώρους τοῦ Φαλδαμείου Οἰκήματος τῆς Μητροπόλεως μας. Τὴν Βασιλόπιτάν εὐλόγησε ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας, ὁ ὁποῖος μίλησε στὰ παιδιά καὶ τοὺς μοίρασε εὐλογίες. Ἀκολούθησε ἐορταστικὴ ἐκδήλωση μὲ τὴν συμμετοχὴ τῶν παιδιῶν τῆς «Συντροφιάς τῆς Χαρᾶς».

Ἐορτὴ Ἁγίου Μακαρίου

Τὸ ὄμορφο καὶ κατανυκτικὸ Κάθισμα, τὸ ὁποῖο εὐρίσκεται στοὺς χώρους τῆς Ὁρθόδοξου Ἀκαδημίας Κρήτης, ἐορτάζει κατὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου. Στὸν Ἑσπερινὸν χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας, ἐνῶ μαθητὲς τῆς Ἐκκλησια-

στικῆς Σχολῆς Κρήτης ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ καθηγητοῦ Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Μουσικολογιστάτου κ. Κωνσταντίνου Στεφανάκη, πλαισιώσαν τὸν χορὸ. Ἀκολούθησε ζεστὴ φιλοξενία στοὺς χώρους τῆς ΟΑΚ. Τὸ πρωὶ τελέστηκε Θεία Λειτουργία.

Ἐκδήλωση Ἱερέων

Ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος τῆς Μητροπόλεώς μας «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ξένος» διοργάνωσε βραδυνὴ ἀποσπερίδα τὴν Πέμπτη 3 Φεβρουαρίου κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ὁποίας ἐγίνε καὶ ἡ κοπὴ τῆς Βασιλόπιτας τοῦ Συνδέσμου καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους ἀπὸ τὸν Πρόεδρό του Αἰδ. Πρωτ. Σπυρίδωνα Κουτσαυτάκη. Τὴν ἐκδήλωση εὐλόγησε ὁ Ἐπίσκοπός μας, ὁ ὁποῖος ἀπευθύνθηκε πρὸς τοὺς παρευρισκομένους Ἱερεῖς καὶ τίς οἰκογένειές τους μὲ λόγους θερμούς καὶ ἐγκάρδιους. Ἡ ἐκδήλωση φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐνορία Βουκολιῶν καὶ τὸν Σύλλογο Γυναικῶν Βουκολιῶν.

Ἐπίσκεψη στὴν Κωνσταντινούπολη

Τὴν Παρασκευὴ 18 Φεβρουαρίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου ἐπισκέφθηκαν τὴν ΑΘΠ, τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ μετὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Περιφέρειας Κρήτης

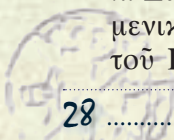

κ. Σταύρου Ἀρναουτάκη, ὁ ὁποῖος καὶ ἔλαβε τὴν εὐχὴ καὶ εὐλογία τοῦ Παναγιωτάτου γιὰ τὰ ὑψηλὰ καθήκοντά του εἰς τὴν θέση τοῦ πρώτου αἰρετοῦ Περιφερειάρχου Κρήτης, πὺν προσφάτως ἀνέλαβε. Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης μὲ πολλὴ ἐγκαρδιότητα καὶ ἀγάπη δέχθηκε τοὺς Κρητες Ἀρχιερεῖς καὶ τὸν κ. Περιφερειάρχη Κρήτης. Στὴν ἀποστολὴ μετείχε καὶ ὁ νέος Κωδικογράφος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης Παν. Ἀρχιμ. κ. Νήφων Βασιλάκης, ὁ ὁποῖος καὶ ἔλαβε τὴν εὐχὴ τῆς Α.Θ. Σεπτῆς Κορυφῆς γιὰ τὴν νέα του διακονία.

Ἐπίσκεψη Σχολείων

Στὰ πλαίσια τοῦ Προγράμματος Εὐέλκτης Ζώνης Σχολεῖα τῆς περιοχῆς μας ἐπισκέπτονται τὴν Μητρόπολή μας, συναντῶνται μὲ τὸν Ἐπίσκοπο, γνωρίζουν περισσότερο τὴν πίστη τους, προσεγγίζοντας τὴ θεολογία τῶν εἰκόνων καὶ τοὺς συμβολισμούς τῶν τελουμένων ἐν τῷ Ναῷ, στό παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Οἰκουμένου. Τέλος, ξεναγοῦνται στό παρακείμενο Μουσεῖο «Μητροπολίτης ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΓΑΛΑΝΑΚΗΣ», μαθαίνοντας γιὰ τὸν «Παπποῦ» τῆς Κρήτης.

ΔΩΡΕΕΣ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ

Χρυσούλα Κοκκινάκη, υπέρ αναπαύσεως Γεωργίου και Άναστασίου	300€	Χρήστος Διγενάκης, εις μνήμην αδελφοῦ του Ἰωάννου ..	150€
Ἐμμανουηλία Σταυρίδη	100€	.....	500€
Ἱερά Μονή Παρθενῶνος	400 κιλά λάδι	Αἰκατερίνη Μακραζάκη	50€
Ἐμμανουήλ Κανδαράκης, εις μνήμην μητρός του Ἐλένης και ἀδελφοῦ του Ἰωάννου	100€	Σοφία Ντουσάκη, εις μνήμην συζύγου της Νικηφόρου Ντουσάκη	200€
Ἀντώνιος Πρασιανάκης	100€	Ἱερός Ναός Ἀγ. Χαραλάμπους Καλλιθέας Χρυσουγῆς	150€
Ἀπόστολος Γιανναδάκης, εις μνήμην ἀδελφοῦ του Ἡλία	50€	Ἑνορία Παλαιοχώρας	200€
Γεώργιος Χρυσοχεράκης, ἀντί μνημοσύνου εις μνήμην πατρός του Ἀντωνίου Χρυσοχεράκη	200€	Δημοσθένης Καρτσωνάκης	50€
Ἱερομόναχος Στυλιανός Τζινευράκης	20€	Αἰκατερίνη Παπαδάκη	300€
Σύλλογος Διδασκόντων και προσωπικό 1ου Γυμνασίου Κισάμου, ἀντί στεφάνου εις μνήμην τῆς μητρός τῆς συναδέλφου των Ἀναστασίου Κουρούπη	90€	Μιχαήλ Νικολιουδάκης	100€
Γεώργιος Καστανάκης, εις μνήμην ἀδελφῆς του Στυλιανῆς Καστανάκη	200€	Χρυσάνθη Μοτάκη	100€
Εἰς μνήμην Σταύρου Βλοντάκη, ἡ οἰκογένειά του ..	500€	Σοφία Ἀσγουδάκη	100€
Αἰδεσ. Στυλιανός Πρασάκης, εις μνήμην γονέων του Εὐτυχίου & Μαρίας	1 δοχεῖο λάδι	Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος	300€
Θεόδωρος Καπῆς	1 δοχεῖο λάδι	Ἐλένη Παπαδάκη	30€
Σοφία Νεράντζη	150€	Ἀργυρώ Κατζουράκη	250€
Σύλλογος Κισαμιτῶν Ἀττικῆς	300€	Εἰς μνήμην Αἰκατερίνης Φραγκίσκου Πεντάρη, τά τέκνα της	400€
Ἑλληνικός Ἐρυθρός Σταυρός, Παράρτημα Κισάμου	.....	Θεόδωρος Φωτάκης	300€
.....	.....	Ἰωάννα Κατάκη, εις μνήμην συζύγου και γονέων της	100€
.....	.....	.....	100€
.....	.....	Ἰ. Ναός Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Πολεμαρχίου	.....
.....	.....	.....	2 δοχεῖα λάδι

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ					
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΥΣ 2010 ΓΕΝΙΚΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ «Ο ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ» Ι. Μ. ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ					
Α/Α	Α' ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΟΣΟΝ	Α/Α	Β' ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΟΣΟΝ
1	Υπόλοιπον Χρήσιμος 2009	1.777,05 €		Βοηθήματα (Σε φοιτητές, ασθενείς, άπορες οικογένειες, μετανάστες, κ.ά.)	31.838,64 €
2	Κρατική Επιχορήγηση	0,00 €		2 Λοιπά Έξοδα	0,00 €
3	Πρόσοδοι ίδιας περιουσίας	0,00 €		3 Φόροι Τόκων	0,29 €
4	Έσοδα-Δωρεές (Ερανος Αγάπης)	34.456,70 €	4		
5	Λοιπά Έσοδα	0,00 €	5		
6	Τόκοι Καταθέσεων	2,86 €	6		
7	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	36.236,61 €	7	ΣΥΝΟΛΟΝ	31.838,93 €
				ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ΕΙΣ ΜΕΤΑΦ. ΕΤΟΥΣ 2011	4.397,68 €

Εν Κισάμῳ τῆ 21ῃ Ἰανουαρίου 2011

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
Κ. Κατάνης
Ο ΚΙΣΑΜΟΥ & ΣΕΛΙΝΟΥ ΑΜΦΙΟΧΟΣ

“Ο ἐλεῶν πτωχόν, Θεῶ δανείζει”
(Παρ. 19, 7)
“Ἰλαρόν δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός”
(Β' Κορ. 9, 7)

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ

Στη Γῆ τῆς Ἰωνίας

ΣΜΥΡΝΗ - ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ

6 - 14 ΜΑΪΟΥ 2011 (ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΠΤΗΣΗ)

Συνοδός: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου & Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος

Οἱ γειτονιές τῆς Σμύρνης, τὰ παράλια τῆς Σμύρνης καί τὰ χωριά τῆς Ἰωνίας θά ἀφυπνίσουν τίς μνήμες καί θά θυμίσουν τήν ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ σέ 8 μοναδικές ἡμέρες. Μέ ὀρμητήριο τήν τουριστική πόλη καί τό λιμάνι τοῦ Κουσάντασι θά ἀποδράσουμε σίς γύρω πόλεις.

Παρασκευή 6 Μαΐου 2011

1η Ἡμέρα : ΚΑΣΤΕΛΙ - ΗΡΑΚΛΕΙΟ - ΣΜΥΡΝΗ - ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ

Συγκέντρωση ἀργά τό ἀπόγευμα καί ἀναχώρηση γιά ἀεροδρόμιο Ἡρακλείου

Σάββατο 7 Μαΐου 2011

2η Ἡμέρα : ΚΑΣΤΕΛΙ - ΗΡΑΚΛΕΙΟ - ΣΜΥΡΝΗ - ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ

Ἄφιξη στό ἀεροδρόμιο Ἡρακλείου. Ἀπευθείας πτήση γιά τό ἀεροδρόμιο "Menderes" τῆς Σμύρνης. Ἄφιξη νωρίς τό πρωῖ, ἐπιβίβαση σέ λεωφορεῖο καί ἀναχώρηση γιά τό Κουσάντασι. Τακτοποίηση στό ξενοδοχεῖο. Ξεκούραση καί τό μεσημέρι μεταφορά στό κέντρο Κουσάντασι γνωριμία μέ τήν κοσμοπολίτικη πόλη - πασίγνωστο λιμάνι Κουσάντασι (τό νησί τῶν πουλιῶν). Θά ξεναγηθοῦμε στήν παλιά πόλη, ὅπου βρίσκεται τό πιό ἀναγνωρισμένο μνημεῖο τῆς πόλης, τό καραβάν σεράι Okuz Mehmet Pasa (18ος αἰ.), τό κάστρο, τήν μεγάλη παραλιακή, κ.ἄ. Ἐπιστροφή στό ξενοδοχεῖο. Δεῖπνο, διανυκτέρευση.

Κυριακή 8 Μαΐου 2011

3η Ἡμέρα : ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ

Πρωῖνό (προαιρετικό) καί ἀναχώρηση γιά Ἐκκλησιασμό στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, στήν ὁποία ἐκκλησιάζονται οἱ λιγοστοί Ἕλληνες πού βρίσκονται στήν Σμύρνη. Ἀκολουθεῖ μία πρώτη γνωριμία μέ τήν πόλη - λίκνο τῆς Ἰωνικῆς τέχνης μέ ἔντονες ἐπιρροές ἀπό ἀρκετούς πολιτισμούς καί τό μεγαλύτερο ἐμπορικό λιμάνι τῆς χώρας, τήν Σμύρνη. Ἐπίσκεψη στό λιμάνι Parport, στήν διάσημη πλατεία τοῦ ρολοιοῦ, τήν περιοχὴ τοῦ Ἀλσαντζάκ καί τὰ γραφικά σοκάκια τῆς, τήν ἀπέναντι ὄχθη, τό Κορδελιό. Ἐπιστροφή στό Ξενοδοχεῖο. Δεῖπνο, διανυκτέρευση. Ἐλεύθερος χρόνος γιά ἓνα βραδινό περίπατο στή φωταγωγημένη πανέμορφη παραλιακή ζώνη.

Δευτέρα : 9 Μαΐου 2011

4η Ἡμέρα ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ - ΣΜΥΡΝΗ

Πρωῖνό καί ἀναχώρηση γιά τήν δεύτερη ἐπίσκεψή μας στήν Σμύρνη, ὅπου γεννήθηκε ἓνα ἀπό τὰ πιό σημαντικά εἶδη ἀστικού τραγουδιοῦ, τό Ρεμπέτικο. Εἶναι μία πόλη ὅπου ὁ πολυπολιτισμικός χαρακτήρας τοῦ παρελθόντος τῆς εἶναι ἐμφανῆς ἀκόμα καί σήμερα. Φθάνοντας θά συνεχίσουμε τήν ξεναγήσή μας στήν πανέμορφη αὐτὴ παραλιακή πόλη καί στή συνέχεια ὑπάρχει ἐλεύθερος χρόνος γιά ψώνια στή φημισμένη κλειστή ἀγορά τῆς. Ἐπιστροφή στό ξενοδοχεῖο. Δεῖπνο, διανυκτέρευση.

Τρίτη: 10 Μαΐου 2011

5η Ἡμέρα : ΒΟΥΡΛΑ - ΑΛΑΤΣΑΤΑ - ΤΣΕΣΜΕ

Μετά τό πρωῖνό θά ξεκινήσουμε μία πανέμορφη διαδρομὴ στὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας γιά νά γνωρίσουμε παλιά Ἑλληνικά χωριά καί κωμοπόλεις. Πρώτη στάση τὰ Βοῦρλα ἢ Οὐρλά, πού διατηροῦν αἰγαιοπελαγίτικα χαρακτηριστικά, γενέτειρα τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρα καί τοῦ μεγάλου Ἑθνικοῦ μας ποιητῆ Γ. Σεφέρη (ὅπου σώζεται καί ἡ οἰκία του). Στὴ συνέχεια θά βρεθοῦμε στὰ πανέμορφα Ἀλάτσατα (σπουδαῖο ἀναπαλαιωμένο οἰκιστικό παράδειγμα). Θα χαροῦμε τήν μαγευτικὴ καί ἀνεπανάληπτη φυσιολατρικὴ εἰκόνα, τὰ περιβόλια, τίς ἐκπληκτικὲς παραδοσιακὲς κατοικίες καί τήν ἡρεμία τοῦ τοπίου. Ἐδῶ βρίσκεται καί ὁ Ναός τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, (γνωστὴ ὡς Ἀλατσατιανὴ Παναγία) πού εἶχε μετατραπῆ σέ τζαμί, πρόσφατα ὅμως ἀνακηρύχθηκε ὡς ἐπίσημο ἱστορικό μνημεῖο ἔπαψε νά λειτουργεῖ ὡς τζαμί καί ἐπισκευάζεται ἀποκαλύπτοντας τίς ἀπαράμιλλης τέχνης κρυμμένες ἀγιογραφίες του. Σώζεται τό ἔξοχο καί ἐντυπωσιακὸ τέμπλο, ἀπὸ τὰ ὠραιότερα στό εἶδος του, σέ ρυθμὸ νεοκλασικό, φιλοτεχνημένο σέ τνιακὸ μάρμαρο ἀπὸ τὸν πασίγνωστο γλύπτη Ἰωάννη Χαλεπᾶ. Ἡ πε-

Σμύρνη-Κουσάντασι

Σμύρνη-Κουσάντασι

Σμύρνη-Κουσάντασι

ριήγησή μας θά ολοκληρωθεῖ στό πανέμορφο Τσεσμέ, σπουδαῖο λιμάνι μέ ἀπειρες ἐπιλογές διατροφῆς καί ἀγορῶν. Θεωρεῖται ἀπό τίς πιό ὁμορφες τοποθεσίες τῆς παραλιακῆς Τουρκίας. Ἐπιστροφή στό Κουσάντασι. Δεῖπνο, διανυκτέρευση.

Τετάρτη: 11 Μαΐου 2011

6η Ἡμέρα: ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ

Ἐλεύθερη ἡμέρα. Πολλές οἱ ἐπιλογές. Μπορεῖτε νά ξεκουρασεῖτε καί νά ἀπολαύσετε τίς ἀνέσεις τοῦ ξενοδοχείου μέ τήν ἰδιωτική παραλία, τίς πισίνες, τή σάουνα, τά χαμάμ κ.ἄ. Νά περιηγηθεῖτε στό παλιό κάστρο πού δεσπόζει στό «Νησί τῶν Πουλιῶν» καί νά γευματίσετε τρώγοντας φρέσκο ψάρι σέ μιά ἀπό τίς γραφικές ψαροταβέρνες στήν παραλία μπροστά ἀπό τό κάστρο μέ θέα τό Αἶγαῖο. Μπορεῖτε νά ταξιδέψετε πίσω στό χρόνο καί νά πάρετε μιά γεύση τουρκικῆς κουλτούρας ἐπισκεπτόμενοι τό καραβάν σερατί (κτίσμα τοῦ 17ου αἰ.), μέ τήν παλιά Ὄθωμανική καί σελτζουκική ἀρχιτεκτονική. Νά κάνετε μιά μικρή ἐκδρομή μέ καραβάκι στόν κόλπο τοῦ Κουσάντασι ἢ στίς γύρω ἀκτές ἢ μιά βόλτα μέ τά παλιά χαρακτηριστικά αὐτοκίνητα Chevrolet Impala, ἀντίκες τοῦ '60. Κοντά στήν πόλη υπάρχουν ἐπίσης καί δύο ὑδάτινα πάρκα, ἀπό τά μεγαλύτερα τῆς Εὐρώπης, γιά τούς λάτρεις τῆς θάλασσας. Τό Κουσάντασι βέβαια εἶναι ξακουστό γιά τήν διάσημη ἀγορά του, τό σκεπαστό παζάρι μέ τά σοκάκια καί τά πολυάριθμα μικρομάγαζα μέ κοσμήματα, δερμάτινα, χαλιά, εἶδη ρουχισμοῦ, μπαχαρικά, ἀντίκες κ.ἄ. Ἐπίσης κάθε Τετάρτη σήνεται ἕνα ξεχωριστό ὑπαίθριο παζάρι στό κέντρο τῆς πόλης ὅπου μπορεῖτε νά βρεῖτε καλές ἀπομιμήσεις ἐπώνυμων ρούχων.

Πέμπτη: 12 Μαΐου 2011

7η Ἡμέρα : ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ - ΠΑΜΟΥΚΑΛΕ

Πρωῖνό καί ἀναχώρηση γιά ὁλόημερη ἐκδρομή στό Παμούκαλε, τό Φρούριο τοῦ Βαμβακιοῦ, ὅπου τά ἰαματικά λουτρά, τά ὁποῖα βρίσκονται σέ ἕνα κατάλευκο σκηνικό ἀπό τρακεντίνη, εὐκόλα δικαιολογοῦν τό ὄνομά του. Πρόκειται γιά ἕνα ἀπό τά θαυμαστά τουριστικά κέντρα τῆς Τουρκίας, μιά καί λόγω τῶν θεραπευτικῶν ἰδιοτήτων τῶν θερμῶν πηγῶν του μέ τά ἀσβεστοῦχα ἄλατα, ἀπό τήν ἀρχαιότητα συνέρρεε ἐδῶ πολὺς κόσμος. Θά ἐπισκεφθοῦμε τόν τόπο τοῦ ἐν Χῶνες θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ καί θά συνεχίσουμε φθάνοντας στήν Ἱεράπολη ὅπου θά ἐπισκεφθοῦμε τό μαρτύριο τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου, ἕνα ἱερό ἀφιερωμένο στόν Ἀπόστολο, ὁ ὁποῖος μαρτύρησε ἐκεῖ τήν ἐποχή τοῦ Δομιτιανοῦ. Θά ξεναγηθοῦμε στήν ἀγορά, στά λουτρά, στή νεκρόπολη καί στό ἀρχαῖο θέατρο. Ἐπιστροφή τό ἀπόγευμα στό ξενοδοχεῖο. Δεῖπνο καί προαιρετική συμμετοχή σέ oriental πρόγραμμα μέ φολκλορικά συγκροτήματα. Διανυκτέρευση.

Παρασκευή 13 Μαΐου 2011

8η Ἡμέρα: ΕΦΕΣΟΣ - ΚΙΡΚΙΝΤΖΕ

Μετά τό πρωῖνό μας θά ξεκινήσουμε γιά ἕνα

ἀπό τούς σημαντικότερους χώρους τοῦ Χριστιανισμοῦ καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας, τήν Ἐφεσο, ὀρμητήριο τῆς τρίτης ἀποστολικῆς περιοδείας τοῦ Ἀπ. Παύλου (53-57 μ.Χ.). Μία ἀρκετά γνωστή ἀλλά ποτέ βαρετή διαδρομή μέ ἄξονα τήν καλύτερα διατηρημένη ἀρχαία πόλη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Θά ἐπισκεφθοῦμε τήν Βασιλική τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, κτίσμα τοῦ Αὐτοκράτορα Ἰουστινιανοῦ, 6ος μ.Χ. αἰ., τά ἐρείπια τοῦ Ναοῦ τῆς Βασιλικῆς τῆς Παναγίας, ὅπου ἔγινε ἡ 3η Οἰκουμένη Σύνοδος, ὡς καί ἕνα ἀπό τά ἐπτά θαύματα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου, τό ἱερό τῆς Ἀρτέμιδος. Θά ἐπισκεφθοῦμε ἐπίσης τήν βιβλιοθήκη τοῦ Κελσίου ὡς καί τό ἀρχαῖο θέατρο. Συνεχίζουμε γιά τό παραδοσιακό ὄρεινό χωριό Κιρκιντζέ, γνωστό κι ἀπό τό μυθιστόρημα τῆς Διδῶς Σωτηρίου «Ματωμένα Χώματα», πού χαρακτηρίστηκε ὡς τό βιβλίο τῆς σύγχρονης Μικρασιατικῆς ἐξόδου. Βόλτα στό γραφικό χωριό μέ τήν μοναδική ἀρχιτεκτονική καί τά παραδοσιακά σπίτια, ὅπου μέχρι τό 1922 ὅλοι οἱ κάτοικοί του ἦταν Χριστιανοί Ὁρθόδοξοι. Ἐπιστροφή στό Κουσάντασι. Δεῖπνο, διανυκτέρευση.

Σάββατο 14 Μαΐου 2011

9η Ἡμέρα : ΚΟΥΣΑΝΤΑΣΙ - ΠΙΕΡΓΑΜΟΣ -

Αἶβαλι - Σμύρνη - ΗΡΑΚΛΕΙΟ - ΚΑΣΤΕΛΙ

Πρωῖνό καί ἀποχαιρετώντας τό Κουσάντασι ἀναχωροῦμε γιά τήν Πέργαμο, τήν πόλη πού ἀποτέλεσε σύμβολο τῆς προσφυγιάς τό 1922. Ἐπίσκεψη στά ἐρείπια τῆς βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (Κόκκινη Βασιλική) πού εἶναι μιά ἀπό τίς ἐπτά Ἐκκλησίες τῆς Ἀποκάλυψης καί μιά ἀπό τίς ἀρχαιότερες τῆς Ἀνατολῆς. Ἀναχώρηση γιά τό Αἶβαλι καί τά Μοσχονήσια (Κυδωνίες), γενέτειρα τοῦ ζωγράφου καί συγγραφέα Φῶτη Κόντογλου. Κατά τήν «ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν», τό 1922, οἱ μουσουλμάνοι πού ἦρθαν ἐδῶ ἦταν κυρίως ἀπό τήν Κρήτη. Πολλοί ἀπό τούς ἠλικιωμένους κατοίκους τῆς πόλης ἐξακολουθοῦν νά μιλοῦν Ἑλληνικά, ἐνῶ πολλά τουρκικά τεμένη εἶναι πρῶν Ἑλληνικές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Θά δοῦμε τά πανέμορφα Ἑλληνικά σπίτια στά Μοσχονήσια, τήν Ἐκκλησία τῶν Ταξιαρχῶν, καί τήν παλαιά Ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, μέ τό σπάνιο μαρμάρينو τέμπλο καί τόν ἄμβωνα, πού σήμερα εἶναι τζαμί (τσιναρλί τζαμί). Ἀναχώρηση τό βράδυ γιά τό ἀεροδρόμιο "Menderes" τῆς Σμύρνης γιά τήν πτήση τῆς ἐπιστροφῆς στό Ἡράκλειο. Ἄφιξη στό Ἡράκλειο καί ἐπιστροφή σέ Χανιά - Κίσαμο. Τέλος Ἐκδρομῆς.

ΤΙΜΗ ΚΑΤ' ΑΤΟΜΟ 560 €

Πληροφορίες - Κρατήσεις θέσεων:

Βιβλιοπωλεῖο Ἱ. Μητροπόλεως

Κισάμου & Σελίνου

κ. Ἐμμανουήλ Μποτωνάκης

τηλ. 28220-22128, ἔσωτ. 5.

(Ὁρες γραφείου)

